

การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

FACTOR ANALYSIS OF INTERPERSONAL CONNECTEDNESS AMONG ADOLESCENTS

กฤตยชญ์ ตระกูลวานนท์

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

FACTOR ANALYSIS OF INTERPERSONAL CONNECTEDNESS AMONG
ADOLESCENTS

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF EDUCATION (Research & Development on Human Potentials)

Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ของ

กฤตยชญ์ ตระกูลวรานนท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม)

ที่ปรึกษาร่วม

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรามรณ ศรีสวัสดิ์)

(อาจารย์ ดร.ควรจิต แสนอุบล)

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น
ผู้วิจัย	กฤตยชญ์ ตระกูลวานนท์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น และ 2) ศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่หนึ่งการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และนำมาใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ระยะที่สองการศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาใช้เก็บข้อมูล ศึกษาความสัมพันธ์ของบุคคลเชิงसानสัมพันธ์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีลักษณะแบบวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกโดยภาพรวมอยู่ระหว่าง 0.24-0.57 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของมอนเตมายอร์ (Montemayor) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสารมีค่าความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.27, df=2, p=.53, GFI=1.00, AGFI=0.99, CFI=1.00, RMSEA=0.00, SRMR=0.01$) มีค่าอำนาจจำแนกประมาณมาตรฐานระหว่าง 0.35-0.87 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสนิทสนมมีระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านความใกล้ชิด ถัดมาคือด้านความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ด้านการสื่อสาร ส่วนด้านความไว้วางใจมีระดับปานกลาง

คำสำคัญ : สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์, วัยรุ่น, ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Title	FACTOR ANALYSIS OF INTERPERSONAL CONNECTEDNESS AMONG ADOLESCENTS
Author	KRITTAYOT TRAKULVARANONT
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Skol Voracharoensri

The purposes of this research are as follow: 1) to study the factors of interpersonal connectedness among teenagers; 2) to study the levels of interpersonal connectedness among teenagers. 1st one is conducted by interviewing 5 experts in interpersonal relationships. The information compiled to create a questionnaire for confirmation factor analysis and used to collect data with students at the lower secondary school under the authority of the Office of Educational Service Area One, with the multistage random sampling. The second part was confirmed with the questionnaire. This study examined the level of interpersonal connectedness with students at lower secondary schools in the Office of Educational Service Area Two with multistage random sampling. This research used the Five level Likert-style questionnaire with the power of discrimination between 0.24-0.57 and a reliability of 0.88. The statistics used for data analysis, based on statistics, the mean, standard deviation and confirmatory factor analysis with parameter estimation and using the maximum likelihood. The results revealed that (1) The model for measuring interpersonal connectedness among the youths which the researcher applied to follow the concept of Montemayor, consisting of five elements, namely Trust, Intimacy, Closeness, Relative positive affect and Communication. With values in harmony with empirical data ($\chi^2=1.27, df=2, p=.53, GFI=1.00, AGFI=0.99, CFI=1.00, RMSEA=0.00, SRMR=0.01$) with standard weight values between 0.35-0.87 with statistically significant level of .01; (2) The study and the level of interpersonal connectedness among teenagers showed the overall mean score at a high level. When considering each factor, it was found that the Intimacy had a highest mean score, followed by Closeness, Relative positive affect and the Communication. The factor of Trust had a mid level mean score.

Keyword : Interpersonal connectedness, Adolescents, Interpersonal relationships

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง ราบรื่นไปได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ และให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาในการทำปริญญานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท.หญิง ดร. สุชอรุณ วงษ์ทิม ประธานสอบปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วรรชิต แสนอุบล ที่ให้ความกรุณามาเป็นกรรมการสอบครั้งนี้ โดยให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่เสียเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างเครื่องมือเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 และ 2 ทั้ง 8 โรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ด้วยความเต็มใจในการให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณนิสิตรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อนร่วมรุ่น สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดี คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ กระทั่งการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ พรชัย ตระกูลวรานนท์ บิดาที่รักยิ่ง สำหรับความรัก ความห่วงใย คำแนะนำ และกำลังใจที่มีต่อผู้วิจัยตลอดชีวิตที่ผ่านมา รวมทั้งให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษา ทำให้ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเกียรติในการบูชาพระคุณของบิดามารดา คณาจารย์ทุกท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

กฤตยชญ์ ตระกูลวรานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิด	9
สมมติฐานการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์	12
1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์.....	12
1.2 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์	14
1.3 อุปสรรคที่ขัดขวางการเกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ในครอบครัว ..	19

1.4 องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์	21
1.5 ความสำคัญและคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์.....	26
1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์	27
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น	28
2.1 ความหมายของวัยรุ่น	28
2.2 พัฒนาการของวัยรุ่น.....	28
2.3 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น	31
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น.....	32
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน	33
3.1 ความหมายของวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	33
3.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	34
3.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	35
3.4 ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ	35
3.5 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)	35
3.6 การดัดแปรโมเดล (Model modification)	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	39
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	43
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์....	43
แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ	
และวัดระดับ.....	44
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น...	57
ระยะที่ 2 การศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น	67
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	73
สมมติฐานของการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น	77
การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น.....	80
อภิปรายผลการวิจัย	83
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก.....	100
ประวัติผู้เขียน.....	123

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์	37
ตาราง 2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แยกตามสังกัด กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต โรงเรียน ระดับชั้น และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	41
ตาราง 3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ แยกตามสังกัด กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต โรงเรียน ระดับชั้น และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	42
ตาราง 4	โครงสร้างและขอบเขตของข้อคำถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น	45
ตาราง 5	องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จำนวนข้อคำถามทางบวกและทางลบของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น	48
ตาราง 6	ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	58
ตาราง 7	ข้อเสนอแนะองค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	59
ตาราง 8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=680)	62
ตาราง 9	การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=680)	63
ตาราง 10	ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (n=680)	64
ตาราง 11	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=680)	65
ตาราง 12	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์	67

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสําน สัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=668)	68
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสําน สัมพันธ์ของวัยรุ่น จำแนกตามเพศ (n=668)	69
ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสําน สัมพันธ์ ของวัยรุ่น จำแนกตามระดับชั้น (n=668)	71

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ ตามแนวคิดของมอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994).....	10
ภาพประกอบ 2 โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต มนุษย์นับได้ว่าเป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถหลบเลี่ยงขาดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ได้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะหลบหนีจากสังคมไปชั่วคราว บุคคลนั้นก็ยังตกอยู่ใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในแนวคิดนึกและการกระทำประจำวันของเขา (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554, p. 76) อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้ว มนุษย์ยังต้องการความรู้สึกได้รับการยอมรับ เข้าถึง เชื่อมโยง และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมที่เขาอาศัยอยู่ (Chartered Management Institute, 2012; citing Maslow, 1943) ภาวะของการรู้สึกเชื่อมโยงและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนี้ มอนเตมายอร์ (Montemayor) ได้อธิบายไว้ว่า คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร (Montemayor, R. Adams, & P. Gullotta, 1994) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นเป็นเพียงรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในลักษณะผิวเผิน ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ความรู้สึกเป็นสำคัญ อันเป็นผลให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ลดความตึงเครียดจากชีวิตประจำวัน ไม่รู้สึกว่าตนเป็นคนแปลกแยกผิดที่ผิดทาง (Baumeister & Leary, 1995, p. 497) การที่บุคคลมีสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในลักษณะที่ได้รับการยอมรับ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับผู้อื่นสม่ำเสมอ เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดี ป้องกันแนวโน้มของการป่วยเป็นโรคทางจิตเวชและความเสี่ยงจากความคิดและพฤติกรรมที่ก้าวร้าว (Daniel & Goldston, 2012) เป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สุขภาพจิตแห่งชาติ 20 ปี ที่ส่งเสริมให้คนไทยมีปัญญา อารมณ์ดี มีความสุข อันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2560b)

การให้ความหมายสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) มีนักวิชาการหรือนักทฤษฎีได้กล่าวถึงไว้ไม่มากนัก จากการศึกษาจากทฤษฎีดั้งเดิมและงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันสามารถอธิบายความหมายสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสาน

สัมพันธ์ในเบื้องต้นได้หลายรูปแบบ อาทิ วานเบลและคนอื่น ๆ (Vanbel, Ijsselstein, & de Kort, 2008) ได้อธิบายว่าเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่เป็นความรู้สึกใกล้ชิดผูกพัน อันเกิดจากความสำเร็จในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม ใกล้เคียงกันกับการให้ความหมายของทาบเบิร์ท (Tubbert, 2016) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันภายใต้สถานการณ์กดดัน ยากลำบาก โดยอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความไว้วางใจ ฟังพาอาศัย ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันทั้งทางสภาพร่างกายและจิตใจ ขณะที่พินเนลและลอง (Pinel & Long, 2006) อธิบายว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเรื่องของความรู้สึกเชื่อมโยงเข้าถึงซึ่งกันและกันผ่านการแบ่งปันประสบการณ์ที่คู่ปฏิสัมพันธ์ต่างก็รู้สึกถึงความคล้ายคลึงหรือเหมือนกันกับประสบการณ์เดิมของตน ทำให้ผู้แบ่งปันประสบการณ์ไม่รู้สึกว่าตนโดดเดี่ยว มีคนที่สามารถเข้าใจสิ่งที่ตนเป็น ส่วนโคพาล่า-ซิปเลย์และคนอื่น ๆ (Kopala-Sibley & al, 2013) ได้กล่าวไว้แตกต่างและมีประเด็นที่น่าสนใจคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบของการปรับตัวเพื่อหวังการฟังพา โดยบุคคลรับรู้ถึงบทบาทของคู่ปฏิสัมพันธ์ว่ามีอิทธิพลกับตนเช่นไรแล้วจึงเลือกแสดงพฤติกรรมที่จะเอื้อให้คู่ปฏิสัมพันธ์สนองต่อความปรารถนาของตน เป็นต้น ในต่างประเทศนั้น มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 20-25) ได้ศึกษาเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ และกำหนดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ประกอบด้วย 1) ความไว้วางใจ (Trust) คือ คุณลักษณะเชิงความสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคนอื่น 2) ความสนิทสนม (Intimacy) คือ คุณลักษณะของความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีลักษณะพิเศษต่อบุคคลอื่น ตอบสนองในการยอมรับ เข้าใจความรู้สึก และพึงพอใจในสัมพันธภาพ 3) ความใกล้ชิด (Closeness) คือ ระดับของอารมณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ฟังพาซึ่งกันและกัน หรือมีอิทธิพลร่วมกัน 4) ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) คือ ลักษณะการรับรู้ของบุคคลต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในเรื่องความสัมพันธ์ 5) การสื่อสาร (Communication) คือ วิธีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลในกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้วิธีการสื่อสารดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์

จากที่กล่าวไปในข้างต้นจะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ มีลักษณะที่เกี่ยวข้อง เกื้อกูล ตอบสนองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก จากบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งได้ว่าเป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่มีการปรับตัวเพื่อนำมาตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกเป็นหลัก มีนักวิจัยและนักจิตวิทยาได้ศึกษาเรื่องที่คล้ายคลึงกับลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการอธิบายถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ อาทิ วาร์ก้าและครูเอเกอร์ (Varga & Krueger, 2013, p. 272) กล่าวว่า

การศึกษาเรื่องภาวะซึมเศร้านั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจเรื่องของความสัมพันธ์ให้ดีเสียก่อน การเข้าใจกลไกของความสัมพันธ์จะช่วยให้เข้าใจกลไกการทำงานของโรคซึมเศร้าด้วยเช่นกัน ไกล์เคียงกับงานของลันดี้ (Lundy & Drouin, 2016) ที่ศึกษาเรื่องโรคกังวลต่อการเข้าสังคม (Social anxiety) โดยเธอมองว่าการเข้าใจเรื่องของความสัมพันธ์โดยเฉพาะวิธีการสื่อสารจะทำให้เข้าใจอาการของโรคดังกล่าวได้ดีขึ้น ส่วนโคพาล่า-ชิปเลย์ (Kopala-Sibley & al, 2013) กล่าวว่า การเข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์จะช่วยให้เข้าใจการปรับตัวเข้ากับสังคมซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพจิต สอดคล้องกับงานวิจัยของทับเบิร์ท (Tubbert, 2016) ที่กล่าวถึงการเข้าใจกลไกสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ว่าเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีกันในหมู่คณะ โดยภาพรวมจึงกล่าวได้ว่า แม้จะไม่มีนักวิจัยหรือนักจิตวิทยาที่ศึกษาประโยชน์ของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยตรง แต่โดยภาพรวมแล้วเรื่องของความสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะต้องศึกษาและเข้าใจอย่างถ่องแท้ และยังสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกื้อกูลตอบสนองต่อความรู้สึกทางอารมณ์เป็นหลัก สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตของบุคคล สามารถช่วยลดแนวโน้มของการเจ็บป่วยเป็นโรคทางจิตเวชและยังช่วยในเรื่องการผ่อนคลายความวิตกกังวล ช่วยให้เกิดการปรับตัวต่อสภาพสังคมที่ตนอยู่ แต่อย่างไรก็ตามการปรับตัวหรือการหวังพึ่งพาคนอื่นเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีความหลากหลายซับซ้อน เป็นฟิลด์ (Benfield, 1958) ได้อธิบายเรื่องฐานแนวคิดของคนเมืองและคนชนบทที่มีต่อเรื่องค่านิยมว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความแตกต่างกันของสังคมการผลิตที่บุคคลนั้น ๆ เติบโตมา กล่าวคือ ฐานการผลิตแบบสังคมชนบทอาจมีแนวคิดในลักษณะของความเป็นกันเองฉันท์พี่น้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน ไม่ทะเลาะทแยงนุ่งความก้าวหน้า ขณะที่ฐานการผลิตแบบสังคมเมืองมีลักษณะสงวนความเป็นส่วนตัว แข่งขันเพื่อความก้าวหน้า ถือตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เมื่อบุคคลที่มาจากสังคมการผลิตที่แตกต่างกันมาปะทะกันบนเวทีสังคมเมืองอย่างเช่นเมืองหลวงของประเทศ จึงเกิดความหลากหลายของความคิดความรู้สึกที่มีต่อการตัดสินใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความแตกต่างนี้ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการสร้างความไว้วางใจ (Glaeser, Laibson, Scheinkman, & Soutter, 2000, August) อันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ นอกเหนือจากการเข้ามาของเทคโนโลยีในสังคมเมืองมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smart phone) หรือ ไอแพด (Ipad) ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ “สังคมก้มหน้า” หรือรู้จักกันในชื่อ Social ignore ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับครอบครัว แวดวง

เพื่อนฝูง หรือแม้กระทั่งสังคมในที่ทำงาน จากการสำรวจมุมมองของประชาชนทั่วประเทศของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) พบว่า สังคมก้มหน้าทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ลงรอยหรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างน้อยลงคิดเป็นร้อยละ 51.16 และมีประชาชนที่คิดว่าตนเข้าข่ายอยู่ในกลุ่มสังคมก้มหน้าถึงร้อยละ 59.35 จากประชากรทั่วประเทศ (NIDA Poll, 2559) จนทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ส่งผลให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มีความเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัยรุ่นในยุคนี้

ในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนผ่านระหว่างวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ (อุสา สุทธิสาคร, 2559) วัยรุ่นจำนวนมากต่างพบเจอกับสถานการณ์และปัญหาที่หลากหลาย สภาพจิตใจและอารมณ์มีความอ่อนไหวเปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยแรกรุ่นเป็นวัยที่อิทธิพลของครอบครัวเริ่มลดลง และเพื่อนฝูงมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของวัยรุ่นมากเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เข้ามา ถือเป็นปัญหาใหม่สำหรับในวัยนี้ เนื่องด้วยยังอ่อนประสบการณ์และข้อจำกัดทางสติปัญญา วัยรุ่นในช่วงนี้อาจได้คิด ตัดสินใจ และยึดถือปฏิบัติในสิ่งที่ผิดพลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองซับซ้อนที่มีความหลากหลายของผู้คนและการเข้ามาของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การสร้างประสบการณ์ในการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนอกครัวเรือนเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาซึ่งขัดกับธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีอารมณ์ร้อน (จตุพร ลิ้มมันจริง, 2549, p. 89) ช่วงวัยรุ่นถือเป็นวัยแห่งการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ สร้างแบบแผนการรับรู้ก่อนก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เรื่องความสัมพันธ์เองก็เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีความอ่อนโยนไม่หยาบกระด้าง ทั้ง ซัลลิแวน (Sullivan) มาสโลว์ (Maslow) และอีริกสัน (Erikson) ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าความสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ โดย ซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554; อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) ได้เน้นย้ำอย่างยิ่งถึงความสำคัญในการเรียนรู้เรื่องการสร้างสัมพันธ์ภาพของช่วงวัยนี้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาต่อยอดสู่ความสัมพันธ์ลักษณะอื่น ๆ ในอนาคต แต่หากวัยรุ่นได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์อย่างผิด ๆ หรือขาดทักษะในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนอกครัวเรือน อาจส่งผลให้เติบโตขึ้นเป็นบุคคลผู้ล้มเหลวในการสร้างสัมพันธ์ภาพ เก็บตัว และอาจต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่เพียงลำพัง ซึ่งเรื่องดังกล่าวไม่ใช่ผลดีต่อสุขภาพจิตนัก แม้ว่าสังคมเมืองในยุคสังคมก้มหน้า วัยรุ่นสมัยใหม่สามารถเรียนรู้ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพในเครือข่ายสังคมออนไลน์/ชุมชนออนไลน์ มาทดแทนได้ แต่สัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่มีความฉาบฉวยและอาจขาดซึ่งคุณภาพ อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ไม่ยั่งยืนถาวร วัยรุ่นในช่วงนี้อาจได้หลงผิดกับการพยายามรักษาไว้ซึ่ง

ความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงและขาดคุณภาพ หรือกล่าวคือเกิดการเสพติดความสัมพันธ์ในโลกเสมือน (Cyber-relationship addiction) (Kuss & Griffiths, 2011) ก่อให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเป็นปัญหาต่อสังคมตามมาภายหลังดังที่เป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง เช่น กรณีวัยรุ่นหญิงถูกหลอกไปมีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าที่พูดคุยและรู้สึกผูกพันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์/ชุมชนออนไลน์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามหากจะสรุปโดยย่อว่าการที่ผู้คนสมัยใหม่โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเติบโตมาจากครอบครัวที่มีความหลากหลายในยุคสังคมก้มหน้ามีแนวโน้มที่จะขาดทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเสียทีเดียวนัก วัยรุ่นในยุคปัจจุบันได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในโลกเสมือน (Virtual interpersonal relationship) และอาจสามารถพัฒนาต่อยอดจนเกิดเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ทั้งในโลกเสมือนและในชีวิตจริงได้ แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากการฝึกฝนผ่านโลกเสมือนก็ยังคงมีความแตกต่างจากความสัมพันธ์ในชีวิตจริง ด้วยเหตุเพราะช่องทางของการปฏิสัมพันธ์นั้นมีความแตกต่างกัน การสร้างความสัมพันธ์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์/ชุมชนออนไลน์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่ายเพราะการทำงานของสมองจะหลั่งสารเคมีที่สร้างความพึงพอใจออกมาเมื่อพบเจอกับสถานการณ์การณ์ที่คุ้นเคย/เคยชิน หรือดูไม่มีพิษมีภัยอะไรว่าเป็นสิ่งที่ดูไว้ใจได้ ขณะที่การสร้างความสัมพันธ์ในโลกความเป็นจริงเป็นเรื่องยากกว่าเพราะต้องอาศัยการตีความท่าทางพฤติกรรมเพื่อดูท่าทีของอีกฝ่ายว่าสามารถวางใจได้มากน้อยเพียงใด มีผลให้สมองทำงานหนักและสร้างความวิตกกังวลต่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ (National geography channel, 2014) แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ในโลกเสมือนยังเป็นสิ่งที่มีความอ่อนไหวและอาจไม่ยั่งยืน (Vanbel et al., 2008, pp. 3132-3133) เมื่อพิจารณาจากแนวคิดของฟรอยด์ (ยศ สันตสมบัติ, 2559;อ้างอิงจาก Freud, 1905) ฟรอยด์มีมุมมองในการพิจารณามนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่เกียจคร้าน แต่ก็ยังต้องการแสวงหาความสุขความสบาย หรืออาจกล่าวในอีกลักษณะหนึ่งได้ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ยึดติดกับความสุขความสบายที่ยั่งยืนถาวร ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง หรืออีกมุมหนึ่งจากแนวคิดของมาสโลว์ (Chartered Management Institute, 2012;citing Maslow, 1943) ในแรงจูงใจขั้นที่สองที่กล่าวว่ามนุษย์ต้องการความยั่งยืนถาวร มาสโลว์ (Maslow) ยังได้กล่าวไว้ว่าการขาดซึ่งความยั่งยืนถาวร ความมั่นคงที่แน่นอน จะกระตุ้นให้เกิดภาวะหวาดระแวง วิตกกังวล ตั้งแต่ระดับสามัญจนถึงระดับผิดปกติ ส่งผลให้มีแนวโน้มป่วยเป็นโรคทางจิตเวช ดังนั้นแล้วสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในชีวิตจริงแม้จะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่สร้างได้ยาก ต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ แต่ก็ยังเป็นความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพมากกว่า เพราะสามารถช่วยเติมเต็มความรู้สึกยั่งยืนปลอดภัยของบุคคล การสร้างสัมพันธภาพในชีวิตจริงนั้นจำเป็นต้องใช้

เวลามากกว่าในโลกเสมือนซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นมากกว่าสัมพันธ์ภาพในโลกเสมือน ดังนั้นแล้วการปลูกฝังเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์และส่งเสริมให้วัยรุ่นสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ในชีวิตจริงจะเป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับคุณภาพภาพชีวิต ซึ่งสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้เห็นว่า การศึกษาเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ในไทยยังมีไม่มาก ประกอบกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็น ช่วยให้มีภาวะสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ป้องกันความเจ็บป่วยจากโรคทางจิตเวชและเสี่ยงต่อพฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นในช่วงอายุ 12-15 ปีที่กำลังศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นว่ามีลักษณะตรงกับทฤษฎีหรือเป็นเช่นใด ด้วยการใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการเริ่มต้นศึกษาเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ที่อาจสามารถใช้ต่อยอดในการพัฒนา ส่งเสริมและป้องกันวัยรุ่นที่มีปัญหาในเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ และผลจากงานวิจัยอาจใช้ต่อยอดได้อีกในอนาคต เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่ทำงานกับเยาวชนที่มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาชีพครูแนะแนวและนักให้คำปรึกษา

คำถามการวิจัย

1. สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยมีระดับมากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย
2. เพื่อศึกษาระดับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นว่ามีองค์ประกอบใดบ้าง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับอ้างอิงให้กับบุคลากรที่ทำงานกับเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาชีพครูแนะแนวและนักให้คำปรึกษา

สามารถนำไปใช้ต่อยอดส่งเสริมหรือพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งระยะที่ 1 ออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 จำนวน 58,805 คน (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จำนวน 680 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 2 จำนวน 68,719 คน (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระดับ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 668 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความไว้วางใจ (Trust)
2. ความสนิทสนม (Intimacy)
3. ความใกล้ชิด (Closeness)
4. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect)
5. การสื่อสาร (Communication)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) หมายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ที่เน้นการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์เป็นหลัก แตกต่างจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) อันมีเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเน้นทำการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดและเหตุผลเป็นหลัก สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ประกอบด้วย

1. ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง ลักษณะของความคิดความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย ความสบายใจ ที่มีต่อเพื่อน ได้แก่ กล้าที่จะเปิดเผยและแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟัง คิดว่าการเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ คิดว่าเพื่อนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่แบ่งปัน คิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้ รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของเพื่อน คิดว่าการแบ่งปันเรื่องราวให้เพื่อนฟังสามารถช่วยให้รู้สึกสบายใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน

2. ความสนิทสนม (Intimacy) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สนิทสนมเป็นพิเศษ ได้แก่ รู้สึกสบายใจเมื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน รู้สึกเข้ากันได้ดีกับเพื่อน ไวต่อความรู้สึกของเพื่อน เพื่อนแสดงออกถึงการยอมรับและเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง พร้อมที่จะรับฟังและแสดงความเห็นกับเพื่อน แสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3. ความใกล้ชิด (Closeness) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับระดับของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึงพาซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกัน นำมาซึ่งพฤติกรรมเชิงบวก ได้แก่ รู้สึกเห็นใจเมื่อเพื่อนไม่มีความสุข รู้สึกยินดีร่วมกันกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในช่วงที่เพื่อนลำบาก ให้กำลังใจเพื่อนในช่วงที่เพื่อนกดดันหรือไม่สบายใจ ช่วยเพื่อนคิดหาทางออกจากปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) หมายถึง ลักษณะของความคิดความรู้สึกต่อการรับรู้ความรู้สึกเป็นสุขในด้านสัมพันธภาพ ได้แก่ รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ลำบากจากคำพูดและการกระทำ รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยเป็นกำลังใจในช่วงที่รู้สึกกดดันหรือไม่สบายใจจากคำพูดและการกระทำ รับรู้ว่ามีเพื่อนของนักเรียนมีการแสดงออกถึงความเป็นมิตรหรือแสดงความห่วงใยจากคำพูดและการกระทำ รู้สึกเป็นสุข สนุกสนาน เบิกบานใจเมื่ออยู่ร่วมกันกับเพื่อน

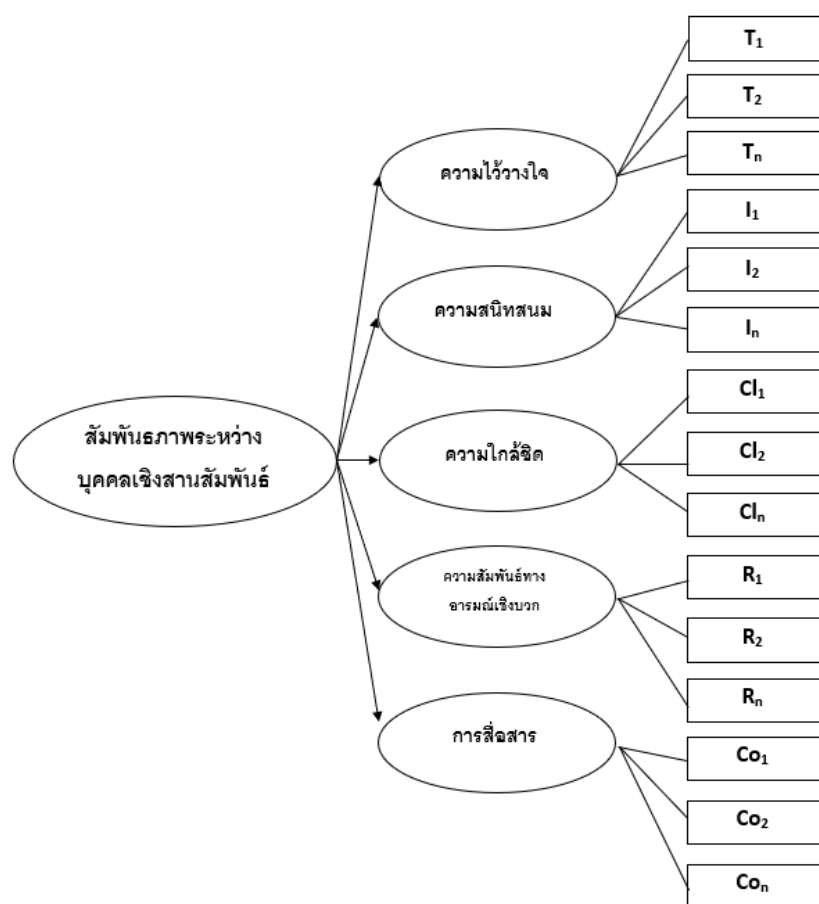
5. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน/คนใกล้ชิด ซึ่งช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ ได้แก่ ไม่พูดจาว่าร้ายกันต่อหน้าหรือลับหลัง ตั้งใจและแสดงท่าทีสนใจเมื่อเพื่อนพูด ไม่ปิดบังหรือซ่อนเร้นข้อมูลกับเพื่อน สามารถรับฟังเพื่อนโดยไม่โต้แย้ง สามารถยอมรับความเห็นของเพื่อนแม้จะคิดเห็นต่างกัน ไม่บังคับและครอบงำความคิดของเพื่อน สามารถเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมพูดคุยได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนในช่วงอายุ 12 – 15 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒ หอวัง พรตพิทยพยัต สตรีวิทยา วัฒนวนรดิศ มัธยมวัดดุสิตดาราม และแจ่งร้อนวิทยา

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดสำหรับศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสามสัมพันธ์ โดยใช้แนวคิดของ มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994) เป็นกรอบแนวคิดอ้างอิง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์
ตามแนวคิดของมอนเทมายอร์ (Montemayor et al., 1994)

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลของการวัดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น มี
ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิง
สถานสัมพันธ์ โดยมีหัวข้อดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
 - 1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
 - 1.2 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
 - 1.3 อุปสรรคที่ขัดขวางการเกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ในครอบครัว
 - 1.4 องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
 - 1.5 ความสำคัญและคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
 - 2.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 2.2 พัฒนาการของวัยรุ่น
 - 2.3 ลักษณะทางอารมณ์ของวัยรุ่น
 - 2.4 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ของวัยรุ่น
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
 - 3.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 3.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 3.4 ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 3.5 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
 - 3.6 การดัดแปรโมเดล

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Interpersonal Connectedness เป็นการนำศัพท์สองคำมารวมเข้าด้วยกัน โดย แคมบริดจ์ดิกชันนารี (Cambridge Dictionary, 2017b) ได้ให้ความหมาย Interpersonal ว่า ความเกี่ยวข้องกันระหว่างผู้คน ซึ่งคำดังกล่าวมีความหมายเชื่อมโยงกับคำว่า Relationship บ่อยครั้งก็นำคำทั้งคู่มาใช้ร่วมกันเป็นคำว่า Interpersonal Relationship หรือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งคำดังกล่าวนี้ได้มีผู้ศึกษาและให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายมากมาย ชัชนันท์ คำวัน (2555, p. 10) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทิศทางความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเปลี่ยนไปในทางบวกหรือลบนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของตัวบุคคล ขณะที่เบห์ริ่งเมสเตอร์ (Buhrmester, 1990) ได้อธิบายส่วนประกอบของสัมพันธภาพไว้โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนประกอบด้วยกัน ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ ซึ่งต้องอาศัยการความใกล้ชิดในการเปิดเผยตัวตนจากแต่ละฝ่ายเป็นสำคัญ ในส่วนของปิเอโตรโมนาโค (Pietromonaco, 1998) กล่าวว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากบุคคลสองคนได้ใช้เวลาร่วมกัน ได้ทำการแลกเปลี่ยนเรื่องราวในลักษณะเปิดเผยข้อเท็จจริงของทั้งสองฝ่าย และมีการตอบสนองต่อเรื่องราวที่คู่สนทนาเปิดเผยในลักษณะที่ยอมรับซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ พนิดา ผกานรินทร์ (2544, p. 12) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลคือการปฏิสัมพันธ์ การแสดงออกของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ทำความรู้จัก เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

เมื่อพิจารณาจากสิ่งที่มีผู้ศึกษาเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกล่าวไว้ ผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจนว่ามีลักษณะของความสัมพันธ์ที่ผิวเผินหรือละเอียดอ่อนเพียงใด โดยภาพรวมของความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นความเกี่ยวข้องกัน เริ่มต้นจากการรู้จัก อาศัยระยะเวลาในการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ลักษณะของความสัมพันธภาพอาจพัฒนาได้ทั้งบวกและลบขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล

ในส่วนของคำว่า Connectedness แคมบริดจ์ดิกชันนารี (Cambridge Dictionary, 2017a) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สถานะของการดำรงอยู่ของความผูกพัน เมื่อรวมความหมายของ Interpersonal และ Connectedness เข้าด้วยกันจะได้ความหมายว่า ความเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลที่มีความผูกพันสนิทสนม หรืออาจเรียบเรียงใหม่ได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ตาม การให้นิยามหรือจำกัดความหมายของคำดังกล่าวนี้ได้ให้ไว้ในลักษณะ

เพียงผิวเผิน ครุฑเครือ และอาจแตกต่างจากในบริบทของศาสตร์ทางจิตวิทยา รวมถึงสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอความหมายของคำดังกล่าว ดังนี้

วานเบลและคนอื่น ๆ (Vanbel et al., 2008) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ว่าเป็นความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันที่เกิดจากการติดต่อทางสังคม เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการประสบความสำเร็จในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) ที่ให้ความสำคัญต่อความต้องการเรื่องความรักและการถูกรัก

มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่พัฒนามาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นั้นมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีห้าองค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ ความไว้วางใจ (Trust) ความสนิทสนม (Intimacy) ความใกล้ชิด (Closeness) ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) และการสื่อสาร (Communication)

ทับเบิร์ท (Tubbert, 2016) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในบริบทการทำงานของพยาบาลไว้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีการทำงานร่วมกันภายใต้สถานการณ์กดดันยากลำบาก สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์จะก่อตัวขึ้นจากการทำงานเป็นทีมโดยอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการไว้วางใจ ฟังพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งทางสภาพร่างกายและจิตใจ

พินเนลและลอง (Pinel & Long, 2006) ได้ให้ความหมายสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการร่วมแบ่งปันเรื่องราว ประสบการณ์ให้กับคู่สนทนา ได้รับฟัง โดยการแบ่งปันเรื่องราวดังกล่าวจะสามารถดึงดูดบุคคล เพราะการรับฟังเรื่องราวที่มีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกันของตัวผู้เล่าดึงดูดความรู้สึกร่วมจากตัวผู้ฟังออกมา ทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงการมีตัวตนของตนเอง องค์ประกอบอีกอย่างที่ทำให้บุคคลดึงดูดกันและกันคือความโดดเด่น อารมณ์ การมีความรู้สึกร่วมเป็นประหนึ่งตัวชีวิตที่ทำให้เราไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและยังทำให้รู้สึกเชื่อมโยงถึงคนอื่นเพราะเข้าใจว่ามีคนที่เหมือน ๆ กันกับตัวบุคคลนั้น ๆ ในทางกลับกันหากไม่สามารถรู้สึกถึงอารมณ์ร่วมจากการร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ได้ ความคิดที่ว่าตัวผู้ฟังไม่เข้าใจตัวผู้เล่าอย่างถ่องแท้ จะเกิดขึ้นและนำไปสู่การตัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

จากความหมายและการให้คำจำกัดความสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์ที่พัฒนาต่อยอดจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ต้องอาศัยเวลาในการพุ่มพัก ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความชัดเจน โดดเด่นที่เรื่องความใกล้ชิดสนิทสนม รูปแบบความสัมพันธ์เอื้อต่อการตอบสนองของความรู้สึกทางอารมณ์ ช่วยให้รู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์

1.2 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

เนื่องด้วยทฤษฎีเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นี้ยังไม่นักทฤษฎี หรือนักวิจัยท่านใดกล่าวถึงหรือให้ความชัดเจน ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องหรือมีผู้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีความคล้ายคลึงหรือสอดคล้องมาประกอบกับแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของมอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994) โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

คาร์ดิโล (Cardillo, 2001) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพไว้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยสรุปได้ว่าในช่วงทารก วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นช่วงของการพัฒนาความสัมพันธ์และการมีอัตลักษณ์ โดยแต่ละช่วงของชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถของร่างกายและความรู้ในเรื่องสัมพันธภาพ ความสัมพันธ์ถูกหล่อหลอมจากการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ในการปฏิสัมพันธ์ (Transaction) กับบุคคลต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากความกังวลในเรื่องของตัวเอง ภาพลักษณ์ และการปรับตัวเพื่อเข้ากับผู้อื่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ในวัยเด็กจะมองหาการมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองขณะที่ยังคงต้องการการพึ่งพิงจากผู้ปกครอง ในวัยรุ่นจะกังวลเรื่องการสร้างอัตลักษณ์แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการการยอมรับจากผู้อื่นเช่นกัน ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นเรื่องของการเผชิญหน้า ทำลายกับสถานการณ์ที่ต้องการจะหลบลบอัตลักษณ์ของความเป็นผู้ใหญ่ สรุปโดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าบริบทของแต่ละช่วงวัยจะถูกแก้ไข ปรับเปลี่ยน และตัดสินใจไปตามแต่ละความต้องการของช่วงวัยซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลิกและอัตลักษณ์ของบุคคลนั้น ๆ

ซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554; อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) เน้นเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ในทฤษฎีขั้นตอนพัฒนาการด้านสัมพันธภาพ โดยเขาเสนอว่ามนุษย์ต้องการความอ่อนโยน (Tenderness) ความอ่อนโยนเป็นสิ่งที่หาได้จากการเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง รู้สึกผูกพันกับคู่ปฏิสัมพันธ์ ผลของความล้มเหลวในการสร้างความสัมพันธ์ที่เปี่ยมด้วยความอ่อนโยนคือความเครียดความวิตกกังวลอันเกิดจากการไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ

(Needs) ส่งผลให้เกิดความกดดันและหยาดกระดังงในจิตใจ มีผลเสียต่อการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ โดยเขาได้เน้นย้ำว่าในช่วงวัยแรกรุ่น พัฒนาการความใกล้ชิดกับเพื่อนเพศเดียวกัน เป็นพัฒนาการสำคัญมากต่อการเป็นคนที่มีความสุขและมีสุขภาพจิตดี ไม่ตรึงติดกับเพื่อนเพศเดียวกันจะพัฒนาไปสู่ไม่ตรึงติดกับเพื่อนต่างเพศและบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้แม้ว่าซัลลิแวน (Sullivan) จะเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าเป็นตัวนำพัฒนาการและบุคลิกภาพ แต่เขาก็ยอมรับว่ากรรมพันธุ์และวุฒิภาวะทางกายมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลให้เข้มแข็งหรืออ่อนแอแตกต่างกัน แต่เมื่อเทียบเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้แล้วความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความสำคัญมากที่สุด เขาเชื่อว่าความเป็นไปทางกายทางอารมณ์และจิตใจมีต้นเหตุมาจากความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

อีริคสัน (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์, 2557; อ้างอิงจาก Erikson, 1994) ได้กล่าวถึงเรื่องความต้องการสานสัมพันธ์ใกล้ชิดไว้ในพัฒนาการทางสังคม (Psychosocial stages) โดยในทฤษฎีพัฒนาการของเขาได้เน้นไปที่เรื่องการศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลจากแง่กระบวนการเข้าสังคม และวิกฤตทางสังคมจิตวิทยาที่เกิดจากการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะความขัดแย้งทางสังคมจิตใจแปดขั้นตอน โดยเขาได้อธิบายว่าในช่วงทารกแรกเกิดไปจนถึงขวบครึ่ง ความไว้วางใจในผู้อื่นเกิดจากการที่เด็กทารกได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายและทางจิตใจทำให้ทารกได้รับความสุขสบายและสุขใจ เกิดความรู้สึกว่าโลกนี้น่าอยู่เมื่อทุกชีวิตก็มีผู้จัดปัดเป่าให้ ความรู้สึกนี้ก่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้ดูแล และขยายวงไปสู่ความไว้วางใจในตนเองและผู้อื่นซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นพื้นฐานต่อยอดและพัฒนาบุคลิกภาพของตัวบุคคลจนเข้าสู่ช่วงวัยที่พร้อมจะสร้างมิตรภาพ ความใกล้ชิด ความสามัคคี ผูกมิตรไมตรีจิต หรือการแสวงหาคู่ครอง และเมื่อพบแล้วก็พร้อมที่จะร่วมชีวิตในไมตรีจิตอันแน่นหนาในด้านความสัมพันธ์อันคู่ครองนั้น ทั้งสองฝ่ายต้องลดความเป็นตัวของตัวเองลงบ้าง หรือเสียสละบางอย่างของตนแก่บุคคลที่ตนรัก มิตรภาพจึงจะมั่นคงและถาวร ชีวิตเพศและชีวิตคู่ในช่วงวัยรุ่นมาแล้วต้องเป็นไปในแง่การร่วมแบ่งปันต่อกันและกัน มีความเชื่อถือไว้วางใจกันและกัน สำหรับบุคคลที่ไม่มีคู่ครองก็ควรจะต้องมีมิตรอันสนิทสนมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไว้นื้อไว้วางใจและนับถือซึ่งกันและกัน ผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถสร้างความใกล้ชิดจริงจังกับผู้ใดผู้หนึ่งได้ จะมีความรู้สึกอ้างว้างเดียวดาย

บาวไมส์เตอร์และแลรี่ (Baumeister & Leary, 1995) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ว่าเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนล้วนแสวงหา บุคคลทุกคนล้วนถูกกระตุ้นด้วยแรงจูงใจที่ต้องการจะสานสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณค่าและรักษาความสัมพันธ์นั้นให้

ยืนยาวที่สุดเท่าที่จะทำได้กับบุคคลที่ตนเองให้ความสำคัญ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางอารมณ์ที่พึงพอใจจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ และเหตุผลอีกข้อคือเพื่อการแสดงออกซึ่งความหวังใญ่ต่อคู่ปฏิสัมพันธ์ โดยการแสดงออกถึงพฤติกรรม การหวังใญ่ นั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องคล้ายคลึงกับการปฏิสัมพันธ์ที่ต่างได้ผลประโยชน์กันถ้วนหน้า หรือกล่าวคือการแสดงออกซึ่งความหวังใญ่อย่างสม่ำเสมอจะช่วยรับรองความยั่งยืนของการได้รับการตอบสนองทางอารมณ์จากการปฏิสัมพันธ์

แอดเลอร์ (Corey, 2009;citing Adler, 1927) กล่าวถึงเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลไว้ในเรื่องความสนใจทางสังคม (Social interest) โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์มีความปรารถนาใฝ่ผูกสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตั้งแต่เกิด ความสนใจทางสังคมเป็นสัญชาตญาณ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจจากสัมพันธ์ภาพกับบุคคลในสังคมเป็นสิ่งที่กำหนดสุข-ทุกข์และความสำเร็จ-ความล้มเหลวในชีวิตของบุคคล แอดเลอร์ (Adler) อธิบายว่าการให้ความสนใจกับสังคม หรือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นทางออกหรือทางชดเชยปมด้อยในแง่ใดแง่หนึ่ง แม้ว่าความสนใจทางสังคมจะเป็นสัญชาตญาณ แต่การแสดงออกของสัญชาตญาณอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับการแนะนำฝึกฝน อบรมตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับแบบแผนการดำเนินชีวิต (Style of life) โดยแอดเลอร์ (Adler) อธิบายเพิ่มเติมว่า แบบแผนการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เด็กเริ่มค้นหาวิธีของตนเพื่อความสมบูรณ์แบบ พยายามปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อชดเชยแก้ไขปมด้อยที่เด็กได้เรียนรู้ เพื่อให้ราบรื่นต่อสภาพแวดล้อมหรือความสัมพันธ์

มาสโลว์ (Chartered Management Institute, 2012;citing Maslow, 1943) กล่าวถึงความต้องการความสัมพันธ์ ความรัก ความผูกพันไว้ในทฤษฎีแรงจูงใจตามความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) โดยเขาอธิบายว่าแรงจูงใจของมนุษย์มีลำดับขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุดโดยการจะสามารถพัฒนาแรงจูงใจไปสู่ขั้นแสวงหาความสัมพันธ์ ความรัก และความผูกพันได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการเติมเต็มเรื่องของปัจจัยอยู่รอดและความปลอดภัยเสียก่อน จากนั้นแรงจูงใจลำดับที่สาม (Belongingness and Love Needs) จึงจะดำเนินตามมา ซึ่งแรงจูงใจในลำดับที่สามคือแรงจูงใจในการเป็นเจ้าของ มีสังกัด รู้สึกใฝ่หาผูกพันหรือมีความรักกับบุคคลอื่น เช่น การมีครอบครัว มีเพื่อนฝูง มีบุคคลที่ใส่ใจคอยเป็นห่วงเป็นใย ขณะเดียวกันมนุษย์ก็ต้องการแสดงออกซึ่งการอาทรห่วงใยบุคคลอื่นเช่นกัน (Need to be love and to love) เช่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน การเลี้ยงสัตว์เลี้ยง การปลูกต้นไม้ เป็นต้น

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ในทักษะชีวิต (Life skills) 10 ข้อ โดยได้อธิบายว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวรูปแบบหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีตามมา เป็นทักษะที่บุคคลล้วนแล้วแต่ต้องการเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทักษะต่าง ๆ เหล่านี้มีนับไม่ถ้วน แตกต่างกันไปตามแต่บริบทของสังคมและวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าทักษะที่เป็นหัวใจสำคัญจริง ๆ ของทักษะชีวิตนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสุขภาพกายและจิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยในเรื่องของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล องค์การอนามัยโลกได้ระบุไว้ว่า ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship skills) เป็นความสามารถที่ช่วยให้เกิดความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่แวดล้อมในทิศทางที่ดี สามารถสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ มีผลต่อด้านสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ในสังคม

เบิร์น (Berne, 2016) ได้อธิบายเรื่องความสัมพันธ์ของบุคคลไว้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลซึ่งช่วยเติมเต็ม สนองทั้งความรู้สึกและความต้องการ ขณะที่การขาดหายหรือไม่ได้รับการเติมเต็มจากความสัมพันธ์จะมีแนวโน้มให้เกิดโรคทางจิตเวช ขาดแคลนการสนองความต้องการ หรือต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งการขาดหายไปของความสนทนสนมจะก่อให้เกิดพฤติกรรมการเล่นเกมเพื่อเรียกร้องความต้องการ (Stroking) โดยเขาได้อธิบายว่า “เกม” มีรูปแบบเป็นลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่องที่มีการคิดแผนหรือกลอุบายขึ้นเพื่อเอาเปรียบอีกฝ่ายและเพื่อเรียกร้องความสนใจให้ได้รับการสนองความต้องการ อย่างไรก็ตามในทัศนคติของเขา ความสนทนสนม (Intimacy) เองก็เป็นเกมชนิดหนึ่งเช่นกัน แตกต่างจากเกมทั่วไปเพราะเป็นเกมที่อาศัยความจริงใจ เปิดเผย ไม่มีการคิดแผนหรือใช้กลอุบายใด ๆ ในความสัมพันธ์ นอกเหนือจากนี้ เบิร์น (Berne, 2016, pp. 10-18) ยังได้สร้างแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional analysis) โดยเขาเชื่อว่าในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นมีบุคลิกแอบแฝงซ่อนอยู่ในการปฏิสัมพันธ์นั้น ๆ ประกอบด้วย บุคลิกแบบผู้ปกครอง บุคลิกแบบผู้ใหญ่ และบุคลิกแบบเด็ก ซึ่งการแสดงออกของบุคลิกเหล่านี้ขณะมีการปฏิสัมพันธ์มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือลดทอนความสัมพันธ์ของบุคคลได้เช่นกัน

สเติร์นเบิร์ก (Sternberg, 1986) กล่าวถึงความสนทนสนมไว้ในทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก (Triangular Theory of Love) โดยเขาระบุว่า ความสนทนสนม คือ ความรู้สึกใกล้ชิดสนทนสนม ผูกพันกันด้วยสายใยแห่งความรักใคร่ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยง อบอุ่นใจ

โบว์บี้ (Bretherton, 1992;citing Bowlby, 1980) กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการความผูกพันซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างสายสัมพันธ์ของบุคคล โดยเขาอธิบายว่าในวัย

ทารก ทารกแสวงหาความผูกพันกับผู้ดูแลที่รู้สึกคุ้นเคยเพื่อให้ได้รับการดูแล การปกป้อง และเพื่อการผ่อนคลายทางอารมณ์ ซึ่งพฤติกรรมในการแสวงหาความผูกพันนี้ โบว์บี (Bowlby) เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ เมื่อทารกประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ที่จะสร้างสายสัมพันธ์ ความผูกพันกับผู้ดูแลจะส่งผลให้ทารกมีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น เมื่อโตขึ้นก็สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างปกติ ขณะที่ทารกที่ขาดการสร้างความผูกพันจะมีผลให้ประสบปัญหาในการสร้างสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โบว์บี (Bowlby) ได้เสนอรูปแบบความผูกพันไว้ทั้งหมดสี่ประเภทด้วยกัน ซึ่งแต่ละรูปแบบการใส่ใจให้ความผูกพันจะมีผลต่อบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยรูปแบบความผูกพันดังกล่าว ได้แก่ ความผูกพันที่ปลอดภัย (Secure attachment) ความผูกพันที่มีความวิตกกังวลกับความเด็ดขาดในการเลี้ยงดู (Anxious-ambivalent attachment) ความวิตกกังวลกับการหลีกเลี่ยงความผูกพัน (Anxious-avoidant attachment) และความผูกพันที่ไม่มีการจัดระเบียบ (Disorganized attachment)

แม้ว่าที่ผู้วิจัยได้หยิบยกแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มานั้น จะไม่ตรงกับเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาจากสิ่งที่นักทฤษฎีและนักวิจัยได้กล่าวมาข้างต้นในเรื่องของสัมพันธ์ภาพจะเห็นได้ว่า สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นั้นเป็นพัฒนาการของความสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งที่บุคคลพยายามจะเรียนรู้และแสวงหา เช่นเดียวกันกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในลักษณะอื่น ๆ บุคคลถูกกระตุ้นให้ชวนขวายซึ่งสัมพันธ์ภาพในลักษณะต่าง ๆ อันเกิดจากแรงกระตุ้นขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของซัลลิแวน (Sullivan) และมาสโลว์ (Maslow) บุคคลต้องการความรัก ความอบอุ่นใจ จากการปฏิสัมพันธ์ในสังคม เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยว่าตนจะไม่ถูกบุคคลอื่นในสังคมทอดทิ้ง จากที่บาวไมส์เตอร์ (Buameister) และแลรี่ (Leary) อธิบายไว้ บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางด้านอารมณ์ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อลดช่องว่างของสิ่งที่บุคคลไม่สามารถเติมเต็มสอดคล้องตามที่แอดเลอร์ (Adler) กล่าวในเรื่องความสนใจทางสังคมเพื่อชดเชยปมด้อย ความต้องการในเรื่องของสายสัมพันธ์ทำให้เกิดการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลที่มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบของสายสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับช่วงอายุและสังคมที่ตนอยู่

ในแง่ของกระบวนการเรียนรู้ ตามที่อีริกสัน (Erikson) และโบว์บี (Bowlby) กล่าว ในวัยเด็กบุคคลได้รับและเรียนรู้สายสัมพันธ์จากผู้ปกครอง บุคคลได้รับความสุขใจ ประสบความสำเร็จในการสร้างสายสัมพันธ์ในครัวเรือน แต่เมื่อบุคคลเติบโตขึ้น สายสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อ

ครัวเรือนก็มีความเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน บุคคลจึงพยายามที่จะเรียนรู้ ลองผิดลองถูกในเรื่องสายสัมพันธ์พร้อมทั้งสร้างอัตลักษณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนไป บ้างก็ได้ลองผิดลองถูกจนเกิดเป็นสายสัมพันธ์รูปแบบเกมดังที่เบิร์น (Berne) จำกัดความไว้ บ้างก็สามารถพัฒนาตนเองตามแนวคิดขั้นบันไดของอีริกสัน (Erikson) จนประสบความสำเร็จในการสร้างสายสัมพันธ์กับสังคมนอกครัวเรือน สามารถเติมเต็มและพัฒนาสายสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่มาสโลว์ (Maslow) ได้กล่าวไว้ในเรื่องความต้องการลำดับที่สาม โดยภาพรวม คาร์ดิลโล (Cardillo) และองค์การอนามัยโลก (WHO) อธิบายเรื่องเหล่านี้ว่าการสร้างสายสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว เป็นทักษะที่บุคคลล้วนแล้วแต่ต้องการเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน เป็นความสามารถที่ช่วยให้เกิดความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่แวดล้อมในทิศทางที่ดี สามารถสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ มีผลต่อด้านสุขภาพจิตและความ เป็นอยู่ในสังคม ดังนั้นโดยภาพรวมแล้ว สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์จึงเป็นลักษณะ ความสัมพันธ์ที่แตกย่อยพัฒนามาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีส่วนช่วยส่งเสริมในด้าน สุขภาพจิตนั่นเอง

1.3 อุปสรรคที่ขัดขวางการเกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในครอบครัว

มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 15-20) อธิบายว่า ในช่วงวัยรุ่นนั้น เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาและเรียนรู้รูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสัมพันธ์รูปแบบที่รักษาระยะห่างจากผู้ปกครองที่มีมากขึ้นและความสัมพันธ์ที่รักษาระยะห่างกับเพื่อนด้วยกันมีน้อยลง โดยสิ่งที่บ่งชี้ถึงการเกิดการรักษา ระยะห่างกับผู้ปกครองนั้นสามารถสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมและความรู้สึก ขณะที่สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงการเข้าหาเพื่อน โครงสร้างของความสัมพันธ์ที่รักษาระยะห่างนั้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความขัดแย้ง (Conflict) ในความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นและผู้ปกครอง ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ปกติที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นไม่จำเพาะแต่กับผู้ปกครองเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงพี่น้องด้วยเช่นกัน โดยความขัดแย้งของวัยรุ่น-ผู้ปกครองมีที่มาจากความไม่เห็นด้วยต่อมุมมองโลกทัศน์ของครอบครัว วัยรุ่นไม่เห็นด้วยกับระเบียบข้อบังคับในครอบครัว ขณะที่ผู้ปกครองไม่พอใจต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของวัยรุ่น เช่น ความไม่เห็นด้วยในเรื่องความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน นิสัยส่วนบุคคล และภาระความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว มีงานวิจัยที่เปิดเผยเรื่องความขัดแย้งของวัยรุ่น-ผู้ปกครองว่าวัยรุ่นนั้นมุ่งความสนใจที่เรื่องทางเลือกที่ตนต้องการ ขณะที่ผู้ปกครองสนใจเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม นอกเหนือจากนี้ยังมียงานวิจัย

ที่สำรวจถึงการแก้ไขความขัดแย้งของวัยรุ่น-ผู้ปกครองซึ่งพบว่าความสามารถในการปรับตัวเพื่อเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความขัดแย้งนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องความเชื่อใจ ความใกล้ชิดและระดับของอารมณ์เชิงบวก ขณะที่การขาดซึ่งสิ่งเหล่านี้นำมาสู่ความรู้สึกต่อต้าน ความไม่ลงรอยและความห่างเหินเหมือนคนแปลกหน้าต่อกัน ความแตกต่างระหว่างความขัดแย้งของวัยรุ่น-ผู้ปกครองกับวัยรุ่น-เพื่อน เมื่อเปรียบเทียบกัน วัยรุ่นกับเพื่อนมักขัดแย้งกันในเรื่องการล่วงละเมิดกัน เช่น เรื่องความไม่จริงใจ การเรียกร้องที่มากเกินไป การไม่เคารพกัน และการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม

2. การมีอัตลักษณ์ (Individuation) เป็นพัฒนาการแบบหนึ่งที่เด็กเล็กเริ่มออกห่างจากผู้ปกครอง พุ่มพักความมั่นใจและพึ่งตนเองมากขึ้นในระดับหนึ่ง ซึ่งการพัฒนาเรื่องของอัตลักษณ์นั้นเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วงวัยรุ่น โดยวัยรุ่นแยกห่างออกจากผู้ปกครองเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของการมีตัวตน แต่ก็ยังรู้สึกถึงความเชื่อมโยง ผูกพันกับผู้ปกครอง

3. การแยกห่าง (Separation) เป็นผลพวงมาจากการแสวงหาอัตลักษณ์โดยไม่ถูกผู้ปกครองครอบงำ นำมาซึ่งการพึ่งพาตนเอง อิสระทางความเชื่อในค่านิยมต่าง ๆ ตามที่ตนสนใจ อิสระทางอารมณ์ความรู้สึกโดยไม่ต้องพึ่งพาการเกื้อกูลจากผู้ปกครอง และอิสระจากความขัดแย้งโดยเชื่อว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ผิด ผู้ปกครองเชื่อใจและไม่โกรธ ในทางกลับกันผู้ปกครองนั้นมีความคาดหวังต่อตัววัยรุ่นซึ่งขัดแย้งกับอิสระ วัยรุ่นจึงมักเข้าหาคนในระดับเดียวกันมากกว่าเพราะไม่ถูกคาดหวังหรือมีเงื่อนไขใด ๆ

4. การเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการมีอัตลักษณ์และการแยกห่าง วัยรุ่นมีอิสระทางพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก โดยไม่ถูกใครผูกมัด ซึ่งอธิบายแยกได้ดังนี้ 1) การกำกับความคิด วัยรุ่นเลือกที่จะเชื่อความคิดที่เปิดกว้างและผ่านการพูดคุยในลักษณะที่เท่าเทียม ไม่ถูกครอบงำ นอกจากนี้ลักษณะความเชื่อและวิถีคิดของวัยรุ่นนั้นจะโน้มเอียงที่ตนเป็นศูนย์กลาง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง 2) การกำกับพฤติกรรม วัยรุ่นเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามสิ่งที่ตนคิดกับผู้ปกครองและเพื่อน 3) การกำกับอารมณ์ วัยรุ่นสละความต้องการเกื้อกูลด้านอารมณ์จากผู้ปกครองเพื่อพึ่งพาตนเอง

จากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นจึงสรุปได้ว่า อุปสรรคที่ขัดขวางการเกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในครอบครัว เกิดจากการที่วัยรุ่นมีความสามารถในการคิดอ่านได้ด้วยตนเอง ต้องการจะค้นหา พัฒนาแบบแผนของตน ซึ่งบ่อยครั้งมักขัดแย้งกับแนวคิดของคนในครอบครัว ทำให้วัยรุ่นสร้างความสัมพันธ์แบบรักษาระยะห่างกับครอบครัว

1.4 องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994) กล่าวถึง องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ในวัยรุ่นว่าเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แยกตัวออกมาจากสิ่งที่เคยสัมผัสจากผู้ปกครองส่งผ่านมาสู่เพื่อนฝูงหรือบุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกัน มักเกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการเข้าสู่วัยรุ่น เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในตัววัยรุ่นทั้งจากฮอโมนส์ ความคิด พฤติกรรม ความรู้สึก และสภาพสังคม (Laursen & Collins, 2009) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ลงรอยกันระหว่างตัวผู้ปกครองและวัยรุ่น วัยรุ่นจึงเลือกที่จะเข้าหากลุ่มบุคคลที่มีลักษณะหรือประสบการณ์เหมือนกับกับตนเองเพื่อแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเคยได้สัมผัสมาตอบสนองของความรู้สึกทางอารมณ์ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วย

1. ความไว้วางใจ (Trust) มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 20-21) อธิบายว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความรู้สึกของบุคคลที่มีต่ออีกฝ่ายในเรื่องความเชื่อใจ บุคคลใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองประกอบกับความรู้สึกในการตัดสินใจอีกฝ่ายจริงใจในคำพูด คำสัญญาและการกระทำมากน้อยเพียงใด นอกเหนือจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความรู้สึกมั่นคงต่อตัวบุคคล กล่าวคือ บุคคลรู้สึกว่สิ่งที่ตนแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้อีกฝ่ายฟังนั้นจะไม่ถูกเปิดเผย อีกฝ่ายสามารถเข้าใจ เคารพในความคิดความต้องการของตน ซึ่งเรื่องดังกล่าวทั้ง ฟินเนล ลองและพิบเบิร์ต (Pinel & Long, 2006; Tubbert, 2016) ได้อธิบายพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ เหล่านี้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นเติมเต็มความรู้สึกมั่นใจ ปลอดภัย ผู้อื่นสามารถรับรู้ เข้าใจถึงความต้องการและความกังวลใจของตน ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, p. 21) กล่าวเพิ่มเติมว่าการปฏิเสธจะทำความเข้าใจในสิ่งที่แบ่งปันนำมาซึ่งความรู้สึกแปลกแยก โดดเดี่ยว เป็นคนนอก ส่งผลให้เกิดความกระวนกระวายใจ รู้สึกไม่มั่นคง นอกจากนี้ วานลานเกอร์ วิงค์ฮอยเซินและโพสทูมา (van Lange, Vinkhuyzen, & Posthuma, 2014) มองว่าความไว้วางใจนั้นสามารถจำกัดความได้ในลักษณะมุมมองของตัวบุคคลที่มีความตั้งใจจะยอมรับข้อเสียของอีกฝ่าย แม้ว่าอีกฝ่ายอาจจะสามารถทำผิดพลาดไม่ตรงกับความต้องการของบุคคล แต่บุคคลก็เลือกที่จะเชื่อใจอีกฝ่ายโดยมีพื้นฐานมาจากความคาดหวังต่อพฤติกรรมของอีกฝ่ายว่าจะให้ผลลัพธ์ในทางบวก ขณะที่เดลกาโด-มาควิช เฮอทาโด-ทอเรส และอาเรกอน-คอลลเรีย (Delgado-Márquez, Hurtado-Torres, & Aragón-Correa, 2013) กล่าวว่าความไว้วางใจนั้นเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการให้เหตุผล โดยตัวบุคคลแสวงหาข้อมูลของอีกฝ่ายทั้งจากการมีประสบการณ์ตรงร่วมกันและทางอ้อมจากการพูดคุยรับฟังจากบุคคลที่สาม ก่อนจะทำการตัดสินใจจากข้อมูลที่มีนั้นว่าจะสามารถไว้วางใจอีกฝ่ายได้หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยา

ท่านอื่น ๆ ได้กล่าวถึงความไว้วางใจที่สนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น ซิมป์สัน (Simpson, 2007) ได้อธิบายไว้ว่าความไว้วางใจนั้นเป็นสิ่งที่เทียบเคียงกับความหวังและแรงบันดาลใจที่มีต่อการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งความไว้วางใจได้พัฒนาและคงรูปไว้ในแบบแผนทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสุขอันเกิดจากการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น แนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากทฤษฎีดั้งเดิม ทั้งโบว์ลบีและอีริกสัน โดยทั้งคู่ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลจะเติบโตเป็นผู้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ จำเป็นจะต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในช่วงทารก เพราะความไว้วางใจเป็นพื้นฐานความปรารถนาในความสุข การมีปฏิสัมพันธ์คบหากับผู้อื่นได้อย่างสุขใจนั้นต้องพึ่งพาความไว้วางใจเป็นสำคัญ ส่วนอเซโต้-คาร์โมนาและโกมิล่า (Acedo-Carmona & Gomila, 2014) ได้อธิบายความไว้วางใจไว้ว่าเป็นเรื่องของทัศนคติที่มีต่ออีกฝ่าย โดยทัศนคติดังกล่าวมีความรู้สึกเกี่ยวพันกับอีกฝ่าย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ พุดคุยแลกเปลี่ยนถึงสิ่งที่วิตกกังวลใจ โดยภาพรวมผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความไว้วางใจ คือ ความเชื่อความรู้สึกที่มีต่อบุคคลอื่นในเรื่องของความเชื่อใจ บุคคลรู้สึกมั่นคงเมื่อได้ตัดสินใจที่จะเชื่อใจอีกฝ่าย ประหนึ่งเหมือนบุคคลรับรู้ว่ามีคนที่เข้าใจความต้องการและความกังวลของตน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูล ทำให้บุคคลรู้สึกมั่นใจมากยิ่งขึ้น

2. ความสนิทสนม (Intimacy) มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 21-22) อธิบายไว้ว่าเป็นสิ่งที่ใช้บรรยายถึงมิตรภาพ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่ออีกฝ่ายเป็นพิเศษ ก่อให้เกิดความโดดเด่นในเรื่องของพฤติกรรมการแบ่งปันความคิด ความรู้สึกให้อีกฝ่ายฟังสม่ำเสมอ กล่าวคือ บุคคลคำนึงถึงอีกฝ่ายเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อมีเรื่องที่ยอยากแบ่งปันให้ฟังและรู้สึกพึงพอใจเมื่อบุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน อีกฝ่ายสามารถยอมรับและเข้าอกเข้าใจกัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะสามารถเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความรู้สึกไว้วางใจในตัวอีกฝ่ายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว (Psychological medicine, 1985) เมื่อพิจารณาเรื่องของความไว้วางใจประกอบกับความสนิทสนม ดูเหมือนว่าความไว้วางใจที่ก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและมั่นใจนั้น มีส่วนในการพัฒนาความสัมพันธ์ต่ออีกฝ่ายจนเกิดเป็นความรู้สึกพิเศษหรือความสนิทสนม เรื่องนี้อาจสามารถอธิบายได้ตามมุมมองของเบิร์น (Berne, 2016, p. 4) โดยเบิร์นกล่าวว่า ความสนิทสนมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของเกม โดยเป็นเกมที่มีวัตถุประสงค์ของการแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อสนองต่อความรู้สึกดี พึงพอใจ อ่อนนุใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องกระทำทั้งสองฝ่ายมิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำเพียงฝ่ายเดียว เพื่อรักษาความมั่นคงของการได้รับการตอบสนองจากการกระทำ อย่างไรก็ตามความสนิทสนมนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระบุว่า (Berne, 2016; citing Spitz R, 1945) การขาดความสนิทสนม

ในวัยเด็กมีผลต่อการสร้างสัมพันธภาพเมื่อโตขึ้นและยังมีแนวโน้มส่งผลให้เกิดโรคทางจิตเวชตามมา ซึ่งจากข้อสรุปดังกล่าวทำให้เบรินสรุปว่ามนุษย์มีความต้องการ ความสนิทสนมเป็นสิ่งที่เติมเต็มความต้องการให้มนุษย์อยู่ในภาวะที่สมดุล แนวคิดนี้มีความใกล้เคียงกับแนวคิดของซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554; อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) โดยซัลลิแวน (Sullivan) มองว่ามนุษย์มีความต้องการเพื่อเติมเต็มสิ่งเร้า ความต้องการในที่นี้รวมถึงเรื่องความละเอียดอ่อน ความอ่อนโยนซึ่งพบได้จากความสนิทสนม การเรียนรู้และพัฒนาความสนิทสนมจะเป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพที่มั่นคงในรูปแบบอื่น ๆ กับสังคมนอกครัวเรือน นอกเหนือจากแนวคิดในเรื่องการที่บุคคลมีความคิดและความรู้สึกพิเศษต่อกันฝ่าย เชเฟอร์และโอลสัน (Schaefer & Olson, 1981) ระบุถึงประเด็นที่น่าสนใจในการทำทำความเข้าใจความสนิทสนมไว้ทั้งหมด 5 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ 1) ความสนิทสนมด้านสภาพอารมณ์ เกี่ยวข้องกับความรู้สึกสนิทสนม สามารถพูดและแบ่งปันความรู้สึก ได้รับการสนับสนุนเกื้อกูลโดยปราศจากความรู้สึกต่อต้านหรือถูกปฏิเสธ 2) ความสนิทสนมด้านสังคม คือ การมีเพื่อนและเครือข่ายทางสังคมร่วมกัน 3) ความสนิทสนมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้สึก การสัมผัสและการมีเพศสัมพันธ์ 4) ความสนิทสนมด้านปัญญา คือ การแบ่งปันแนวคิดและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมุมมองชีวิตและการทำงาน 5) ความสนิทสนมด้านนันทนาการ เกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์ร่วมกันผ่านการใช้เวลาว่าง โดยภาพรวมผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสนิทสนม คือ ความคิดความรู้สึกที่บุคคลมีต่อกันฝ่ายเป็นพิเศษ ซึ่งต้องใช้ความเชื่อใจในการคัดกรองอีกฝ่าย บุคคลรู้สึกได้รับความพึงพอใจเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอีกฝ่าย เพราะอีกฝ่ายสามารถยอมรับและเข้าใจตนได้

3. ความใกล้ชิด (Closeness) มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, p. 22) อธิบายว่าเป็นลักษณะของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกผสาน เชื่อมโยงกันกับอีกฝ่าย รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งกับบุคคลหรือกลุ่มสังคม ไม่รู้สึกว่าตนโดดเดี่ยวหรือแปลกแยก ก่อให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย ซึ่งจริง ๆ แล้ว ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับความสนิทสนมกับบุคคลอื่น แม้ว่าเรื่องของความใกล้ชิดกับความสนิทสนมจะมีนักจิตวิทยาและนักวิจัยหลายท่านมองว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรืออธิบายแยกไว้แต่คล้ายคลึงกัน เรื่องดังกล่าวอาจสามารถอธิบายตามแนวคิดของมอนเตมายอร์ ได้ว่า ความสนิทสนม (Intimacy) นั้นเป็นเรื่องของความคิดความรู้สึกพิเศษที่บุคคลมีให้อีกฝ่ายผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรม ขณะที่ความใกล้ชิด (Closeness) เป็นเรื่องของการรับรู้ระดับทางอารมณ์ที่สืบเนื่องเกิดขึ้นจากพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความสนิทสนมสอดคล้องกับโปโปวิช (Popovic, 2011, pp. 449-450) ที่อธิบายความใกล้ชิดไว้ว่า เป็นประสบการณ์ในการรับรู้ทางความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมแสดงออกของความสนิทสนม

ก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงบวก ปลอดภัย อบอุ่นใจ ด้วยเหตุเพราะลักษณะเฉพาะตัวของความใกล้ชิด เป็นเรื่องของการตัดสินใจผลประโยชน์และความปรารถนา ความใกล้ชิดช่วยเติมเต็มระดับความพึงพอใจของความต้องการทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ช่วยคัดกรองคนที่รู้สึกน่าคบหาเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด ป้องกันโรคไซโคโซแมติก (Psychosomatic) โรคซึมเศร้า (Depression) การปลีกวิเวก ออกจากสังคม และป้องกันการใช้สารเสพติด ส่วนพาร์มเลย์และแซง (Parmley & Zhang, 2014) อธิบายความใกล้ชิดว่า เป็นเรื่องของการยกระดับความรู้สึกผูกพันให้ดีขึ้นผ่านความสนิทสนมโดยการแบ่งปันความรู้สึกส่วนตัว ความต้องการ และความปรารถนา โดยความรู้สึกผูกพันดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดจากการรับรู้อิทธิพลของคู่ปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกของตนเป็นหลัก โดยภาพรวมผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความใกล้ชิด คือ ระดับของอารมณ์ที่มีต่ออีกฝ่าย โดยมีความรู้สึกเชื่อมโยง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดอารมณ์ทางบวก

4. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 23-24) อธิบายว่า เป็นประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการมีความเกี่ยวพันร่วมกันกับบุคคลอื่น ก่อให้เกิดอารมณ์เชิงบวก เช่น รู้สึกอบอุ่นใจ มีแรงใจฟันฝ่าอุปสรรค ได้รับการยอมรับ มีการสื่อสารเชิงบวก ได้รับการช่วยเหลือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งตามที่ เฟรดริกสัน ลิวโบเมียสกี คิง ไดเนอร์และซานอน (Fredrickson, 2001; Lyubomirsky, King, & Diener, 2005; Zanon, 2013) ว่าไว้ อารมณ์เชิงบวก คือ อารมณ์ที่ก่อให้เกิดความสุข ความพึงพอใจ เมื่อพิจารณาโดยนำเรื่องความสนิทสนมและความใกล้ชิดที่กล่าวมาก่อนหน้านี้เพื่อใช้ทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าว ดูเหมือนว่าเรื่องของความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกนั้นเป็นสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องทั้งคู่ ทั้งนี้การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนิทสนมและความใกล้ชิดนำมาซึ่งอารมณ์เชิงบวกทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกในแง่ของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นั้นอาจสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวดังกล่าวได้โดยการพิจารณาเรื่องการรับรู้ความเป็นอยู่ที่ดีของตัวบุคคลต่อความสัมพันธ์ปัจจุบันตามที่มอนเตมายอร์และซานอน (Montemayor et al., 1994; Zanon, 2013) อธิบายเพิ่มเติม เช่น บุคคลรับรู้ว่ามีคนคอยให้กำลังใจเป็นแรงผลักดันสม่ำเสมอ ได้รับความช่วยเหลือ สัมผัสได้ถึงความเป็นมิตรจากบุคคลอื่น ขณะที่บุคคลรับรู้ถึงความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นรอบสังคมนั้นเป็นไปในทางลบ บุคคลจะรู้สึกถึงความวิตกกังวล ความเศร้าหมอง ความโกรธเคือง และสิ้นหวัง มีงานวิจัยหลายชิ้นที่กล่าวถึงความสอดคล้องของการประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งเชื่อมโยงมาสู่ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ดังเช่น งานของลิวโบเมียสกี คิงและไดเนอร์ (Lyubomirsky et al., 2005, pp. 803-855) ที่ศึกษาเรื่องอารมณ์เชิงบวกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่าง ๆ รวมถึงสัมพันธภาพต่อผู้คนรอบ

ข้าง หรือในส่วนของโคเฮนและเพรสแมน (Cohen & Pressman, 2006) ที่ศึกษาเรื่องอารมณ์เชิงบวกส่งเสริมต่อสุขภาพ ได้ระบุว่า การมีความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกที่ดีนั้นเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่แวดล้อม ส่งผลดีต่อสุขภาพ และในงานวิจัยของเบา (Bao, 2012) ก็ได้อธิบายอีกเช่นกันว่าอารมณ์เชิงบวกนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความสัมพันธ์เชิงรักใคร่ โดยภาพรวมแล้วผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก คือ การที่บุคคลรับรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในสายสัมพันธ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง อันมีผลให้เกิดความสุขใจ

5. การสื่อสาร (Communication) มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 24-25) อธิบายว่า คือกระบวนการของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งการประมวลผลของข้อคำถามนั้นมุ่งเป้าสนใจไปที่คุณภาพของการตอบรับ ขณะที่ความสนใจในเนื้อหามุ่งเป้าไปที่ประเด็นของเนื้อหาที่แลกเปลี่ยนกัน มีวิธีการวัดมากมายในเรื่องการของการสื่อสารระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครอง ที่มุ่งวัดในมิติของ การสื่อสารที่ตรงประเด็น การพูดคุยเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง และกลไกในการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความต้องการและความรู้สึก ในแง่ของวัยรุ่นกับเพื่อนนั้น มอนเตมายอร์ระบุว่ารูปแบบการสื่อสารของวัยรุ่นกับผู้ปกครองนั้นมีลักษณะที่เชื่อมโยงกันกับการสื่อสารของวัยรุ่นกับเพื่อน ซาบีฮี เคตาบี ทาวาโคลี และกาดิริ (Zabihi, Ketabi, Tavakoli, & Ghadiri, 2014) เสริมว่า การสื่อสารของวัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อนด้วยกันจะแสดงออกในลักษณะของ การพูดคุยถึงความชอบ ความสนใจ ความต้องการและความรู้สึก เมื่อพิจารณาโดยการนำเรื่องความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด และความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกมารวมกันในการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าการสื่อสารในเรื่องสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นั้นมีลักษณะที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของคู่ปฏิสัมพันธ์ นอกเหนือจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาและนักคิดได้กล่าวถึงเรื่องรูปแบบของการสื่อสารในความสัมพันธ์แตกต่างกันออกไป อาทิ เบิร์น (Berne, 2016, pp. 8-10) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการสื่อสารของมนุษย์นั้นมาจากบุคลิกภาพขณะสื่อสาร บุคลิกภาพในการสื่อสารประกอบด้วย บุคลิกผู้ปกครอง บุคลิกผู้ใหญ่ และบุคลิกเด็ก ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้สามารถส่งเสริมหรือลดทอนคุณภาพของความสัมพันธ์ลงได้ กล่าวคือ รูปแบบบุคลิกที่ใช้ในขณะสื่อสารซึ่งกันและกันออกมาในลักษณะที่ส่งเสริมกันจะส่งผลให้สามารถเข้าใจเจตนา รวมถึงส่งเสริมความสัมพันธ์ของกันและกันได้ ขณะที่การสื่อสารในรูปแบบของบุคลิกที่ขัดแย้งกันจะก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ และลดทอนคุณภาพของสายสัมพันธ์ นอกเหนือจากบุคลิกที่ใช้ในการสื่อสารแล้วยังมีเรื่องของ การใช้ I statement และ You statement โดยรูปแบบของวิธีการสื่อสารดังกล่าวมีลักษณะที่เน้นการพูดถึง “ตัวผู้พูด” และ “ตัวผู้ฟัง” โดยลักษณะของการสื่อสารนี้จะส่งผลต่ออารมณ์ของผู้ฟังแตกต่าง

กัน ซึ่งอารมณ์ตอบสนองของผู้ฟังเมื่อได้รับสารมีผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เช่นกัน (Johnson, 2012) โดยภาพรวมผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสื่อสาร คือ การส่งข้อความจากบุคคลหนึ่งถึงอีกบุคคลหนึ่ง ทั้งโดยที่เป็นวัจนภาษาและ/หรืออวัจนภาษา ส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มสัมพันธ์

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของมอนเตมายอร์ (Montemayor) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

1.5 ความสำคัญและคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมประโยชน์ ความสำคัญและคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ตามที่นักวิชาการกล่าวไว้ได้ดังนี้

วาร์ก้าและครูเอเกอร์ (Varga & Krueger, 2013) กล่าวว่า การเข้าใจเรื่องภาวะซึมเศร้าซึ่งเป็นสิ่งตรงข้ามกับเรื่องของความใกล้ชิด (Proximity) อันเกี่ยวข้องกับความรู้สึกในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ จะช่วยให้บุคคลเข้าใจกลไก การทำงานของการเกิดอาการดังกล่าวโดยผู้วิจัยระบุว่า การสูญเสียซึ่งความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นในวัยเด็กมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ประกอบกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มีส่วนช่วยแปลงการทำงานของความรู้ความเข้าใจในการกำกับจัดการกับอารมณ์กระวนกระวายหรือกล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มีส่วนช่วยปลดปล่อยจิตใจให้มีสุขภาพจิตที่ดี สอดคล้องกับลันดี้ (Lundy & Drouin, 2016) ได้กล่าวถึงงานวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารสามช่องทางที่มีผลกับผู้ป่วยเป็นโรคงังวลต่อการเข้าสังคม (Social anxiety) โดยเธอพบว่ากลุ่มผู้มีอาการดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มากเป็นพิเศษ หรืออาจมองอีกนัยหนึ่งได้ว่ากลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการกลัวสังคมอาจรับรู้และสัมผัสถึงความสบายใจได้จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มากเป็นพิเศษ กล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มีส่วนช่วยให้สุขภาพจิตดี

ทับเบิร์ท (Tubbert, 2016) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการทำงานร่วมกันของพยาบาลโดยเฉพาะยิ่งในสถานการณ์ฉุกเฉิน สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้ภาวะวิกฤตก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พึงพาอาศัยกันและกัน ทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคยากลำบากต่าง ๆ ที่เข้ามา

โคพาล่า-ชิปเลย์และคนอื่น ๆ (Kopala-Sibley & al, 2013) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในลักษณะของการปรับตัว ซึ่งประโยชน์ของการปรับตัวดังกล่าวช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ได้รับการตอบสนองต่ออารมณ์มากยิ่งขึ้นและยังเป็นหลักประกันว่าจะไม่ถูกโดดเดี่ยวหรือต้องอยู่อย่างอ้างว้าง

วานเบลและคนอื่น ๆ (Vanbel et al., 2008) กล่าวว่า การทำความเข้าใจสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการพัฒนาระบบปฏิบัติการโต้ตอบระหว่างคนกับคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพและเสมือนจริง ประหนึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจริงให้มากที่สุด ซึ่งเรื่องดังกล่าวต้องอาศัยความเข้าใจในธรรมชาติของอารมณ์ความรู้สึก เข้าใจกลไกการเกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

จากที่กล่าวไปในข้างต้นถึงเรื่องความสำคัญและคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ มีประโยชน์ต่อบุคคลและต่อองค์กร ในด้านบุคคลนั้น รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ได้รับความพึงพอใจทางอารมณ์ ส่งผลให้สุขภาพจิตดี ในส่วนขององค์กร สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกัน เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นหมู่คณะ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

ลันดี้ (Lundy & Drouin, 2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องโรคจิตกังวลต่อการเข้าสังคมที่มีผลต่อระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสาร 3 ประเภท โดยทำการวัดระดับของเรื่องดังกล่าวผ่านช่องทางการสื่อสาร 3 รูปแบบ ได้แก่ การสนทนากันซึ่งหน้า การสนทนาผ่านโทรศัพท์ และการสนทนาผ่านช่องทาง Instant messenger กับกลุ่มเด็กปริญาตรีจำนวนทั้งสิ้น 165 คน ซึ่งผลการทดลองพบว่าระดับของโรคกังวลต่อการเข้าสังคมมีนัยสำคัญผูกพันกับเงื่อนไขในการสนทนาและความรู้สึกผูกพันกับคู่สนทนาที่มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน

พินเนลและลอง (Pinel & Long, 2006) ได้ทำการศึกษาเรื่องวิถีของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ผ่านช่องทาง I seeing I โดยรูปแบบดังกล่าวอาศัยการใช้ I sharing ให้ผู้เข้าร่วมทดลองสลับกันทำการแบ่งปันและรับฟังเรื่องราว ประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผลของการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อมีการเน้นเรื่องของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและลักษณะของเรื่องราวที่นำมาแบ่งปันซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของสมาชิก

จากที่ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถาน สัมพันธ์ในข้างต้น จะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรดังกล่าวนั้นยังมีน้อย ทำให้ไม่สามารถสรุปและทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวได้อย่างชัดเจน จึงเป็นเหตุให้ควรจะมีการศึกษาตัวแปรดังกล่าวเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

2.1 ความหมายของวัยรุ่น

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557, p. 60) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่าง ความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งถือเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เนื่องด้วยช่วงวัยรุ่นเป็น ช่วงที่มีการพัฒนาการทางด้านร่างกายเติบโตถึงขั้นสมบูรณ์ ร่างกายสามารถทำหน้าที่ได้อย่าง เต็มที่ แต่ขณะเดียวกันพัฒนาการด้านจิตใจและอารมณ์ยังไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ความไม่ สัมพันธ์กันของพัฒนาการทั้ง 2 อย่างนี้เองมีผลให้วัยรุ่นต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549, p. 329) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการเด่นในทุก ด้าน โดยคำว่า “เด่น” ในที่นี้หมายความว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด โดย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีทั้งในส่วนของร่างกาย อารมณ์ สังคม วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัย ระหว่างเด็กเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ มีความอ่อนไหวต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย

อุสา สุทธิสาคร (2559, p. 9) กล่าวว่า วัยรุ่นหรือ Adolescence ในภาษาอังกฤษมา จากคำลาติน “Adolescere” ซึ่งหมายถึง “การเติบโตสู่ผู้ใหญ่” เป็นช่วงวัยที่มีความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งความเปลี่ยนแปลงแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ ส่งผลถึงกันและกัน พัฒนาการในช่วงนี้มีอิทธิพลต่อการเติบโตสู่ผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก จึงเป็นวัย ที่ควรได้รับความเข้าใจเป็นพิเศษเพื่อสร้างสมาชิกในสังคมที่มีคุณภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของวัยรุ่นได้ว่า วัยรุ่นคือวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้ง ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นวัยต่อระหว่างวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ วัยรุ่นเรียนรู้ ด้วยการลองผิดลองถูกจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามา เป็นวัยที่มีความอ่อนไหว ควรได้รับการใส่ใจ และทำความเข้าใจเป็นพิเศษ

2.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

1. การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549, p. 330) กล่าวว่าช่วงความเป็นวัยรุ่นคือประมาณ 12-25 ปี โดยให้เหตุผลว่าเด็กอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งพาตัวเองได้ จึงถูกยึดเวลาออกไป ในการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ โดยใช้เกณฑ์ เด็ก-

ผู้ใหญ่ ในการตัดสินใจ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยแรกรุ่น (Puberty) ในช่วงอายุนี้อย่างมีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก ช่วงวัยรุ่นที่แท้จริง (Adolescence) คือช่วงอายุ 16-17 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นตอนกลางและ 18-25 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลาย มีพฤติกรรมกำลังระหว่างเด็กและผู้ใหญ่

2. พัฒนาการของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์

2.1 พัฒนาการทางด้านอารมณ์

ความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น กระทั่งกระทบต่อแบบแผนอารมณ์ ส่งผลให้เด็กมีอาการอ่อนไหว สับสน เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ผู้รู้บางท่านเรียกลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นว่า พายุบูแคม (Storm and Stress) อารมณ์ที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นสามารถพบได้ทุกประเภท เช่น รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉา ใ้อวด อ่อนไหว สับสน เห็นใจ หงุดหงิด ฯลฯ ซึ่งอารมณ์ที่เกิดขึ้นมักมีลักษณะรุนแรง บุคคลต่างวัยอาจเข้าใจในตัววัยรุ่นผิดไปจากอารมณ์ต่าง ๆ ทำให้เข้ากับบุคคลต่างวัยยาก ด้วยเหตุนี้วัยรุ่นจึงมักเกาะกลุ่มกันมากกว่าวัยอื่น เพราะสามารถเข้าใจและยอมรับวัยรุ่นด้วยกันได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, p. 336)

ลักษณะทางอารมณ์ของวัยรุ่น

จตุพร ลิ้มมันจริง (2549, p. 89) อธิบายว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงและบีบคั้น หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ามีอารมณ์ที่มากกว่าปกติ ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบปฏิริยาสภาพอารมณ์ในเวลาปกติของบุคคลกับสภาพอารมณ์ในเวลาเฉพาะ ลักษณะที่สำคัญของอารมณ์ที่มากกว่าปกติของวัยรุ่นมีดังนี้

1. ความรู้สึกที่รุนแรงและไวเกินไป จะสังเกตเห็นได้เมื่อวัยรุ่นได้รับความกระทบกระเทือนเพียงเล็กน้อย ก็อาจแสดงพฤติกรรมที่อันตรายร้ายแรงมาสู่ตนเอง เช่น ปัญหาภายในครอบครัวกระตุ้นให้วัยรุ่นหนีออกจากบ้าน หรือความรู้สึกผิดหวัง ซอกเข้าใจที่กระตุ้นให้วัยรุ่นฆ่าตัวตาย

2. อารมณ์ที่ไม่คงที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ความดีใจและเสียใจที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและหายไปอย่างง่ายดาย แต่ขณะเดียวกัน อารมณ์บางชนิดก็อาจกลายเป็นอารมณ์ที่ถาวรได้ถ้ามีอุดมคติเข้ามาเกี่ยวข้อง การหลอหลอมระหว่างอุดมคติและอารมณ์ในช่วงนี้เป็นสิ่งที่ต้องพึงระวัง สมควรให้ผู้ใหญ่ให้คำแนะนำที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการเกิดแนวคิดที่แปลกแยก ผิดเพี้ยน เช่น การถูกผู้ปกครองสั่งสอนอบรมและเป็นตัวแบบในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว หรือการยึดค่านิยมจากละครโทรทัศน์มาเป็นตัวแบบ

3. ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ไม่ค่อยได้ เนื่องจากความรุนแรงของอารมณ์ที่มากมาย วัยรุ่นมักต้องการปลดปล่อยความรุนแรงนี้ออกมาอย่างเปิดเผย ซึ่งบางครั้งอาจแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม ผิดทั้งเวลาและสถานที่ เช่น การสบตากับอีกฝ่ายแล้วรู้สึกไม่ถูกชะตา จึงทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน หรือการเอะอะโวยวายในที่สาธารณะ

2.2 พัฒนาการทางด้านสังคม

วัยรุ่นจะให้ความสำคัญและผูกพันกับเพื่อนมากกว่าช่วงวัยรุ่นตอนปลาย การคบหากลุ่มเพื่อนอาจเปลี่ยนจากเพศเดียวกันไปสู่เพื่อนต่างเพศ กลุ่มเพื่อนในวัยนี้มีอิทธิพลต่อชีวิตและจิตใจของเด็กมาก ขณะที่ครอบครัวมีอิทธิพลน้อยลง ในวัยรุ่นเด็กจะเข้ากลุ่มเพื่อพบปะสังสรรค์ร่วมเล่น เรียน ทำงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย จุดมุ่งหมายของการเข้ากลุ่มจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเข้ากลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกแบบผู้ใหญ่ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางสังคม เช่น ฐานะตำแหน่ง ค่ายกอง ฯลฯ นอกจากนั้นการปฏิบัติต่อเพื่อนต่างเพศก็เปลี่ยนจากความสัมพันธ์ฉันเพื่อนเป็นความสัมพันธ์ฉันคู่รัก และอาจลงเอยกันด้วยการแต่งงานในวัยผู้ใหญ่ (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557, pp. 60-61)

2.3 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

พัฒนาการด้านความคิดความเข้าใจของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปจากวัยเด็กมาก ในช่วงนี้มีความสามารถหลายอย่างเพิ่มขึ้น อาทิ ความสามารถในการคิดได้หลายแง่มุม ความสามารถในการตั้งสมมติฐาน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ มีหลักการเหตุผล รับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาได้ดี พัฒนาการด้านความคิดของวัยรุ่นที่ควรกล่าวถึงมีด้วยกันทั้งหมด 5 ด้าน (อุสา สุทธิสาคร, 2559) ได้แก่

1. ความคิดเกี่ยวกับความเป็นไปได้ (Thinking about possibilities) วัยรุ่นสามารถคิดถึงเหตุการณ์และความน่าจะเป็นที่อาจเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ทำการสังเกตมากับสิ่งที่วัยรุ่นคาดคิดไว้ล่วงหน้าได้

2. ความคิดเกี่ยวกับนามธรรม (Abstract thinking) วัยรุ่นสามารถจินตนาการนอกเหนือจากสิ่งที่ตนมองเห็นหรือมีประสบการณ์ วัยรุ่นสามารถเข้าใจมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด (Concept) ของสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมได้ดี

3. ความคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิด (Metacognition) เป็นความสามารถในการจัดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้เทคนิคในการจำ การอ่าน เป็นต้น

4. ความคิดหลายมิติ (Thinking in multiple dimensions) วัยรุ่นสามารถมีมุมมองที่ซับซ้อนในการคิดการคิดจากหลายมิติยังช่วยให้วัยรุ่นสามารถเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในหลายบริบทที่อาจแตกต่างไปจากตนเอง

5. การคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Adolescent geocentricism) การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของวัยรุ่นแตกต่างจากวัยเด็กที่มีข้อจำกัดของสติปัญญาโดยการคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในวัยรุ่นแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ การจินตนาการว่ามีผู้จับจ้องตน (Imaginary audience) เป็นความคิดที่ว่ามีคนคอยจ้องมองจับผิดพฤติกรรมของวัยรุ่นตลอดเวลา โดยความคิดดังกล่าวมักมีมากในเด็กผู้หญิงวัยแรกรุ่น ความคิดอีกลักษณะหนึ่งคือ การเชื่อมั่นในความคิดตนเอง (Personal fable) เป็นความคิดที่เชื่อมั่นในความคิดและความรู้สึกตนว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งหมด

จากที่กล่าวไปข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น คือประมาณ 12-25 ปี ด้วยเหตุเพราะวัยรุ่นในยุคปัจจุบันอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น แบ่งได้ 3 ระยะ ได้แก่ ช่วงวัยแรกรุ่น ช่วงวัยรุ่นที่แท้จริง และช่วงวัยรุ่นตอนปลาย สำหรับพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ของวัยรุ่น ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

2.3 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปปัญหาด้านความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการของวัยรุ่น โดยได้สรุปจากคำอธิบายของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549, p. 336) จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2557, pp. 60-61) อุดา สุทธิสาคร (2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในช่วงวัยรุ่นส่งผลต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของเด็กเป็นอย่างมาก มีผลให้บุคคลรอบข้างอาจเกิดความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด เด็กจึงทำการเกาะกลุ่มกับคนในวัยเดียวกัน เพราะคนในวัยเดียวกันสามารถรับรู้และเข้าใจกันได้ดีกว่า ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครอง-วัยรุ่น กลับมีอิทธิพลน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่าง วัยรุ่น-เพื่อน มีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงวัยแรกรุ่น แต่ขณะเดียวกันการที่เด็กก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ ยังต้องเรียนรู้อีกมาก จึงจะเข้าใจเรื่องของความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ ประกอบกับอยู่ในช่วงวัยที่มีสภาพทางอารมณ์รุนแรง กับข้อจำกัดทางด้านสติปัญญาของวัย เป็นผลให้วัยรุ่นพบเจอกับปัญหาความสัมพันธ์ต่าง ๆ มากมาย วัยรุ่นในช่วงนี้อาจได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผิดเพี้ยนไปจากปกติ และใช้แบบแผนประสบการณ์ดังกล่าวในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งที่ต้องอาศัย

ความใกล้ชิดสนิทสนม ไว้วางใจซึ่งกันและกัน หรือกล่าวคือประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้อย่าง ผิดเพี้ยนได้หล่อหลอมให้วัยรุ่นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์นั่นเอง

จากที่กล่าวไปข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่น เป็นวัยที่รู้สึกโดดเดี่ยว ด้วยเหตุ เพราะพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์เป็นตัวกระตุ้นให้คนต่างวัยเข้าใจในตัววัยรุ่นผิด ไป วัยรุ่นพยายามสร้างแบบแผนและมุมมองในการเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ซึ่งอาจผิดเพี้ยนไปจาก ปกติเนื่องด้วยยังขาดซึ่งประสบการณ์ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

สไตน์เนอร์และคนอื่น ๆ (Steiner, Michael, Hall, Barrios, & Robin, 2014)) ศึกษา เรื่องความก้าวร้าวและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่นหลังจากการมี เพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความก้าวร้าวของวัยรุ่นผู้ ตกเป็นเหยื่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน และเพื่อศึกษาเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เชิงสานสัมพันธ์ที่ลดลงในบริบทครอบครัว โรงเรียน หลังการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน โดย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจาก National Longitudinal Study of Adolescent Health ในการหาผู้ตอบจำนวน 14,800 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิง สานสัมพันธ์ด้วยแบบสำรวจตนเอง (Self-report) กับวัยรุ่นผู้ผ่านการวินิจฉัยว่าติดโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ (STI diagnose) ผลการวิจัยพบว่าความก้าวร้าวสูงขึ้นและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เชิงสานสัมพันธ์ลดลง อย่างไรก็ตามเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ที่ลดลงดู เหมือนจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเป็นตัวกำหนด

วาน ซอลค์และวาน ซอลค์ (Van Zalk & Van Zalk, 2015) ศึกษาเรื่องความสำคัญ ของการได้รับการดูแลและรู้สึกผูกพันกับเพื่อนและผู้ปกครองในกลุ่มวัยรุ่นผู้เป็นโรควิตกกังวลต่อ การเข้าสังคม (Social anxiety) โดยศึกษาการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนกับ ผู้ปกครองของวัยรุ่นที่ป่วยเป็นโรคดังกล่าวเพื่อดูผลลัพธ์ของระดับความวิตกกังวลต่อโรคกลัวการ เข้าสังคมที่ลดลงผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Stimulation investigation foe empirical network analysis) ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์และรู้สึกผูกพันในกลุ่ม เพื่อนไม่ได้สัมพันธ์ต่อการช่วยลดระดับของโรคกลัวการเข้าสังคม แต่การสร้างความสัมพันธ์และ รู้สึกผูกพันกับเพื่อนและผู้ปกครองร่วมกันช่วยทำนายการทุเลาของระดับโรคได้

ฮี ฟุลกินิตี และฟิโน-เวลาสกีวซ์ (He, Fulginiti, & Finno-Velasquez, 2015) ศึกษาเรื่องความคิดระหว่างความผูกพันและการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นที่เกี่ยวพันกับสถานสงเคราะห์เด็ก ผู้วิจัยศึกษาในวัยรุ่นอายุ 11-17 ปี สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกผูกพันกับความคิดฆ่าตัวตาย โดยใช้การถ่วงน้ำหนักด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis) ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นที่รู้สึกผูกพันกับผู้ดูแลมีแนวโน้มของความคิดฆ่าตัวตายน้อย ขณะที่วัยรุ่นที่แตกหักกับเพื่อนในระดับเดียวกันมีแนวโน้มของความคิดฆ่าตัวตายมากอย่างมีนัยสำคัญ

จูนีออนและวอลเลซ (Chhuon & Wallace, 2014) ศึกษาเรื่องการสร้างความผูกพันผ่านการรู้จักเพื่อเติมเต็มความต้องการสนิทสนมใกล้ชิดของวัยรุ่นมัธยมปลายในอเมริกา โดยผู้วิจัยทำการสำรวจการให้ความหมายของการรู้จัก (Being know) ในหมู่นักเรียนมัธยมปลาย ซึ่งได้องค์ประกอบสามตัวที่ทำให้เกิดการรู้จักกัน ได้แก่ การช่วยสอน การให้ความช่วยเหลือเรื่องอุปสรรค การเรียน และความรู้สึกไว้วางใจในตัวอีกฝ่ายจากนั้นจึงนำองค์ประกอบทั้งหมดมาตรวจสอบเพื่อทำความเข้าใจอีกครั้งว่าเพราะเหตุใดองค์ประกอบเหล่านี้จึงก่อให้เกิดความผูกพัน

จากที่ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับวัยรุ่นในช่วงต้น ทำให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความใส่ใจ วัยรุ่นอาจตัดสินใจพลาดพลั้งไปในเรื่องความสัมพันธ์ ดังนั้นแล้ววัยรุ่นควรได้รับการดูแล เข้าอกเข้าใจ มากเป็นพิเศษ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

3.1 ความหมายของวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีหลักการเชิงวิชาการ มีวิธีการวิเคราะห์ซับซ้อน เป็นวิธีการที่มีอำนาจสูง ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เป็นชื่อทั่วไปที่เรียกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีวิธีการและ/หรือเป้าหมายการวิเคราะห์ต่างกัน คือ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Common factor analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจหรือการวิเคราะห์สำรวจองค์ประกอบ (Exploratory factor analysis = EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis = CFA) วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเหล่านี้ต่างก็เป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยทั้งสิ้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, pp. 113-114) นอกจากนี้ รสริน ศรีวิภาณนธ์ (2555, pp. 213-214) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าเป็นเทคนิคจับกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไว้ในกลุ่มเครือหรือ Factor เดียวกัน ตัวแปรที่อยู่ใน Factor เดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์อาจจะเป็นในทิศทางบวก (ไปในทางเดียวกัน) หรือทิศทางลบ (ไปในทางตรงข้าม) ก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่ในคนละ Factor จะไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือมี

ความสัมพันธ์กันน้อยมาก ในส่วนของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคในการค้นหาตัวประกอบต่าง ๆ (Factors) ที่ตัวแปรในกลุ่มนั้นชุดนั้นมีองค์ประกอบร่วมกัน (สัมพันธ์กัน) ช่วยให้ทราบว่า มีตัวประกอบอะไรบ้าง ที่กลุ่มตัวแปรเหล่านั้นวัดร่วมกัน ไม่มีการจำแนกตัวแปรแต่ละตัวในกลุ่มตัวแปรเหล่านั้นว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรใดเป็นตัวแปรตามแตกต่างจากเทคนิคของ Multiple regression analysis (MRA) และเทคนิคของ Path analysis (PA) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่จัดอยู่ในกลุ่มของการวัดความสัมพันธ์ด้วยกัน การวิเคราะห์องค์ประกอบมีสองลักษณะ ได้แก่

1) วิเคราะห์เพื่อหาว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่ตัวแปรเหล่านั้นต่างก็วัดร่วมกัน เพื่อที่จะบรรยายหรือสำรวจ ค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร (กลุ่มย่อย) ในตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา เรียกการวิเคราะห์วิธีนี้ว่า Exploratory factor analysis: EFA

2) การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานว่า สมมติฐานโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่กำหนดไว้ (อาจมาจากแนวคิดหรือทฤษฎี) นั้น เมื่อนำข้อมูลที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคนี้แล้วมีความสอดคล้องกันหรือไม่ เรียกการวิเคราะห์นี้ว่า Confirmatory factor analysis: CFA

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ว่า คือ รูปแบบหรือเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการจัดและ/หรือคัดเลือกกลุ่มตัวแปรย่อยเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นองค์ประกอบของตัวแปรหลักที่ต้องการจะศึกษา โดยตัวแปรย่อยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

3.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, p. 123) มีอยู่ 2 ประการ ประการแรกเป็นการใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบช่วยให้นักวิจัยลดจำนวนตัวแปรลงและได้องค์ประกอบ ซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการแปลความหมายรวมทั้งได้ทราบแบบแผน (Pattern) และโครงสร้าง (Structure) ความสัมพันธ์ของข้อมูลประการที่สองเป็นการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล กรณีนี้นักวิจัยต้องมีสมมติฐานอยู่ก่อนแล้วและใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานเพียงใด จากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าวนำไปสู่เป้าหมายของการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการวิจัย เช่นนักวิจัยอาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นแบบวัด (Measurement device) อย่างหนึ่งในการวัด

องค์ประกอบซึ่งเป็นตัวแปรแฝง โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาสร้างตัวแปรแฝงและนำตัวแปรนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป หรือนักวิจัยอาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity tool) ของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามทางทฤษฎี (Constitutive definition) หรือไม่และสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพที่เป็นจริงอย่างไร และนักวิจัยอาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการทดลองได้ ดังที่เคอร์ลิงเกอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; อ้างอิงจาก Kerlinger, 1973) อธิบายว่า นักวิจัยอาจมีสมมติฐานว่า วิธีสอนแบบหนึ่งทำให้แบบแผนความสามารถของนักเรียนดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีสอนอีกแบบหนึ่ง และทำการทดลองใช้วิธีสอนทั้งสองแบบ มีการวัดความสามารถของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองแล้วเปรียบเทียบแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่วัดความสามารถของนักเรียนอันเป็นผลมาจากการสอนทั้งสองแบบนี้ ถ้าแบบแผนความสัมพันธ์ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันในกลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบหนึ่ง แสดงว่าวิธีการสอนนั้นมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบแผนความสามารถของนักเรียนตามสมมติฐาน

จากที่กล่าวไปในข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีด้วยกัน 2 ประการ ได้แก่ เพื่อเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบรวมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล

3.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ยุทธ ไกยวรรณ (2556) ระบุว่า การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง หากตัวแปรที่มีจำนวนมาก ขนาดของกลุ่มตัวอย่างก็ควรมีขนาดใหญ่ด้วยเช่นกัน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ควรต่ำกว่า 20 เท่าของตัวแปร หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 10 เท่า ก็ถือว่าใช้ได้

3.4 ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เคอร์ลิงเกอร์ (Kerlinger, 1973) กล่าวถึงประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) ใช้เพื่อสำรวจหรือค้นหาตัวแปรแฝงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวแปรที่สังเกตหรือวัดได้ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ใช้เพื่อพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือยืนยันทฤษฎีที่มีผู้ค้นพบ

3.5 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)

เป็นส่วนหนึ่งของโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM) การนำ CFA มาใช้วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดทางจิตวิทยา ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิง

โครงสร้าง การประมาณค่าความเที่ยง และการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโครงสร้างองค์ประกอบเมื่อนำไปใช้ต่างกลุ่ม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ควรวัดเป็นค่าต่อเนื่องและมีจำนวนมากพอ มีข้อตกลงเบื้องต้นคือข้อมูลทุกตัวควรมีการแจกแจงแบบปกติ เทอมความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้ กลุ่มตัวอย่างควรมีการแจกแจงแบบเชิงเส้นกำกับ และตัวแปรสังเกตได้ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูง หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีทั้งหมด 5 ขั้น (เสรี ชัดแจ้ง, 2547)ตอน ดังนี้

3.5.1. กำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Model specification) เป็นการกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ในโมเดลองค์ประกอบ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในแผนผังโมเดลองค์ประกอบแสดงด้วยเส้นทางระหว่างตัวแปรซึ่งใช้แทนสิ่งที่ผู้วิจัยคาดการณ์ไว้ ในทางปฏิบัติผู้วิจัยอาจต้องการศึกษาโมเดลองค์ประกอบหลายโมเดลที่แตกต่างกันไปตามหลักฐานที่นำมาสนับสนุน

3.5.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Model identification) เป็นการระบุว่าโมเดลองค์ประกอบนั้นนำมาประมาณเป็นค่าพารามิเตอร์ได้ค่าเดียวหรือไม่ ในวิธี CFA ผู้วิจัยต้องการทดสอบระบุโมเดลเกินพอดี (Over identified model) มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ทราบค่า (ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของคำถาม) ควรมีมากกว่าพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า (เช่น ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด) ส่วนกรณีจำนวนพารามิเตอร์น้อยกว่าจำนวนพารามิเตอร์ไม่ทราบค่าเรียกว่า โมเดลระบุไม่พอดี (Under identified model) แต่ถ้าจำนวนพารามิเตอร์ที่ทราบค่าเท่ากับจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าเรียกว่าโมเดลระบุพอดี (Just identified model) ซึ่งโปรแกรมลิซเรล (Lisrel) ไม่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลระบุไม่พอดีและประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลระบุพอดีไม่ได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถทดสอบโมเดลองค์ประกอบได้เฉพาะโมเดลระบุเกินพอดีเท่านั้น

3.5.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ (Estimating parameter) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแก้สมการโครงสร้างเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ซึ่งเป็นตัวไม่ทราบค่าในสมการซึ่งดำเนินการโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ การประมาณค่าพารามิเตอร์ได้จากการใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้หรือข้อคำถาม) ประมาณค่าพารามิเตอร์ของประชากร เช่น ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (ϕ) ค่าเศษเหลือ (δ) เป็นต้น กระบวนการประมาณค่าพารามิเตอร์มีสองสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงดังนี้

1. เรื่องความลำเอียง หรือค่าพารามิเตอร์ได้เท่ากับค่าพารามิเตอร์จริง ๆ หรือไม่ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบนัยสำคัญของพารามิเตอร์ ค่าสถิติทดสอบนัยสำคัญเหล่านี้ชี้ว่าค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้มีโอกาสผิดพลาดเท่าใด

2. เรื่องประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์ วิธีที่ใช้ประมาณค่าพารามิเตอร์มีประสิทธิภาพที่สุดแล้วหรือยัง หรืออาจกล่าวว่า โมเดลองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับข้อมูลดีแล้วหรือยัง มีโมเดลทางเลือกอื่นที่สอดคล้องกับข้อมูลมากกว่าหรือไม่

3. การประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Evaluating the data-model fit) ผู้วิจัยประเมินความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบ โดยพิจารณาค่าสถิติต่าง ๆ ในผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติเหล่านี้ใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีหรือไม่ หรือแนะนำว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลอย่างไรซึ่งในกรณีโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลต้องปฏิเสธโมเดลองค์ประกอบตามสมมติฐาน หรืออาจใช้ค่าข้อมูลสถิติที่ให้มากับผลการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลหรือปรับโมเดลใหม่ เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของโมเดล สามารถพิจารณาตามที่ (พุฒพงศ์ สุขสว่าง, 2556, p. 15) ได้ระบุไว้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา
ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi - square)	ค่าไคสแควร์ที่คำนวณได้น้อยกว่าไคสแควร์ตารางหรือพิจารณาค่า p-value มากกว่า 0.05
ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df)	มีค่าน้อยกว่า 2
Goodness of fit index (GFI)	มีค่ามากกว่า 0.95
Adjust goodness of fit index (AGFI)	มีค่ามากกว่า 0.95
Comparative fit index (CFI)	มีค่ามากกว่า 0.95
Standardized root mean square residual (SRMR)	น้อยกว่า 0.05
Root mean square error of approximation (RMSEA)	มีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือ 0.08

3.6 การดัดแปรโมเดล (Model modification)

ในกรณีที่ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลชี้ว่าโมเดลองค์ประกอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการกำหนดความสัมพันธ์ (เส้นต่าง) ต่าง ๆ ในโมเดลไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เช่น ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่า คำถามบางข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบ

หนึ่งตัว แต่คำถามข้อนี้สมควรมีน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งตัว หรือตามทฤษฎีแล้ว องค์ประกอบต่าง ๆ สัมพันธ์กันแต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วไม่สัมพันธ์กัน ผู้วิจัยสามารถปรับ พารามิเตอร์ในโมเดลสมมติฐานแล้วทดสอบการปรับผลโมเดลได้ โปรแกรมให้ค่าดัชนีปรับโมเดล (Modification indices: MI) ดัชนี MI จะเสนอแนะว่าควรเพิ่มหรือตัดพารามิเตอร์ตัวใดออกจาก โมเดลเพื่อให้โมเดลสอดคล้องกับข้อมูล ส่วนการตัดสินใจปรับพารามิเตอร์ตัวใด ขึ้นอยู่กับดุลย พินิจของผู้วิจัย ผู้วิจัยต้องปรับพารามิเตอร์อย่างมีความหมายในเชิงเนื้อหาและและสามารถ ตีความพารามิเตอร์นั้น ๆ ได้ชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยแบ่งระยะที่ 1 เป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ข้อมูล รายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบตามแนวคิดของมอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994) โดยผู้วิจัยได้ระบุเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในสาขาวิชาจิตวิทยา
2. ปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรงเป็นเวลา

ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 จำนวน 58,805 คน (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จำนวน 680 คน มีรายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครโดยใช้โรงเรียนในสหวิทยาเขต สพม.1
2. ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ดึงกลุ่มสหวิทยาเขตออกมา ได้กลุ่มสหวิทยาเขตทั้งหมด 4 สหวิทยาเขต
3. ทำการสุ่มอย่างง่าย ดึงโรงเรียนออกมาอย่างละ 1 โรงเรียน จากข้อ 1.2 ได้ทั้งหมด 4 โรงเรียนซึ่งไม่ซ้ำกลุ่มสหวิทยาเขต
4. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) นักเรียนออกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3
5. ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการสุ่มนักเรียนดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แยกตามสังกัด กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต โรงเรียน ระดับชั้น และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
สพม.1	กลุ่มที่2	สตรีวิทยา	ม.1	16
			ม.2	90
			ม.3	13
	กลุ่มที่6	วัดนวลนรดิศ	ม.1	45
			ม.2	43
			ม.3	92
	กลุ่มที่3	มัธยมวัดดุสิตดา ราม	ม.1	25
			ม.2	38
			ม.3	128
	กลุ่มที่5	แจ่งร้อนวิทยา	ม.1	65
			ม.2	54
			ม.3	71
รวม	4 กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต	4 โรงเรียน	12 ห้องเรียน	680

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น
ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 2 จำนวน 68,719 คน (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาระดับ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 668 คน มีรายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครโดยใช้โรงเรียนในกลุ่ม สพม.2
2. ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ดึงกลุ่มโรงเรียนออกมา ได้กลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 4 กลุ่ม
3. ทำการสุ่มอย่างง่าย ดึงโรงเรียนออกมาอย่างละ 1 โรงเรียน จากข้อ 2.2 ได้ทั้งหมด 4 โรงเรียนซึ่งไม่ซ้ำกลุ่มโรงเรียน
4. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) นักเรียนออกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 และ 3
5. ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการสุ่มนักเรียนดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาในระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสแกนสัมพันธ์ แยกตามสังกัด กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต โรงเรียน ระดับชั้น และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
สพม.2	สหวิทยาเขตวิภาวดี	ฤทธิยะวรรณาลัย	ม.1	147
			ม.2	24
			ม.3	18
	สหวิทยาเขตเสรีไทย	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒	ม.1	142
			ม.2	11
			ม.3	25
	สหวิทยาเขตรัชโยธิน	หอวัง	ม.1	65
			ม.2	64
			ม.3	62
	สหวิทยาเขตศรีนครินทร์	พรตพิทยพยัต	ม.1	17
			ม.2	31
			ม.3	62
รวม	4 กลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต	4 โรงเรียน	12 ห้องเรียน	668

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบและการวัดระดับ

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

2. ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ มีข้อคำถามดังนี้

ตัวอย่างแบบฟอร์มสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....

ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษา.....

หน่วยงาน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

เพื่อศึกษาหาแนวทาง รายละเอียดของลักษณะสำคัญเชิงพฤติกรรมของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. กรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) พัฒนามาจาก Montemayor. 1994. Personal Relationships During Adolescence

2. ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนำไปสู่การสร้างนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ตลอดจนแบบสังเกตพฤติกรรม ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่น

ประเด็นที่ 1 ในฐานะที่ท่านมีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ท่านคิดว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ควรมีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่ (ให้ตอบในลักษณะมี/ไม่มี อาจมีการแสดงความคิดเห็นประกอบ)

☐

ลักษณะที่ 1 ความไว้วางใจ (Trust)

ความคิดเห็น.....

ประเด็นที่ 2 ท่านคิดว่าแต่ละลักษณะควรมีรายละเอียดอย่างไร (ลักษณะเชิงพฤติกรรม) และท่านคิดว่าลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ควรมีลักษณะอะไรเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร

ลักษณะที่ 1 ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง คุณลักษณะเชิงความสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคนอื่น ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงในการที่จะเข้าใจและเคารพบุคคลอื่น รู้สึกสบายใจที่จะพูดคุย แบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่น รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำของอีกฝ่าย

ความคิดเห็น.....

3. นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับข้อคำถามและแนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลในลำดับต่อไป

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบและวัดระดับ

1. ศึกษา รวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. นำข้อมูลที่ได้มาสรุปและนำไปใช้สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยคำถามแบ่งเป็น 5 ตัวเลือกตามแบบมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert-type scale) โดยมีโครงสร้าง ขอบเขตการวัดดังตาราง 4

ตาราง 4 โครงสร้างและขอบเขตของข้อคำถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

องค์ประกอบ	มิติการวัด	จำนวน
ความไว้วางใจ (Trust)	- รู้สึกกล้าที่จะเปิดเผยและแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟัง - มีความคิดว่าการเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ - รู้สึกสบายใจเมื่อได้เล่าเรื่องและรู้สึกมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น - รู้สึกว่าเพื่อนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่แบ่งปัน - คิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้ - รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของเพื่อน	10
ความสนิทสนม (Intimacy)	- รู้สึกสบายใจเมื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน - รู้สึกเข้ากันได้ดีกับเพื่อน - ความอ่อนไหวต่อการรับรู้ความรู้สึกของเพื่อน - รู้สึกที่ได้รับการยอมรับและอีกฝ่ายเข้าใจในการเป็นตัวของตัวเอง - มีพฤติกรรมพร้อมที่จะรับฟังและแสดงความเห็นกับเพื่อน - แสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง	10

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	มิติการวัด	จำนวน
ความใกล้ชิด (Closeness)	- รู้สึกเห็นใจเมื่อเพื่อนไม่มีความสุข - รู้สึกยินดีร่วมกันกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข - มีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือเพื่อนในช่วงที่เพื่อนลำบาก - มีพฤติกรรมให้กำลังใจเพื่อนในช่วงที่เพื่อนกดดันหรือไม่สบายใจ - มีพฤติกรรมช่วยเหลือเพื่อนด้วยวิธีการที่เหมาะสม	11
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เชิงบวก (Relative positive affect)	- รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ลำบากทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน - รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้กำลังใจในช่วงที่รู้สึกกดดัน/ไม่สบายใจทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน - รับรู้ว่ามีเพื่อนของนักเรียนมีการแสดงออกถึงความเป็นมิตร/แสดงความห่วงใยทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน - รู้สึกมีความสุขเมื่อต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อน	8
การสื่อสาร (Communication)	- มีพฤติกรรมไม่พูดจារ้ายกันต่อหน้าหรือลับหลัง - มีพฤติกรรมตั้งใจและแสดงท่าทีสนใจเมื่อเพื่อนพูด - มีพฤติกรรมไม่ปิดบังซ่อนเร้นข้อมูลกับเพื่อน	11

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	มิติการวัด	จำนวน
	- มีพฤติกรรมไม่ได้แย่ง ยอมรับความเห็นของ เพื่อนแม้จะคิดต่าง	
	- มีพฤติกรรมไม่บังคับและครอบงำความคิดของ เพื่อน	
	- ความคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วม พูดคุยด้วย	
รวม 5 องค์ประกอบ	รวมตัวบ่งชี้	50

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนวัดสุทธิวราวม โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม และโรงเรียนนนทรีวิทยา ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโรงเรียนละ 40 ฉบับ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 120 ฉบับ ได้คืนกลับมาทั้งหมด 102 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ 92 ฉบับแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ในแต่ละด้าน ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 42 ข้อ

6. นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ทำให้ได้แบบสอบถามโดยภาพรวมมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24 – 0.57 มี

ค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.88 ส่วนองค์ประกอบความไว้วางใจ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.61 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.73 องค์ประกอบความสนิทสนม มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.48 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.56 องค์ประกอบความใกล้ชิด มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.59 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.79 องค์ประกอบความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.55 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.65 และองค์ประกอบการสื่อสาร มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.47 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.54 ดังตาราง 5

ตาราง 5 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จำนวนข้อคำถามทางบวกและทางลบของแบบสอบถาม
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ข้อ	คำถาม ทางบวก	คำถาม ทางลบ
ความไว้วางใจ (Trust) $r = 0.28 - 0.61$ ($\alpha = 0.73$)	- รู้สึกกล้าที่จะเปิดเผยและแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟัง	1	1	-
	- มีความคิดว่าการเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นสิ่งที่สามารถทำได้	2	1	-
	- รู้สึกสบายใจเมื่อได้เล่าเรื่องและรู้สึกมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น	3-4	2	-
	- รู้สึกว่าเพื่อนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่แบ่งปัน	5-6	1	1
	- คิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้	7	1	-
	- รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของเพื่อน	8-9	1	1
	รวม	9	7	2
ความสนิทสนม (Intimacy)	- รู้สึกสบายใจเมื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน	10	1	-
	- รู้สึกเข้ากันได้ดีกับเพื่อน	11-12	1	1

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ข้อ	คำถาม ทางบวก	คำถาม ทางลบ
$r = 0.25 - 0.48$ $(\alpha = 0.56)$	- ความอ่อนไหวต่อการรับรู้ความรู้สึกของเพื่อน	13	1	-
	- รู้สึกที่ได้รับการยอมรับและอีกฝ่ายเข้าใจใน การเป็นตัวของตัวเอง	14-15	2	-
	- มีพฤติกรรมพร้อมที่จะรับฟังและแสดง ความเห็นกับเพื่อน	16	1	-
	- แสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนทั้งต่อ หน้าและลับหลัง	17	1	-
	รวม	8	7	1
ความใกล้ชิด (Closeness) $r = 0.30 - 0.59$ $(\alpha = 0.79)$	- รู้สึกเห็นใจเมื่อเพื่อนไม่มีความสุข	18-19	1	1
	- รู้สึกยินดีร่วมกันกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข	20-21	1	1
	- มีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือเพื่อนในช่วงที่ เพื่อนลำบาก	22-23	1	1
	- มีพฤติกรรมให้กำลังใจเพื่อนในช่วงที่เพื่อน กดดันหรือไม่สบายใจ	24-25	1	1
	- มีพฤติกรรมช่วยเหลือเพื่อนด้วยวิธีการที่ เหมาะสม	26-27	1	1
	รวม	10	5	5
ความสัมพันธ์ทาง อารมณ์ เชิงบวก (Relative positive affect)	- รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ ลำบากทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน	28-29	1	1
	- รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้กำลังใจในช่วงที่รู้สึก กดดัน/ไม่สบายใจทั้งจากคำพูดและการกระทำ ของเพื่อน	30-31	1	1
	- รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้การแสดงออกถึง ความเป็นมิตร/แสดงความห่วงใยทั้งจากคำพูด และการกระทำของเพื่อน	32	-	1

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ข้อ	คำถาม ทางบวก	คำถาม ทางลบ
	- รู้สึกมีความสุขเมื่อต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อน	33-34	1	1
	รวม	7	3	4
การสื่อสาร (Communication)	- มีพฤติกรรมไม่พูดจาว่าร้ายกันต่อหน้าหรือลับหลัง	35-36	1	1
$r = 0.25 - 0.47$ $(\alpha = 0.54)$	- มีพฤติกรรมตั้งใจและแสดงท่าทีสนใจเมื่อเพื่อนพูด	37-38	1	1
	- มีพฤติกรรมไม่ปิดบังซ่อนเร้นข้อมูลกับเพื่อน	39-40	1	1
	- ความคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมพูดคุยด้วยได้	41-42	1	1
	รวม	8	4	4
รวมทั้งหมด	รวมทั้งหมด	42	26	16
$r = 0.24 - 0.57$ $(\alpha = 0.88)$				

7. นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียน สตรีวิทยา วัดนวลนรดิศ มัธยมวัดดุสิตดาราม และแจรงอนวิทยา โดยผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโรงเรียนละ 200 ฉบับ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 800 ฉบับ ได้คืนกลับมาทั้งหมดจำนวน 723 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ 680 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อยืนยันโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

8. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการยืนยันโมเดลแล้วไปใช้ศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียน ฤทธิยะวรรณาลัย บดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)^๒ หอวัง พรตพิทยพยัต โดยผู้วิจัย

ประสานงานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโรงเรียนละ 200 ฉบับ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 800 ฉบับ ได้คืนกลับมาทั้งหมด 754 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ 668 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.50

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ และเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเกณฑ์ในการเลือกตอบ ดังนี้

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียน มากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียน
		ค่อนข้างมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียน ปานกลาง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียน ค่อนข้างน้อย
		น้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้น ไม่สอดคล้อง กับความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
	ความไว้วางใจ					
00	นักเรียนกล้าเล่าความลับของตนให้เพื่อนฟัง					
	ความสนิทสนม					
00	นักเรียนรู้สึกสบายใจเมื่อได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อน					
	ความใกล้ชิด					
00	นักเรียนแสดงออกถึงความตั้งใจต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
	ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก					
00	เมื่อต้องเจอกับปัญหา เพื่อนของนักเรียนจะคอยให้ความช่วยเหลือ					
	การสื่อสาร					
00	นักเรียนเปิดเผยข้อมูลที่มีประโยชน์กับเพื่อนเสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ระดับความถี่	คะแนนในข้อความทางบวก	คะแนนในข้อความทางลบ
จริง	5	1
ค่อนข้างจริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
ค่อนข้างไม่จริง	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00-1.50	มีระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	มีระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย
2.51-3.50	มีระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
3.51-4.50	มีระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก
4.51-5.00	มีระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังขั้นตอนต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึง คณบดีคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และ คณบดีศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการการศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ กับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุป และนำไปใช้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนวัดนวลนรดิศ โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตดาราม และโรงเรียนแจ่งร้อนวิทยา เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียน จากนั้นรวบรวมแบบสอบถามและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด ก่อนนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)๒ โรงเรียนหอวัง และโรงเรียนพรตพิทยพยัต เพื่อการศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียน จากนั้นรวบรวมแบบสอบถามและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด ก่อนนำไปใช้ในการศึกษาระดับ

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลวิธีคุณภาพจากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขา

จิตวิทยาและปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จับประเด็นถึงคำสำคัญที่มีการกล่าวซ้ำจากการสัมภาษณ์ได้ถูกวิเคราะห์เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์และตีความกับแนวคิดทฤษฎีเพื่อสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ใช้สูตรวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Object Congruence)

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทำการทดลอง (Try out) ใช้กับโรงเรียนวัดสุทธิวราราม โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม และโรงเรียนนนทรีวิทยา ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 92 ฉบับ นำแบบสอบถามไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation)

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยภาพรวมและเป็นรายข้อจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment coefficient correlation) และสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha)

2.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากโรงเรียนสตรีวิทยา วัดนวลนรดิศ มัธยมวัดดุสิตดาราม และแจรงวอนวิทยา ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 680 ฉบับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.5 เมื่อได้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถาม 680 ฉบับ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทางสถิติที่ได้ไปใช้ต่อยอดในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) พิจารณาค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

(Goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่แก้ไขแล้ว (Adjust Goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root mean square error of approximation) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard root mean square residual) ก่อนจะทำการสรุปผล

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น จากโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย บดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)๒ หอวัง พรตพิทยพยัต ได้คัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เป็นจำนวนทั้งหมด 668 ฉบับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
RMSEA	แทน	ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)
SRMR	แทน	ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)
SC	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Completely Standardize Solution)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test)
CR	แทน	ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability)

ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

TRU	แทน	ความไว้วางใจ
INT	แทน	ความสนิทสนม
CLO	แทน	ความใกล้ชิด
REP	แทน	ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก
COM	แทน	การสื่อสาร

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบและศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น แบ่งเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วยระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ และการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ผลการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยรวมและจำแนกรายองค์ประกอบ การศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำแนกตามเพศ และการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำแนกตามชั้นปี โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลวิธีคุณภาพจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยาและปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยการจับประเด็นถึงคำสำคัญที่มีการกล่าวซ้ำจากการสัมภาษณ์ได้ถูกวิเคราะห์เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness)	
องค์ประกอบย่อย	ประเด็นจากการสัมภาษณ์และถอดเทปสัมภาษณ์
ความไว้วางใจ (Trust)	● ความคิดความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย ความสบายใจ ที่มีต่อเพื่อน ● ความเชื่อมั่น ความมั่นใจ ความไว้วางใจ ความไม่ต้องระแวงซึ่งกันและกัน ความเต็มใจและยินยอมให้อีกฝ่ายกระทำสิ่งต่าง ๆ แทนตนได้ ● พื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ ช่วยให้เกิดความสบายใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
ความสนิทสนม (Intimacy)	● ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความใกล้ชิดเป็นพิเศษ ● สามารถสังเกตเห็นได้ผ่านทางพฤติกรรมและความรู้สึกที่มีต่อเพื่อน ● การแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่ต้องกังวลว่าจะทำอะไรไม่ถูกใจคนอื่น ● แสดงออกถึงความปรารถนาดีที่มีต่อเพื่อน
ความใกล้ชิด (Closeness)	● พฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับระดับของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกัน ● ลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีผลกระทบต่อกันต้องเป็นไปในทิศทางบวก ● ลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกเป็นลักษณะความเห็นใจไม่ใช่อารมณ์ร่วม
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect)	● ความคิดความรู้สึกต่อการรับรู้ความรู้สึกเป็นสุขในด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น ● เป็นสุข ความสนุกสนาน ความภูมิใจ ● การรับรู้ความเป็นมิตร และการได้รับความช่วยเหลือเมื่อประสบความทุกข์ยาก
การสื่อสาร (Communication)	● พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน/คนใกล้ชิด ซึ่งช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ ● เกี่ยวข้องกับทักษะการรับฟังด้วยความตั้งใจและเต็มใจตลอดจนมีการตอบสนองในขณะฟัง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้วิเคราะห์และลงความเห็นเหมือนกันว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านก็ได้เสนอแนะเพิ่มเติมแต่ละด้านไว้แตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถดูได้จากตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ข้อเสนอแนะองค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์				
	Trust	Intimacy	Closeness	Relative positive affect	Communication
ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	“เชื่อมั่น มั่นใจ วางใจ เป็นผลให้ เกิดการพูดคุยกับ เพื่อนทุกเรื่อง เด็ก ไม่ต้องระมัดระวัง หรือระแวงว่าเพื่อน จะไม่รักษา ความลับ”	“ตัวอย่างของความ สนิทสนมก็ เหมือนกับ ถ้าเห็น a เหมือนกับ ถ้าเห็น a ต้องเห็น b เห็นการ แสดงออกถึงความ ใกล้ชิดกันมากที่สุด ไปไหนมาไหน ด้วยกัน”	-	“รู้สึกเป็นสุข สนุกสนาน ตื่นเต้น เมื่ออยู่ร่วมกันกับ เพื่อนฝูง”	“ไม่บังคับ ครอบงำ ความเห็นของเพื่อน และเปิดโอกาสให้ เพื่อนร่วมพูดคุย”
ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	“ความไว้วางใจ เป็นพื้นฐานของ ความสัมพันธ์ทาง สังคมตามทฤษฎี ช่วยให้รู้สึกสบาย ใจที่จะพูดคุยสร้าง ความสัมพันธ์ รู้สึก มั่นคงปลอดภัย เพราะคิดว่าเพื่อน เข้าใจและยอมรับ”	-	“ระดับของอารมณ์ ในเชิงบวกที่ ก่อให้เกิดความ เป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน นำมาซึ่ง การแสดงออกทาง พฤติกรรมที่ เหมาะสม เช่น รับรู้ว่าเป็นมิตร กังวลเรื่องการสอบ จึงชวนกันไปติว หนังสือใน ห้องสมุด”	“ผลเชิงบวกด้าน ความสัมพันธ์ สัมผัสรับรู้ทางบวก ต่อสุขภาพด้าน ความสัมพันธ์ เป็น สุขในเรื่อง สัมพันธภาพ”	“เกี่ยวข้องกับเรื่อง active listening”
ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3	“ความไว้วางใจ เป็นเรื่องของ ความรู้สึกกล้าที่จะ แสดงออกซึ่ง ความคิดความรู้สึก เปิดเผยเรื่องราว	“เป็นตัวของตัวเอง พร้อมที่จะรับฟังและ บอกความเห็นของ ตนแก่ผู้อื่น”	“ความรู้สึกเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและ กัน ควรมีลักษณะ ของ empathy	“มีการแสดงออกถึง ความเป็นมิตรหรือ ความห่วงใยจาก ภาษาและท่าทาง”	“เกี่ยวข้องกับเรื่อง active listening ด้วย”

ตาราง 7 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์				
	Trust	Intimacy	Closeness	Relative positive affect	Communication
	ให้กับเพื่อนที่สนิท สนมรับฟัง"		มากกว่า sympathy"		
ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 4	"รู้สึกมั่นใจที่จะ พูดคุยและอยู่ ร่วมกัน"	"ความตรงไปตรงมา ควรแก่เป็น เป็นตัว ของตัวเอง"	-	"ได้กรับรู้ถึง ความรู้สึกอันใจ ความห่วงใย ความ ใส่ใจที่ส่งผ่านทาง คำพูดและการ กระทำ"	
ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 5	"ความรู้สึกเต็มใจ เชื่อมั่น และ ยินยอมให้เพื่อนที่ ไว้วางใจกระทำสิ่ง ต่างๆ แทนตน"	"ควรเพิ่มแสดง ความปรารถนาดีทั้ง ต่อหน้าและลับ หลัง"	"มีผลกระทบต่อกัน และกัน"	"รู้สึกได้ถึง ความ เบิกบานใจ อ่อน ใจ ได้รับกำลังใจ"	"เพิ่มการแสดง ความ สนใจเมื่อเพื่อนพูด"

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะทั้งหมด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ความไว้วางใจ (Trust) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ให้ความเห็นว่าความไว้วางใจนั้น มีลักษณะของความคิดความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย ความสบายใจ ที่มีต่อเพื่อน ได้แก่ กล้าที่จะเปิดเผยและแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟัง คิดว่าการเล่าเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ คิดว่าเพื่อนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่แบ่งปัน คิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้ รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของเพื่อน คิดว่าการแบ่งปันเรื่องราวให้เพื่อนฟังสามารถช่วยให้รู้สึกสบายใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน

ความสนิทสนม (Intimacy) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ให้ความเห็นว่าความสนิทสนม มีลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สนิทสนมเป็นพิเศษ ได้แก่ รู้สึกสบายใจเมื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน รู้สึกเข้ากันได้ดีกับเพื่อน ไว้วางใจความรู้สึกของเพื่อน เพื่อนแสดงออกถึงการยอมรับและเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงออกถึงความเป็น

ตัวของตัวเอง พร้อมทั้งจะรับฟังและแสดงความเห็นกับเพื่อน แสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ความใกล้ชิด (Closeness) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ให้ความเห็นว่าความใกล้ชิด มีลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับระดับของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกัน นำมาซึ่งพฤติกรรมเชิงบวก ได้แก่ รู้สึกเห็นใจเมื่อเพื่อนไม่มีความสุข รู้สึกยินดีร่วมกันกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในช่วงที่เพื่อนลำบาก ให้กำลังใจเพื่อนในช่วงที่เพื่อนกดดันหรือไม่สบายใจ ช่วยเพื่อนคิดหาทางออกจากปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ให้ความเห็นว่าความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีลักษณะของความคิด ความรู้สึกต่อการรับรู้ความรู้สึกเป็นสุขในด้านสัมพันธภาพ ได้แก่ รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ลำบากจากคำพูดและการกระทำ รับรู้ว่ามีเพื่อนคอยเป็นกำลังใจในช่วงที่รู้สึกกดดันหรือไม่สบายใจจากคำพูดและการกระทำ รับรู้ว่ามีเพื่อนของนักเรียนมีการแสดงออกถึงความ เป็นมิตรหรือแสดงความห่วงใยจากคำพูดและการกระทำ รู้สึกเป็นสุข สนุกสนาน เบิกบานใจ เมื่ออยู่ร่วมกันกับเพื่อน

การสื่อสาร (Communication) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ให้ความเห็นว่า การสื่อสาร มีลักษณะของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน/คนใกล้ชิด ซึ่งช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ ได้แก่ ไม่พูดจาว่ำวายกันต่อหน้าหรือลับหลัง ตั้งใจและแสดงท่าทีสนใจเมื่อเพื่อนพูด ไม่ปิดบังหรือซ่อนเร้นข้อมูลกับเพื่อน สามารถรับฟังเพื่อนโดยไม่โต้แย้ง สามารถยอมรับความเห็นของเพื่อนแม้จะคิดเห็นต่างกัน ไม่บังคับและครอบงำความคิดของเพื่อน สามารถเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมพูดคุยได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสตรีวิทยา วัดนวลนรดิศ มัธยมวัดดุสิตดาราม และแจรงอนวิทยา มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2.1.2 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย

องค์ประกอบ พบว่า ความสนิทสนม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.05 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 รองลงมาคือ ความใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 การสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ส่วนความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ตามลำดับ

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น จำนวน 5 องค์ประกอบ มาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อนำมาใช้เป็นสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=680)

องค์ประกอบ	TRU	INT	CLO	REP	COM
TRU	1.00				
INT	0.39**	1.00			
CLO	0.25**	0.55**	1.00		
REP	0.26**	0.49**	0.64**	1.00	
COM	0.25**	0.47**	0.65**	0.54**	1.00

**p<.01

2.2.2 จากตาราง 8 พบว่า สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.64 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความใกล้ชิด (CLO) และการสื่อสาร (COM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.65 ส่วนความไว้วางใจ (TRU) กับความใกล้ชิด (CLO) และความไว้วางใจ (TRU) กับการสื่อสาร (COM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.25

2.3 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเมทริกซ์
เอกลักษณ์ของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยใช้สถิติทดสอบของบาร์
ทเลท (Bartlett's Test) และหาค่าความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม
(Measure of Sampling Adequacy: MSA) เพื่อทำการตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร
สังเกตได้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป ดังตาราง 9

ตาราง 9 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถาน
สัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=680)

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น	X^2	KMO	df	p
Bartlett's Test	1115.14	0.81	10	.00**
ความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.76 – 0.83				

**p<.01

2.3.2 จากตาราง 9 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า เมทริกซ์
สหสัมพันธ์ของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ ซึ่ง
มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test:
 $X^2=1115.14$ df=10 p=.00) เมื่อพิจารณารายตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน
(KMO) เท่ากับ 0.81 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่
ระหว่าง 0.76 – 0.83 แสดงว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นสามารถทำ
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

2.4 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่าง
บุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.4.1 ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์
ของวัยรุ่นมาทำการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์
องค์ประกอบอันดับสอง (Second Order) พบว่า โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถาน
สัมพันธ์ของวัยรุ่นไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับ
โมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนข้อมูลมี
ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (n=680)

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2 / df ไม่เกิน 2.00	$\chi^2 = 1.27$ df = 2 p = .53 1.27/2 = 0.64
GFI	มากกว่า 0.90	1.00
AGFI	มากกว่า 0.90	0.99
CFI	มากกว่า 0.95	1.00
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.00
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.01

2.4.2 จากตาราง 10 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 1.27, df=2, p=.53, ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.99, ค่า RMSEA=0.00, ค่า SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่า โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้ โดยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร ดังตาราง 11

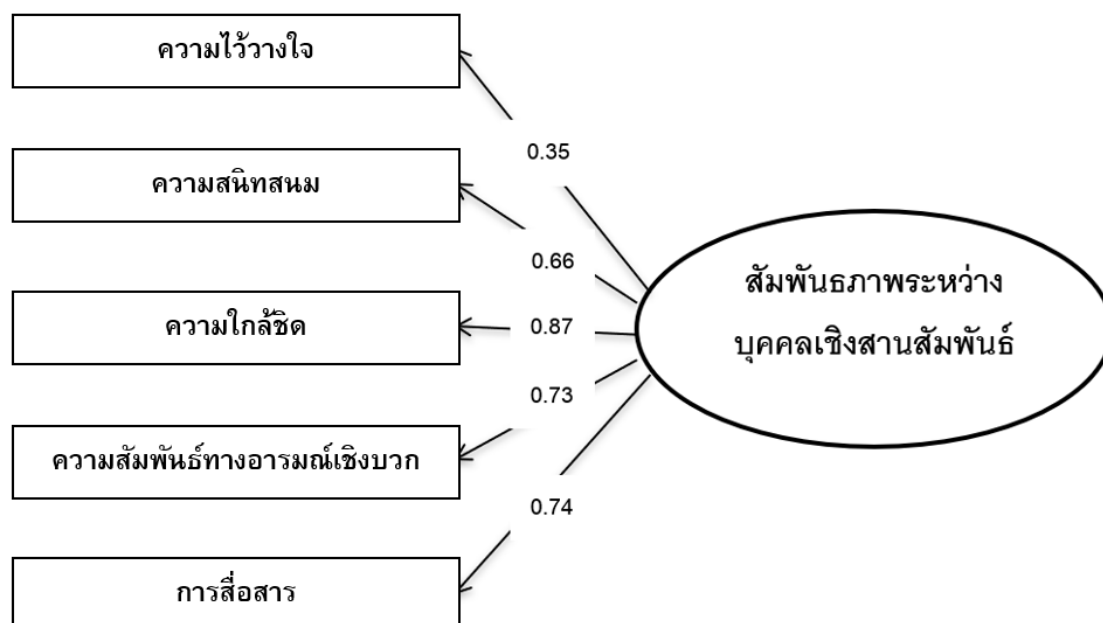
ตาราง 11 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธของวัยรุ่น (n=680)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ			CR
	SC	SE	T	
ความไว้วางใจ	0.35	0.04	7.76**	0.12
ความสนิทสนม	0.66	0.04	16.10**	0.43
ความใกล้ชิด	0.87	0.04	24.38**	0.76
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก	0.73	0.04	20.17**	0.54
การสื่อสาร	0.74	0.04	20.34**	0.55

$$\chi^2 = 1.27 \text{ df} = 2 \text{ p} = .53 \text{ GFI} = 1.00 \text{ AGFI} = 0.99 \text{ CFI} = 1.00 \text{ RMSEA} = 0.00 \text{ SRMR} = 0.01$$

**p<.01

2.4.3 จากตาราง 11 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธของวัยรุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.87 โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งความใกล้ชิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.87 มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 76) รองลงมาคือ การสื่อสาร ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ความสนิทสนม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.74, 0.73 และ 0.66 ตามลำดับ มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธอยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 55 ,ร้อยละ 54 และ ร้อยละ 43) ส่วนความไว้วางใจมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.35 มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 12) ตามลำดับ

$$\chi^2 = 1.27 \text{ df} = 2 \text{ p} = .53 \text{ GFI} = 1.00 \text{ AGFI} = 0.99 \text{ CFI} = 1.00 \text{ RMSEA} = 0.00 \text{ SRMR} = 0.01$$

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของ วัยรุ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาในระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างของวัยรุ่น ดังตาราง 12

ตาราง 12 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาในระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	255	38.17
หญิง	413	61.83
รวม	668	100.00
2. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	371	55.54
มัธยมศึกษาปีที่ 2	130	19.46
มัธยมศึกษาปีที่ 3	167	25.00
รวม	668	100.00
3. โรงเรียน		
โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	189	28.29
โรงเรียนหอวัง	191	28.59
โรงเรียนพรตพิทยพยัต	110	16.47
โรงเรียนบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒	178	26.65
รวม	668	100.00

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.83 รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.17 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 55.54 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 25.00 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 19.46 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่โรงเรียนหอวัง คิดเป็นร้อยละ 28.59 รองลงมาคือ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยและโรงเรียนบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒ คิดเป็นร้อยละ 28.59 และ 26.65 ส่วนโรงเรียนพรตพิทยพยัต คิดเป็นร้อยละ 16.47

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยรวมและจำแนกรายองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น มาทำการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น (n=668)

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์	M	S.D.	ระดับ
ความไว้วางใจ	3.29	0.63	ปานกลาง
ความสนิทสนม	4.04	0.57	มาก
ความใกล้ชิด	3.97	0.68	มาก
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก	3.80	0.74	มาก
การสื่อสาร	3.73	0.49	มาก
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวม	3.73	0.48	มาก

จากตาราง 13 พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความสนิทสนม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.04 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 รองลงมาคือความใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 ลำดับถัดมาคือความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 การสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ส่วนความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น
จำแนกตามเพศ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่าง
บุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น มาทำการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสาน
สัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยวิธีการจำแนกตามเพศ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสาน
สัมพันธ์ของวัยรุ่น จำแนกตามเพศ (n=668)

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์	เพศ					
	ชาย (n=255)			หญิง (n=413)		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
ความไว้วางใจ	3.35	0.59	ปานกลาง	3.25	0.66	ปานกลาง
ความสนิทสนม	4.04	0.57	มาก	4.04	0.57	มาก
ความใกล้ชิด	3.91	0.70	มาก	4.01	0.66	มาก
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก	3.79	0.72	มาก	3.81	0.75	มาก
การสื่อสาร	3.73	0.49	มาก	3.75	0.50	มาก
โดยรวม	3.73	0.49	มาก	3.74	0.49	มาก

จากตาราง 14 พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ โดยรวมเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก และสามารถพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

ความไว้วางใจ วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยความไว้วางใจเท่ากับ 3.35 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความไว้วางใจเท่ากับ 3.25 มีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับปานกลาง

ความสนิทสนม วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความสนิทสนม เท่ากันเท่ากับ 4.04 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 อยู่ในระดับมาก

- ความใกล้ชิด วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยความใกล้ชิดเท่ากับ 3.91 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความใกล้ชิดเท่ากับ 4.01 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก เพศชายวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก เท่ากับ 3.79 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกเท่ากับ 3.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับมาก

การสื่อสาร วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยการสื่อสารเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมและรายองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทาง อารมณ์เชิงบวกและการสื่อสารสูงกว่าวัยรุ่นเพศชาย ส่วนวัยรุ่นเพศชายมี ค่าเฉลี่ยความไว้วางใจสูงกว่าวัยรุ่นเพศหญิง ส่วนวัยรุ่นเพศชายและวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการที่ ความสนิทสนมเท่ากัน

ตอนที่ 4 การศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น จำแนกตามชั้นปี

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่าง บุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น มาทำการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสาน สัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยวิธีการจำแนกตามชั้นปี

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสําน สัมพันธ์ ของวัยรุ่น จำแนกตามระดับชั้น (n=668)

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เชิงสํานสัมพันธ์	ระดับชั้น								
	ม.1 (n=371)			ม.2 (n=130)			ม.3 (n=167)		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
ความไว้วางใจ	3.18	0.63	ปานกลาง	3.48	0.59	ปานกลาง	3.36	0.64	ปานกลาง
ความสนิทสนม	3.99	0.58	มาก	4.16	0.59	มาก	4.02	0.53	มาก
ความใกล้ชิด	3.94	0.68	มาก	4.07	0.67	มาก	3.94	0.66	มาก
ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก	3.78	0.74	มาก	3.92	0.76	มาก	3.72	0.70	มาก
การสื่อสาร	3.69	0.49	มาก	3.86	0.51	มาก	3.70	0.48	มาก
โดยรวม	3.69	0.48	มาก	3.85	0.50	มาก	3.70	0.47	มาก

จากตาราง 15 พบว่า วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 มี ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.85 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับมาก

ความไว้วางใจ วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 มีส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับปานกลาง วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง และวัยรุ่นระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับปาน กลาง

ความสนิทสนม วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 มีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับมาก

ความใกล้ชิด วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 มีส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก และวิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก

การสื่อสาร วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมากและวิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าวิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมและทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสารสูงกว่าวิทยุณ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และวิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลของการวัดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 จำนวน 58,805 คน (กลุ่มสาระสอนเทศ ส.น.ผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จำนวน 680 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 2 จำนวน 68,719 คน (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวัดระดับ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 668

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบและการวัดระดับ

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์แล้วจึงสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและนำไปใช้สัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงสรุปและสร้างขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษาก่อนจะนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในลำดับถัดไป

2. แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบและการวัดระดับ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยรวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาใช้สร้างแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ ได้แบบสอบถามที่มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมแบบสอบถามคืนมาและนำไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน ได้แบบสอบถามที่มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 42 ข้อ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้

เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการยืนยันโมเดลแล้วมาใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็นทั้งหมด 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ด้วยวิธีคุณภาพ

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยถึงหน่วยงานของผู้เชี่ยวชาญเพื่อการศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และสรุปข้อมูลที่ได้ ก่อนนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) จากนั้นจึงประสานงานกับฝ่ายวิชาการ นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อได้แบบสอบถามคืนกลับมาจึงนำไปตรวจสอบและและปรับปรุงแก้ไข

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ จากนั้นจึงประสานงานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน นำสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้แบบสอบถามคืนกลับมาจึงนำไปตรวจสอบและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ที่สุดไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อการศึกษาระดับสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ จากนั้นจึงประสานงานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน นำสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้แบบสอบถามคืนกลับมาจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด จากนั้นจึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธด้วยวิธีคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและทำการสรุปประเด็นสำคัญเพื่อสร้างขอบเขตพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ

1. ผู้วิจัยนำข้อสรุปจากตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และตีความกับแนวคิดทฤษฎีเพื่อสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ค่าความเชื่อมั่น โดยภาพรวมและเป็นรายข้อจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment coefficient correlation) และสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha)

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ เก็บรวบรวมแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำข้อมูลทางสถิติที่ได้ไปใช้ต่อยอดในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) พิจารณาค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่แก้ไขแล้ว (Adjust Goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root mean square error of approximation) และค่าดัชนีราก

มาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard root mean square residual) ก่อนจะทำการสรุปผล

ระยะที่ 2 การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการยืนยันโมเดลแล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาระดับ เก็บรวบรวมแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาทำการวิเคราะห์ สรุปผลระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์มีทั้งหมด 5 ตัว ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบแต่ละตัวได้ ดังนี้

1. ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง ลักษณะของความคิดความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย ความสบายใจ ที่มีต่อเพื่อน มีตัวแปรสังเกต 6 ตัวแปร ประกอบด้วย ความกล้าที่จะเปิดเผยและแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวให้เพื่อนฟัง คิดว่าการเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นสิ่งที่ทำได้ ความรู้สึกสบายใจเมื่อได้เล่าเรื่องและรู้สึกมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ความรู้สึกที่เพื่อนสามารถเข้าใจสิ่งที่แบ่งปัน คิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้ และความรู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของเพื่อน

2. ความสนิทสนม (Intimacy) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สนิทสนมเป็นพิเศษ มีตัวแปรสังเกต 6 ตัวแปร ประกอบด้วย ความรู้สึกสบายใจเมื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน ความรู้สึกเข้ากันได้ดีกับเพื่อน ความอ่อนไหวต่อการรับรู้ความรู้สึกของเพื่อน ความรู้สึกได้รับการยอมรับและอีกฝ่ายเข้าใจในการเป็นตัวของตัวเอง มีพฤติกรรมที่พร้อมจะรับฟังและแสดงความเห็นกับเพื่อน มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3. ความใกล้ชิด (Closeness) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับระดับของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกัน นำมาซึ่งพฤติกรรมเชิงบวก มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ความรู้สึกเห็นใจเมื่อเพื่อนไม่มีความสุข ความรู้สึกยินดีร่วมกันกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข มี

พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือเพื่อนในช่วงที่เพื่อนลำบาก มีพฤติกรรมให้กำลังใจเพื่อนในช่วงที่เพื่อนกดดัน มีพฤติกรรมช่วยเหลือเพื่อนด้วยวิธีการที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) หมายถึง ลักษณะของความคิดความรู้สึกต่อการรับรู้ความรู้สึกเป็นสุขในด้านสัมพันธภาพ มีตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร ประกอบด้วย การรับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ลำบากทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน การรับรู้ว่ามีเพื่อนคอยให้กำลังใจในช่วงที่รู้สึกกดดัน/ไม่สบายใจทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน การรับรู้ว่ามีเพื่อนแสดงออกถึงความเป็นมิตร/แสดงความห่วงใยทั้งจากคำพูดและการกระทำของเพื่อน ความรู้สึกมีความสุขเมื่อต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อน

5. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน/คนใกล้ชิด ซึ่งช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ มีตัวแปรสังเกต 6 ตัวแปร ประกอบด้วย มีพฤติกรรมไม่พูดจาว้าว้าวกันต่อหน้าหรือลับหลัง มีพฤติกรรมตั้งใจและแสดงท่าทีสนใจเมื่อเพื่อนพูด มีพฤติกรรมไม่ปิดบังซ่อนเร้นข้อมูลกับเพื่อน มีพฤติกรรมไม่โต้แย้ง ยอมรับความเห็นของเพื่อนแม้จะคิดต่าง มีพฤติกรรมไม่บังคับและครอบงำความคิดของเพื่อน มีความคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมพูดคุยด้วยได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีวิทยา วัดนวลนรดิศ มัธยมวัดดุสิตดาราม แจ่งร้อน มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำมาใช้เป็นสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความสนิทสนม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.05 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 รองลงมาคือ ความใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 การสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ส่วนความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ตามลำดับ

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

จำนวน 5 องค์ประกอบ มาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อนำมาใช้เป็นสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.64 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความใกล้ชิด (CLO) และการสื่อสาร (COM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.65 ส่วนความไว้วางใจ (TRU) กับความใกล้ชิด (CLO) และความไว้วางใจ (TRU) กับการสื่อสาร (COM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.25

3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นโดยใช้สถิติทดสอบของบาร์ทเลท (Bartlett's Test) และหาค่าความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) เพื่อทำการตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรสังเกต พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $X^2=1115.14$ $df=10$ $p=.00$) เมื่อพิจารณารายตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (KMO) เท่ากับ 0.81 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.76–0.83 แสดงว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นสามารถทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

4. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นมาทำการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง (Second Order) พบว่า โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนข้อมูลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 1.27 ค่า df เท่ากับ 2 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ .53 ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่แก้ไขแล้ว (AGFI) เท่ากับ

0.99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 และค่าดัชนีค่ารากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 ส่วนดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่า โมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้ โดยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร

5. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.35–0.87 โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งความใกล้ชิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.87 มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 76) รองลงมาคือ การสื่อสาร ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ความสนิทสนม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.74, 0.73 และ 0.66 ตามลำดับ มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 55, ร้อยละ 54 และ ร้อยละ 43) ส่วนความไว้วางใจมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.35 มีความแปรผันร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 12) ตามลำดับ

การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1. ผลการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยรวมและจำแนกรายองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยรวม และเป็นรายองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นมาจาก 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวิทยาทานวิทยะวรรณาลัย บดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)๒ หอวัง พรตพิทยพยัต พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความสนิทสนม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.04 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 รองลงมาคือความใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 ลำดับถัดมาคือความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.74 การสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ส่วนความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำแนกตามเพศ มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำแนกตามเพศ พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ โดยรวมเท่ากับ 3.72 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก และสามารถพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบได้ ดังนี้

ความไว้วางใจ วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยความไว้วางใจเท่ากับ 3.35 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความไว้วางใจเท่ากับ 3.25 มีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับปานกลาง

ความสนิทสนม วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความสนิทสนม เท่ากันเท่ากับ 4.04 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 อยู่ในระดับมาก

ความใกล้ชิด วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยความใกล้ชิดเท่ากับ 3.91 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความใกล้ชิดเท่ากับ 4.01 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก เพศชายวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก เท่ากับ 3.79 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกเท่ากับ 3.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับมาก

การสื่อสาร วัยรุ่นเพศชายมีค่าเฉลี่ยการสื่อสารเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก ส่วนวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่นเพศชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์โดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก จะต่างกันที่วัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์รายองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทาง อารมณ์เชิงบวกและการสื่อสารสูงกว่าวัยรุ่นเพศชาย ส่วนวัยรุ่นเพศชาย

มีค่าเฉลี่ยความไว้วางใจสูงกว่าวัยรุ่นเพศหญิง ส่วนวัยรุ่นเพศชายและวัยรุ่นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการ
ที่ความสนิทสนมเท่ากัน

3. ผลการศึกษาระดับของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ์ของวัยรุ่น
จำแนกตามชั้นปี มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำแนกตาม
ชั้นปี พบว่า วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 มีส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.70 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับมาก

ความไว้วางใจ วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับปานกลาง วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง และวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับปานกลาง

ความสนิทนสม วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับมาก

ความใกล้ชิด วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับมาก และวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก วิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 มี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก วิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก และวิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก

การสื่อสาร วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 มีส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก วิทยุณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.86 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมากและวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์โดยรวมและทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสารสูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์อันดับที่สอง (Second order) พบว่า โมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยและสามารถตรวจสอบความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างของโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 1.27 ค่า df เท่ากับ 2 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ .53 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์สอดคล้องต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีความสำคัญทางสถิติ หรือแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดล ยิ่งค่าไค-สแควร์ใกล้ 0 ยิ่งบ่งชี้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เท่ากับ 0.64 ซึ่งน้อยกว่า 2.00 แสดงว่าข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกับโมเดลในระดับที่ยอมรับได้ ส่วนค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) ที่ใช้เทียบระดับความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ยิ่งค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.95 หรือเข้าใกล้หนึ่ง แสดงว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.00 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งทั้งสองค่านี้มีค่าต่ำเข้าใกล้เคียงศูนย์ บ่งบอกให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พุลงค์ สุขสว่าง, 2556, p. 15) จึง

สรุปได้ว่า โมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุนมีห้าองค์ประกอบด้วยกัน ประกอบด้วย ความเชื่อใจ ความสนิทสนม ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก และการสื่อสาร

2. การศึกษาโมเดลสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุน พบว่า ความใกล้ชิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.87 เหตุที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ด้วยการพิจารณา 2 ปัจจัยหลักที่เอื้อต่อการเกิดความใกล้ชิดได้ดังนี้ 1) ปัจจัยเรื่องธรรมชาติของวัยรุน มอนเตมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 15-20) กล่าวว่า วัยรุนสร้างความสัมพันธ์แบบรักษาระยะห่างกับผู้ปกครอง ด้วยเหตุเพราะความขัดแย้ง ไม่เห็นด้วยกับเรื่องกฎระเบียบ มุมมองโลกทัศน์ของครอบครัว วัยรุนต้องการสร้างแบบแผนอัตลักษณ์ซึ่งไม่ถูกผู้ปกครองครอบงำ ด้านพัฒนาการทางอารมณ์ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549, p. 336) กล่าวว่า อารมณ์ของวัยรุนมีความอ่อนไหว เปลี่ยนแปลงได้ง่าย อารมณ์ที่เกิดขึ้นมีลักษณะรุนแรง ทำให้บุคคลต่างวัยเข้าใจในตัวของวัยรุนผิด ทำให้เข้ากับบุคคลต่างวัยยาก วัยรุนจึงเน้นการสร้างความสัมพันธ์และใช้เวลากับเพื่อนในรุ่นเดียวกันมากกว่าครอบครัว หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า วัยรุนนั้นรู้สึกโดดเดี่ยวแปลกแยกจากบุคคลแวดล้อม วัยรุนจะรู้สึกสนิทใจมากกว่าเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนในฐานะเดียวกัน 2) ปัจจัยเรื่องความต้องการขั้นพื้นฐาน ทั้งซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554;อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) และมาสโลว์ (Chartered Management Institute, 2012;citing Maslow, 1943) กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการที่จะแสวงหาสัมพันธภาพและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์ บุคคลต้องการความรัก ความอบอุ่นใจ จากการปฏิสัมพันธ์ในสังคม เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยว่าตนจะไม่ถูกคนอื่นในสังคมทอดทิ้ง บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางด้านอารมณ์ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการพึงพาซึ่งกันและกันเพื่อลดช่องว่างของสิ่งที่บุคคลไม่สามารถเติมเต็มสอดคล้องตามที่แอดเลอร์ (Corey, 2009;citing Adler, 1927) กล่าวในเรื่องความสนใจทางสังคมเพื่อชดเชยปมด้อย โดยภาพรวมจึงสรุปได้ว่า วัยรุนมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองและเติมเต็มความรู้สึกทางด้านอารมณ์ ซึ่งมีส่วนช่วยให้วัยรุนรู้สึกไม่โดดเดี่ยว ปลอดภัย มีอารมณ์ที่มั่นคง และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อพิจารณาปัจจัย 2 ข้อด้านบนประกอบกับนิยามศัพท์เฉพาะของคำว่า “ความใกล้ชิด” ในการวิจัยครั้งนี้ ความใกล้ชิด หมายถึง ระดับของอารมณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกันหรือมีอิทธิพลร่วมกัน ก่อให้เกิดพฤติกรรมช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยภาพรวมจึงพอจะสรุปได้ว่า ความรู้สึกแปลกแยกโดดเดี่ยว เป็นตัวกระตุ้นให้วัยรุนชวนชวนซึ่ง ความใกล้ชิด

ด้วยเหตุเพราะ ความใกล้ชิดเป็นสิ่งที่ยังบอกถึงความใส่ใจ ห่วงใย ทำให้วัยรุ่นรับรู้ว่าคุณไม่โดดเดี่ยว ยังมีคนที่คอยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อต้องพบเจอกับเรื่องกดดันยากลำบาก วัยรุ่นต้องการคนที่มีความร่วมมือ ร่วมรู้สิ่งที่วัยรุ่นต้องเผชิญ และสามารถพึ่งพาได้นั่นเอง ส่วน การสื่อสารมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.74 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงเป็นอันดับที่สอง และความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.73 มากเป็นอันดับที่สาม ซึ่งมีค่าน้ำหนักแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 นี้ต่างก็มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน เมื่อพิจารณาว่าการสื่อสารคือเรื่องการเปิดเผยข้อมูล การรับฟังซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกคือเรื่องการรับรู้สภาพความเป็นอยู่ที่ดีในความสัมพันธ์ โดยภาพรวมจึงสามารถอธิบายได้ว่าผลพวงของระดับของอารมณ์ที่ยังบอกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเพื่อนที่เพิ่มพูนมากขึ้น ประกอบกับวัยรุ่นได้รับการตอบสนองด้านอารมณ์ ไม่รู้สึกว่าคุณแปลกแยกโดดเดี่ยว มีคนที่ใส่ใจ คอยให้ความช่วยเหลือ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกผูกพันกับบุคคลนั้น และอยากที่จะพูดคุยแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดพฤติกรรมเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง รู้สึกอยากที่จะเป็นฝ่ายเปิดบทสนทนากับคนที่สนิทใจ อยากรับฟังเรื่องราวของคนสนิทใจ ซึ่งพินเนลและลอง (Pinel & Long, 2006) ได้อธิบายเรื่องนี้ว่า โดยปกติแล้วบุคคลมีความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างอยู่ภายใน การได้แบ่งปันเรื่องราว ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับคนที่รู้สึกสนิทใจรับรู้และได้รับความใส่ใจ เป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นรู้สึกมีตัวตน ไม่รู้สึกว่าตนแปลกแยกโดดเดี่ยว รู้สึกมั่นใจในตนเองมากขึ้น เมื่อรู้ว่ามีเพื่อนที่เป็นเหมือนตนหรือต้องเผชิญสถานการณ์คล้ายคลึงและได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งความมั่นใจดังกล่าวช่วยตอบสนองต่อเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่น อีกทั้งยังช่วยให้รู้สึกกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเองมากขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างสามารถรับฟังกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้งและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน นอกเหนือจากการสื่อสารของวัยรุ่นมีลักษณะของการแบ่งปันความสนใจ ความรู้สึก ทำให้เกิดการแบ่งปันเรื่องที่สนใจร่วมกัน (Zabih et al., 2014) เกิดการใช้ภาษาหรือคำคะนองเพื่ออธิบายความความคิดความรู้สึก ทำให้สนุกสนานและง่ายต่อการเข้าใจซึ่งกันและกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า “คุยกันถูกคอเหมือนรู้ใจกัน” ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของเบิร์น (Berne, 2016) ที่กล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพขณะสื่อสาร การใช้คำคะนองของวัยรุ่น พูดคุยหยอกล้อ แลกเปลี่ยนเรื่องที่สนใจร่วมกัน อาจสามารถมองได้ว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพขณะสื่อสารที่ตรงกัน เอื้อให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกันมากขึ้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในเรื่องความสัมพันธ์ วัยรุ่นสามารถรับรู้ถึงความเป็นมิตรได้จากการสื่อสารที่มีร่วมกัน ซึ่งเป็นผลให้เกิดความสุขใจ ยิ่งวัยรุ่นได้รับความสุขจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น การสื่อสารและความใกล้ชิดก็น่าจะเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดย

ภาพรวมจึงสรุปได้ว่า ความต้องการในการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นนั้นจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสาร เพราะการสื่อสารกับคนที่วัยรุ่นรู้สึกสนิทใจด้วยนั้นทำให้รู้สึกมั่นใจและกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเองมากขึ้น อีกทั้งการสื่อสารเองยังเป็นที่ทำให้วัยรุ่นรู้สึกสนุกสนาน ช่วยยกระดับความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกให้มากขึ้นด้วยเช่นกัน ส่วน ความสนิทสนม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.66 ซึ่งมีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่สี่ ความสนิทสนมสามารถอธิบายได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นเรื่องของความรู้สึกและความคิดของตนเองที่มีลักษณะพิเศษต่อเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อนเข้าใจและยอมรับสิ่งที่ตนเป็น ต่อยอดไปสู่พฤติกรรมการเผื่อแผ่สิ่งดี ๆ ให้กับเพื่อน เรื่องดังกล่าวสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554; อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) ที่กล่าวว่าความสนิทสนมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการความอ่อนโยนของมนุษย์ ความอ่อนโยนเกิดจากความรู้สึกผูกพันกับบุคคลอื่น ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล ส่วนความไว้วางใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.35 สำหรับเหตุที่องค์ประกอบเรื่องความไว้วางใจมีค่าต่ำที่สุด อาจเกี่ยวข้องกับ สืบเนื่องมาจากแนวคิดวัฒนธรรมของไทย ดังสำนวนที่ว่า “ไฟในไม่นำออก ไฟนอกไม่นำเข้า” หรือปรัชญาทางพุทธศาสนาที่เน้นการกำกับ ควบคุมตนเอง ดังที่กล่าวว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ทำให้เรื่องความไว้วางใจมีค่าน้ำหนักต่ำที่สุด

จากการอภิปรายผลข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีห้าองค์ประกอบด้วยกัน ประกอบด้วย ความไว้วางใจ (Trust) ความสนิทสนม (Intimacy) ความใกล้ชิด (Closeness) ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect) และการสื่อสาร (Communication)

3. การศึกษาระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยความสนิทสนมมีระดับมาก ($m=4.04$ S.D.=0.57) รองลงมาคือความใกล้ชิด ($m=3.97$ S.D.=0.68) ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก ($m=3.80$ S.D.=0.74) การสื่อสาร ($m=3.73$ S.D.=0.49) และความไว้วางใจมีระดับปานกลาง ($m=3.29$ S.D.=0.63)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความสนิทสนมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความสนิทสนมในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คุณลักษณะของความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นเป็นพิเศษ บุคคลอื่นสามารถเข้าใจและยอมรับในตัวบุคคลและรู้สึกพึงพอใจในสายสัมพันธ์ที่มี ทำให้เกิดความรู้สึกเข้ากันได้ดี ยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งเรื่องดังกล่าวสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยการเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นประกอบกับทิมอนเทมายอร์ (Montemayor et al., 1994, pp. 15-20)

อธิบายว่า ในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาและเรียนรู้รูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ วัยรุ่นต้องการที่จะสร้างอัตลักษณ์แบบแผนของตนที่ไม่ถูกครอบงำโดยผู้ปกครอง ประกอบกับลักษณะความคิดอ่านของวัยรุ่นในช่วงนี้ วัยรุ่นมักจะคิดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (อุสา สุทธิสาคร, 2559) ทำให้เกิดความขัดแย้งกับเรื่องกฎระเบียบแบบแผนของครอบครัวบ่อยครั้ง อีกทั้ง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, p. 336) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่นนั้นมีลักษณะที่รุนแรง ทำให้บุคคลต่างวัยอาจเข้าใจในตัววัยรุ่นผิดไปจากอารมณ์ต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก เมื่อวัยรุ่นได้พบเจอกับกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในฐานะเดียวกัน เติญเหตุการณ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน วัยรุ่นทั้งคู่จึงสามารถเข้าใจกันและกันได้ ส่งผลให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อพิจารณาจากสิ่งที่กล่าวมา อีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีความสัมพันธ์ส่งผลให้ความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงนั้นน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความเครียดและความวิตกกังวล ความเครียดนั้นมีสาเหตุหลักมาจากสองกรณีด้วยกัน ได้แก่ สาเหตุจากปัจจัยภายในและสาเหตุจากปัจจัยภายนอก (ศรียา นิยมธรรม, 2558, สิงหาคม) สาเหตุจากปัจจัยภายในเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองและลักษณะผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกาย ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยจะไม่เน้นกล่าวถึง แต่จะเน้นหนักที่กรณีที่สอง สาเหตุจากปัจจัยภายนอก เกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ 1. สถานการณ์ที่บุคคลต้องตัดสินใจเรื่องใหญ่ ๆ ในชีวิต 2. สถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก จุกจิก กวนใจ 3. สถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด และเป็นเรื่องที่จัดการได้ยาก 4. สถานการณ์หลังเผชิญภัยพิบัติ สำหรับความเครียดที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อ 1, 2 และข้อ 3 ดังตัวอย่างสถานการณ์ที่บุคคลต้องตัดสินใจเรื่องใหญ่ ๆ ในชีวิต สิ่งที่เป็นเรื่องใหญ่ของวัยรุ่นในช่วงอายุ 12-15 ปี อาจเป็นเรื่องของการเลือกศึกษาต่อมัธยมปลายในสายที่สนใจ และด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้บางครอบครัวมีความคาดหวังกับตัววัยรุ่นสูง ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อการตัดสินใจในทางเลือกของวัยรุ่น ส่วนสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก จุกจิก กวนใจ อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องกฎระเบียบของที่บ้าน ที่โรงเรียน การเข้าเรียนในวิชาที่วัยรุ่นไม่ชอบหรือไม่ถนัด และส่วนของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด อาจเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา การคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (อุสา สุทธิสาคร, 2559) ทำให้มองเห็นแต่มุมมองที่วัยรุ่นสนใจและตัดสินใจผิดพลาดจนกระทบต่อสภาพหรือบุคคลแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความเครียดตามที่กรมสุขภาพจิต (2560a) ระบุเพิ่มเติมไว้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นมลภาวะของที่บ้านหรือที่โรงเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เน้นการสอบแข่งขัน สมพันธภาพที่ไม่ราบรื่นกับเพื่อนหรือครอบครัว สภาพฐานะของครอบครัว ความ

คาดหวังในผลการเรียนและหน้าที่การงาน ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบางประการทำให้เกิดความเครียดได้ง่าย เช่น การเป็นคนเจ้าระเบียบไม่ยืดหยุ่น การเป็นคนประนีประนอมเก็บความรู้สึกไว้คนเดียว การเป็นคนชอบความท้าทายชอบการแข่งขัน ขณะที่งานวิจัยของ สุภาภรณ์ เทียนเถื่อน (2553) ที่ศึกษาความเครียดและวิธีเผชิญกับความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 300 คน พบว่า ความเครียดที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับกลุ่มนักเรียนซึ่งมีผลการเรียนต่ำ แม้ว่าจะงานวิจัยดังกล่าวจะศึกษากับวัยรุ่นในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ลักษณะของความเครียดที่เกิดขึ้นน่าจะไม่ต่างจากวัยรุ่นในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ความเครียดนั้นมีความสัมพันธ์ที่ทำให้ความสนิทสนมมีค่าเฉลี่ยที่สูงนั้น ตามนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยในครั้งนี้ ความสนิทสนมเกี่ยวข้องกับการเกิดความรู้สึกพึงพอใจในสัมพันธภาพที่มีร่วมกันซึ่งเอื้อให้เกิดพฤติกรรมเพื่อแผ่สิ่งดี ๆ ให้กับคนใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งพฤติกรรมการเพื่อแผ่สิ่งดี ๆ ให้กัน อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการส่งต่อความปรารถนาดีให้กัน เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความอ่อนโยนในพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์ของซัลลิแวน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554; อ้างอิงจาก Sullivan, 1953) ความอ่อนโยนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเชื่อมโยง ผูกพันกับบุคคลอื่น ซึ่งช่วยตอบสนองต่อความรู้สึกดี พึงพอใจ อบอุ่นใจ (Berne, 2016; citing Spiltz R, 1945) เป็นผลให้รู้สึกผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวลจากความเครียดต่าง ๆ ตามที่บาวไมสเตอร์และเลียร์กล่าวไว้ (Baumeister & Leary, 1995) สอดคล้องกับการที่องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) ได้กำหนดไว้ว่า เรื่องของความสัมพันธ์ เป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิตที่สำคัญ เป็นทักษะที่บุคคลล้วนแล้วแต่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะที่รู้สึกได้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้รับการยอมรับ รู้สึกเชื่อมโยงกับผู้อื่นไม่รู้สึกว่าตนเป็นคนแปลกแยกผิดที่ผิดทาง เป็นความสามารถที่ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนแวดล้อมเป็นไปในทิศทางที่ดี มีผลต่อการยกระดับสุขภาพกายและจิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่นกันกับการศึกษาเรื่องความลึ้นหวังในการสานสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมการฆ่าตัวตายของแดเนียลและโกลด์สตัน (Daniel & Goldston, 2012) ที่พบว่า การที่บุคคลมีสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในลักษณะที่ได้รับการยอมรับ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับผู้อื่นสม่ำเสมอ เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดี ป้องกันแนวโน้มของการป่วยเป็นโรคทางจิตเวชและความเสี่ยงจากความคิดและพฤติกรรมการฆ่าตัวตายสอดคล้องกับเบิร์น (Berne, 2016; citing Spiltz R, 1945) ที่กล่าวถึงการขาดซึ่งสัมพันธภาพในวัยเด็กส่งผลต่อการเป็นโรคทางจิตเวชเมื่อโตขึ้น โดยภาพรวมจึงสรุปได้ว่า ความเครียดในยุคปัจจุบันเป็นตัวกระตุ้นให้วัยรุ่นมีความสนิทสนมสูงขึ้น ด้วยเหตุเพราะวัยรุ่นต้องการคนที่เข้าใจ ความสนิทสนม

เป็นสิ่งที่ช่วยให้วัยรุ่นรู้สึกอ่อนโยน ผ่อนคลายความวิตกกังวล อีกทั้งยังช่วยให้เข้ากันได้ดีกับเพื่อนฝูง ส่งผลให้สามารถยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกันได้ดีมากว่าคนต่างวัย

ส่วนความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้อง ผิดแปลกไปจากการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่ความไว้วางใจน่าจะเป็นเรื่องลำดับต้น ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ต่าง ๆ ตามที่ ซิมป์สัน (Simpson, 2007) ได้อธิบายไว้ว่า

“บุคคลจะเติบโตเป็นผู้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ จำเป็นจะต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในช่วงทารก เพราะความไว้วางใจเป็นพื้นฐานความปรารถนาในความสุข การมีปฏิสัมพันธ์คบหากับผู้อื่นได้อย่างสุขใจนั้นต้องพึ่งพาความไว้วางใจเป็นสำคัญ”

ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากที่ได้กล่าวไปข้างต้นในเรื่องของน้ำหนักองค์ประกอบความไว้วางใจ ในสังคมไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธ ได้มีการสั่งสอน สืบทอดต่อกันมาตามปรัชญาแนวคิดของพุทธเรื่องของการกำกับควบคุมตนเอง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ประกอบกับประเพณีวัฒนธรรมที่สะท้อนแนวคิดในรูปของสำนวน “ไฟในไม้นำออก ไฟนอกไม่นำเข้า” ทำให้วัยรุ่นส่วนใหญ่อาจไม่เน้นการพึ่งคนอื่นในเรื่องของความเชื่อใจหรือเล่าความลับให้เพื่อนฟัง เมื่อนำสิ่งที่เบิร์น (Berne, 2016) กล่าวไว้ในเรื่องของบุคลิกภาพขณะสื่อสารมาประกอบกับเรื่องนี้ การแบ่งปันหรือเล่าความลับให้ฟังเป็นสิ่งที่มีลักษณะจริงจัง สอดคล้องกับรูปแบบบุคลิกภาพการสื่อสารแบบผู้ใหญ่ แต่เมื่อเพื่อนหรือวัยรุ่นเน้นที่เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมต่อความสัมพันธ์ในลักษณะที่เน้นความสนุกสนาน ผ่อนคลายความวิตกกังวล รูปแบบบุคลิกภาพการสื่อสารที่มาเผชิญกันจึงออกมาในลักษณะของเด็กกับผู้ใหญ่ซึ่งไม่สอดคล้องกัน หากจะยกตัวอย่างให้เห็นภาพก็จะเป็นลักษณะของวัยรุ่นที่เล่าความลับที่เป็นเรื่องจริงจังให้เพื่อนฟัง แต่เพื่อนกลับแสดงความเห็นในลักษณะหยอกล้อชวนขัน กรณีที่เกิดขึ้นจึงทำให้ความตั้งใจที่จะเชื่อมั่นในคำพูดและการกระทำของเพื่อนไขว่เขว และกลายเป็นการพุดคุยสนุกสนานแทนการพุดคุยในลักษณะจริงจัง หรือในบางกรณีก็อาจเป็นการลดทอนความสัมพันธ์ที่มีลง ทำให้ส่วนองค์ประกอบความไว้วางใจไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้กระแสโลกาภิวัตน์ที่โหมเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่องยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การวางแผนครอบครัวเพื่อจำกัดภาวะเจริญพันธุ์ อาจเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการเพิ่มสูงขึ้นของจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง หลายครอบครัวนิยมการมีลูกคนเดียว (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556b) จากเมื่อก่อนที่ครอบครัวนิยมการมีลูกหลายคน ทำให้วัยรุ่นขาดโอกาสที่จะพัฒนาความไว้วางใจในหมู่พี่น้อง อีกทั้งกระแสการย้ายถิ่นฐานจากชนบทเข้าสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทิศทางของเศรษฐกิจ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556a)

ส่งผลให้เกิดความซับซ้อนวัฒนธรรมและแนวคิดต่าง ๆ ตามที่เบ็นฟิลด์ (Benfield, 1958) ได้เสนอฐานแนวคิดการผลิตของคนชนบทมาปะทะกับฐานแนวคิดการผลิตของคนเมือง ทำให้เกิดความหลากหลายของความรู้สึกนึกคิดต่อการตัดสินใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความไว้วางใจ หรือกล่าวอีกอย่างคือ ปรากฎการณ์ย้ายถิ่นฐานทำให้วัยรุ่นต้องมาอยู่ท่ามกลางคนแปลกหน้า นั่นเอง

จากการสรุปผลในข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า สาเหตุที่วัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยความสนิทสนมสูงสุดนั้นน่าจะมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในวัยนี้ที่กระตุ้นให้เกิดความเครียดวิตกกังวล และด้วยพัฒนาการของช่วงวัยนี้ทำให้บุคคลต่างวัยยากที่จะทำความเข้าใจในตัววัยรุ่น วัยรุ่นจึงเลือกที่จะคบหากับคนที่อยู่ในระดับเดียวกัน หรือกล่าวคือ กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นต่างก็พบเจอกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันจึงสามารถเข้าใจกันและกันได้ดี ส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวล มีเพื่อนที่เข้าใจและยอมรับในสิ่งที่วัยรุ่นเป็นหรือต้องเผชิญ ส่วนความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะรูปแบบสังคมวัฒนธรรมเฉพาะตัวของไทย ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์เป็นสิ่งที่ขัดขวางการเกิดขึ้นของความไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1.1 องค์ประกอบความสนิทสนมและความใกล้ชิด 2 องค์ประกอบนี้ในงานวิจัยหลายงานต่างพูดถึงในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือในบางบริบทเป็นตัวเดียวกัน หากต้องการจะนำตัวแปรดังกล่าวไปศึกษาเพิ่มเติม ผู้วิจัยควรจะต้องจำกัดความแตกต่างของตัวแปรทั้ง 2 ให้ชัดเจนเป็นสำคัญ

1.2 หากจะนำองค์ประกอบในงานวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ควรเริ่มจากการส่งเสริมพัฒนาในเรื่อง ความสนิทสนม เพราะความสนิทสนมจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ ในลำดับถัดไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในต่างจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่นแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องการทดลองสร้างโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่นให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- Acedo-Carmona, C., & Gomila, A. (2014). Personal Trust Increases Cooperation beyond General Trust.(Research Article)(Report). *PLoS ONE*, 9(8).
doi:10.1371/journal.pone.0105559
- Bao, K. J. (2012). The course of well-being in romantic relationships: predicting positive affect in dating participants. *Scientific research*, 3(12), 1091-1099. Retrieved from https://file.scirp.org/pdf/PSYCH_2012123114580692.pdf
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497-529. Retrieved from <http://n.ereserve.fiu.edu/010018614-1.pdf>
- Benfield, E. C. (1958). *The moral basis of a backward society*. In. Retrieved from <https://coromandal.files.wordpress.com/2011/02/edward-c-banfield-the-moral-basis-of-a-backward-society.pdf>
- Berne, E. (2016). *Games people play: The psychology of human relationships*. In. Retrieved from https://a29358eb-a-62cb3a1a-sites.googlegroups.com/site/2r3t4gehrt/fqfecd/Games-People-Play-The-.pdf?attachauth=ANoY7cqdxET7MebzzJb_I5hjFZC5ISVRapiNF7x8iSf8IG2ldNg9S_Qc1R-2jMxj3QMwAgTIHyW5h6DYfdAQFujSqoUFAp47-RTTu4pzY8buDFnVW-LqpeDt8j-q6XpEPoCY1rDxVEwbws9wzo2BOLI3VvtL2MIQoN4_9W1BYfzjOuk16LBaRiDz4tMZuwGrBXHAFI3149EPBBM32zauZfaUSgyZxlfBkuFpZbfq6_OVkJQ0ZRB_A8a8I%3D&attredirects=0
- Bretherton, I. (1992). *The origin of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth*. In. Retrieved from http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/inge_origins.pdf
- Buhrmester, D. (1990). *Intimacy of Friendship, Interpersonal Competence, and Adjustment during Preadolescence and Adolescence*. In. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/>

- Cambridge Dictionary. (2017a). Connectedness. Retrieved from
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/connectedness>
- Cambridge Dictionary. (2017b). Interpersonal. Retrieved from
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interpersonal>
- Cardillo, M. (2001). *Intimate Relationship: Personality Development Though Interaction During Early Life*. In. Retrieved from
<http://www.personalityresearch.org/papers/cardillo.html>
- Chartered Management Institute. (2012). Abraham Maslow The Hierarchy of Needs Thinker 009. Retrieved from
<https://www.managers.org.uk/~media/Campus%20Resources/Abraham%20Maslow%20-%20The%20hierarchy%20of%20needs.ashx>
- Chhuon, V., & Wallace, T. L. (2014). Creating Connectedness through Being Known: Fulfilling the Need to Belong in U.S. High Schools. *Youth & Society*, 46(3), 379-401. doi:10.1177/0044118X11436188
- Cohen, S., & Pressman, S. D. (2006). Positive affect and health. *Current direction in psychological science*, 15(3), 122-125. Retrieved from
http://www.psy.cmu.edu/~scohen/PA_and_Health_Curr_Direct.pdf
- Corey, G. (2009). *Theory & practice of counseling and psychotherapy* (8th ed.). Belmont: Thomson higher education.
- Daniel, S. S., & Goldston, D. B. (2012). Hopelessness and Lack of Connectedness to Others as Risk Factors for Suicidal Behavior across the Lifespan: Implications for Cognitive-Behavioral Treatment. *Cognitive and Behavioral Practice*, 19(2), 288-300. doi:10.1016/j.cbpra.2011.05.003
- Delgado-Márquez, B., Hurtado-Torres, N., & Aragón-Correa, J. (2013). On the Measurement of Interpersonal Trust Transfer: Proposal of Indexes. *Social Indicators Research*, 113(1), 433-449. doi:10.1007/s11205-012-0103-z
- Fredrickson, B. (2001). The role of positive emotions in positive psychology. *American psychologist*, 56(3), 218-226. Retrieved from
<http://sites.sas.upenn.edu/sites/default/files/prospection/files/218.pdf>

- Glaeser, E. L., Laibson, D. I., Scheinkman, J. A., & Soutter, C. L. (2000, August). Measuring trust. *The Quarterly journal of economic*. Retrieved from https://scholar.harvard.edu/files/laibson/files/measuring_trust.pdf
- He, A. S., Fulginiti, A., & Finno-Velasquez, M. (2015). Connectedness and suicidal ideation among adolescents involved with child welfare: A national survey. *Child Abuse & Neglect*, 42, 54-62. doi:10.1016/j.chiabu.2015.02.016
- Johnson, J. A. (2012). Are 'I' statements better than 'You' statements. In. Retrieved from <https://www.psychologytoday.com/blog/cui-bono/201211/are-i-statements-better-you-statements>
- Kerlinger, F. N. (1973). *Foundation of behavioral research*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Kopala-Sibley, & al, D. C. e. (2013). Self-Criticism, Neediness, and Connectedness as Predictors of Interpersonal Behavioral Variability. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(7), 770-790. Retrieved from <https://clvpn.swu.ac.th/ehost/pdfviewer/DanaInfo=eds.b.ebscohost.com+pdfviewer?sid=1d1159ee-c80b-4a8c-bedf-d7bc734d6892%40sessionmgr120&vid=1&hid=103>
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction: A review of the psychological literature. *Environmental research and public health*, (8), 3528-3552. Retrieved from <http://images.biomedsearch.com/22016701/ijerph-08-03528.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIBOKHYOLP4MBMRGQ&Expires=1494720000&Signature=KW0BjLrxHq7Xbrw1sfau4IUSUV4%3D>
- Laursen, B., & Collins, W. A. (2009). Parent-child relationships during adolescence. *Handbook of adolescent psychology*, 2, 3-42. Retrieved from <https://is.muni.cz/el/1423/podzim2010/PSY516/um/LaursenCollins1.pdf>
- Lundy, B. L., & Drouin, M. (2016). From social anxiety to interpersonal connectedness: Relationship building within face-to-face, phone and instant messaging mediums. *Computers in Human Behavior*, 54, 271-277. doi:10.1016/j.chb.2015.08.004
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: dose

- happiness lead to success. *Psychologist bulletin*, 131(6), 803-855. Retrieved from <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/bul-1316803.pdf>
- Montemayor, R., R. Adams, G., & P. Gullotta, T. (1994). *Personal Relationships During Adolescence*. California: SAGE Publications.
- National geography channel (Writer). (2014). Trust me. In *Documentary series Brain games* United States
- NIDA Poll. (2559). ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ"สังคมก้มหน้า". Retrieved from <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=421>
- Parmley, M., & Zhang, F. (2014). Your Face Says It All: Closeness and Perception of Emotional Expressions Among Females. *The Journal of Social Psychology*, 155(2). doi:10.1080/00224545.2014.972313
- Pietromonaco, P. R. (1998). *Intimacy as an Interpersonal Process: The Importance of Self-Disclosure, Partner Disclosure, and Perceived Partner Responsiveness in Interpersonal Exchange*. In. Retrieved from <https://www.affective-science.org/pubs/1998/LaurenFBPI1998.pdf>
- Pinel, E. C., & Long, A. E. (2006). Seeing I to I: A pathway to interpersonal connectedness. *Journal of personality and social psychology*, 90(2), 243-257. Retrieved from http://www.uvm.edu/~psych/social/papers/pinel_et_al.pdf
- Popovic, M. (2011). Pornography Use and Closeness with Others in Men. *Archives of Sexual Behavior*, 40(2), 449-456. doi:10.1007/s10508-010-9648-6
- Psychological medicine. (1985). *Measurement of intimacy: conceptual and methodological issues of studying close relationship*. In. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/S0033291700020882>
- Schaefer, M. T., & Olson, D. H. (1981). Assessing intimacy: The pair inventory. *Journal of marital and family therapy*, 1, 47-60. Retrieved from http://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_f or_General_Relationship_Satisfaction_INTIMACY.pdf
- Simpson, J. A. (2007). Psychological foundation of trust. *Current direction in psychology*

science, 16(5), 264-268. Retrieved from

<https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjikrOIYPVAhUaSI8KHQLkBL YQFggmMAA&url=https%3A%2F%2Fapps.cla.umn.edu%2Fdirectory%2Fitems%2Fpublication%2F286626.pdf&usg=AFQjCNHIH YHjVx9feUGAUIQUwZEw6y4kgg>

Steiner, R. J., Michael, S. L., Hall, J. E., Barrios, L. C., & Robin, L. (2014). Youth violence and connectedness in adolescence: What are the implications for later sexually transmitted infections? *Journal of Adolescent Health*, 54(3), 312-318.e311.

doi:10.1016/j.jadohealth.2013.09.008

Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93(2), 119-135.

Retrieved from

http://bernard.pitzer.edu/~dmoore/1986_Sternberg_TriangleLove_PsyRev.pdf

Tubbert, S. J. (2016). Resiliency in Emergency Nurses. *Journal of Emergency Nursing*, 42(1), 47-52. doi:10.1016/j.jen.2015.05.016

van Lange, P. A. M., Vinkhuyzen, A. A. E., & Posthuma, D. (2014). Genetic influences are virtually absent for trust. *PLoS ONE*, 9(4), urn:issn:1932-6203.

doi:10.1371/journal.pone.0093880

Van Zalk, N., & Van Zalk, M. (2015). The Importance of Perceived Care and Connectedness with Friends and Parents for Adolescent Social Anxiety. *Journal of Personality*, 83(3), 346-360. doi:10.1111/jopy.12108

Vanbel, D., Ijsselstein, W., & de Kort, Y. (2008). Interpersonal Connectedness: Conceptualization and Directions for a Measurement Instrument. *CHI '08 Extended Abstracts on Human Factors in Computer Systems*, 3129-3134. Retrieved from

<http://blogs.iad.zhdk.ch/embodied-interaction-advanced/files/2014/11/p3129-vanbel.pdf>

Varga, S., & Krueger, J. (2013). Background Emotions, Proximity and Distributed Emotion Regulation. *Review of Philosophy and Psychology*, 4(2), 271-292.

doi:10.1007/s13164-013-0134-7

WHO. (1997). *Life skills education for children and adolescence in schools: Introduction*

and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programs. In. Retrieved from

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/63552/1/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2.pdf

Zabihi, R., Ketabi, S., Tavakoli, M., & Ghadiri, M. (2014). Examining the Internal Consistency Reliability and Construct Validity of the Authentic Happiness Inventory (AHI) among Iranian EFL Learners. *Current Psychology*, 33(3), 377-392. doi:10.1007/s12144-014-9217-6

Zanon, C. (2013). Relationship between positive and negative affect and the five factors of personality in a Brazilian sample. *Paideia*, 23(56), 285-292. Retrieved from <http://www.scielo.br/pdf/paideia/v23n56/0103-863x-paideia-23-56-0285.pdf>

กรมสุขภาพจิต. (2560a). ความเครียด. Retrieved from

<https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=672>

กรมสุขภาพจิต. (2560b). ไอคิว-อีคิว อย่างเดียวไม่พอ!! เด็กไทยต้องมี “เอ็มคิว” ด้วย ลดปัญหา อาชญากรรมวัยรุ่น. Retrieved from <http://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=26519>

กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ข้อมูลนักเรียน.

Retrieved from [http://data.bopp-](http://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101701)

[obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101701](http://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101701)

จิตพร ลิ้มมันจวิง. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น: *Adolescent psychology* (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิราภรณ์ ตังกิตติภรณ์. (2557). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชันนันท คำวัน. (2555). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลีธเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). Factor analysis: การวิเคราะห์องค์ประกอบ. Retrieved from

<http://soctech.sut.ac.th/wr/web/news/kDUAGpsafjb.pdf>

- พนิดา ฅกานินทร. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลตากสิน กรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- ยศ สันตสมบัติ. (2559). ฟรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2556). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย (1 ed.). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พี.รินทร์.
- รสนิ ศิริกานนท์. (2555). การวิเคราะห์องค์ประกอบ (*Factor analysis*). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศรียา นิยมธรรม. (2558, สิงหาคม). ความเครียด. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (*Encyclopedia of Education*), ม.ป.ป., 15-16. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/5654/5295>
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: วัยรุ่น-วัยสูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 15 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556a). การย้ายถิ่น ความเป็นเมือง และแรงงาน. Retrieved from <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchClusters.aspx?ArticleId=49>
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556b). สังคมไทยกับการเปลี่ยนแปลงประชากรและครอบครัว. Retrieved from <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchClusters.aspx?ArticleId=45>
- สุภาภร ทนเถื่อน. (2553). การศึกษาความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เสรี ชัดเข้ม. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis). วารสาร

วิจัยและวัดผลการศึกษา, 2(1), 15-42. Retrieved from <http://rmcs.buu.ac.th/jn/t2-ok.pdf>

อุสา สุทธิสาคร. (2559). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้สัมภาษณ์

1. อาจารย์ นภาพร อยู่ถาวร
 - หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา
 - คณะจิตวิทยา
 - มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. อาจารย์ ดร. สาทิ ใจตรง
 - อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา
 - คณะศึกษาศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ครรชิต แสนอุบล
 - อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
 - และจิตวิทยาการศึกษา
 - คณะศึกษาศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. อสมา คัมภีรานนท์
 - อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
 - และจิตวิทยาการศึกษา
 - คณะศึกษาศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง
 - อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
 - และจิตวิทยาการศึกษา
 - คณะศึกษาศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์ ตุลย์เมธการ อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดและ
วิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร. สาทิร ใจตรง อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล เทียนถนนอม อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ณ พิกุล อาจารย์ประจำครุศาสตร์
(พื้นฐานการศึกษา)
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

การตรวจคุณภาพของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิง
สัมพันธ์
2. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิง
सानสัมพันธ์

ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสถานสัมพันธ

จำนวน 50 ข้อ

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	0	0	1	0.60	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
5	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	0	1	0	0.60	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	0	1	0	0.60	ผ่านเกณฑ์
11	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
12	1	1	0	0	1	0.60	ผ่านเกณฑ์
13	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
14	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
15	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
16	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
17	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
18	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
19	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
20	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
21	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
22	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
23	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
24	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
25	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
26	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
27	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
28	0	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
29	0	1	0	1	1	0.60	ผ่านเกณฑ์
30	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
31	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
32	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
33	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
34	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
35	1	1	1	0	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
36	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
37	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
38	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
39	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
40	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
41	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
42	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
43	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
44	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
45	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
46	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
47	1	1	0	1	1	0.80	ผ่านเกณฑ์
48	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
49	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
50	1	1	-1	1	1	0.60	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ เกณฑ์การพิจารณาใช้ค่าดัชนีสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ข้อคำถาม 50 ข้อ

ผ่านเกณฑ์ 50 ข้อ

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม (n=92 คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
1	0.34	คัดเลือกไว้	26	0.35	คัดเลือกไว้
2	0.09	ตัดทิ้ง	27	0.35	คัดเลือกไว้
3	0.35	คัดเลือกไว้	28	0.49	คัดเลือกไว้
4	0.47	คัดเลือกไว้	29	0.35	คัดเลือกไว้
5	0.24	คัดเลือกไว้	30	0.55	คัดเลือกไว้
6	0.45	คัดเลือกไว้	31	-0.15	ตัดทิ้ง
7	0.44	คัดเลือกไว้	32	0.50	คัดเลือกไว้
8	0.27	คัดเลือกไว้	33	0.39	คัดเลือกไว้
9	0.48	คัดเลือกไว้	34	0.43	คัดเลือกไว้
10	0.36	คัดเลือกไว้	35	0.38	คัดเลือกไว้
11	0.36	คัดเลือกไว้	36	0.59	คัดเลือกไว้

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
12	0.35	คัดเลือกไว้	37	0.26	คัดเลือกไว้
13	0.56	คัดเลือกไว้	38	0.30	คัดเลือกไว้
14	0.33	คัดเลือกไว้	39	0.37	คัดเลือกไว้
15	-0.42	ตัดทิ้ง	40	0.56	คัดเลือกไว้
16	0.53	คัดเลือกไว้	41	0.51	คัดเลือกไว้
17	0.40	คัดเลือกไว้	42	0.32	คัดเลือกไว้
18	0.64	คัดเลือกไว้	43	0.29	คัดเลือกไว้
19	0.34	คัดเลือกไว้	44	0.57	คัดเลือกไว้
20	0.51	คัดเลือกไว้	45	0.39	คัดเลือกไว้
21	0.43	คัดเลือกไว้	46	0.49	คัดเลือกไว้
22	0.47	คัดเลือกไว้	47	0.42	คัดเลือกไว้
23	0.46	คัดเลือกไว้	48	0.04	ตัดทิ้ง
24	0.34	คัดเลือกไว้	49	-0.02	ตัดทิ้ง
25	0.09	ตัดทิ้ง	50	0.05	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์โดยภาพรวมเท่ากับ 0.88 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.19 ขึ้นไป และตัดทิ้งข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ ข้อ 2, 15, 29, 46, 47, 48, 50

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม ด้านความไว้วางใจ (n= 92คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
1	0.51	คัดเลือกไว้	6	0.45	คัดเลือกไว้
2	0.03	ตัดทิ้ง	7	0.28	คัดเลือกไว้
3	0.51	คัดเลือกไว้	8	0.46	คัดเลือกไว้
4	0.61	คัดเลือกไว้	9	0.44	คัดเลือกไว้
5	0.50	คัดเลือกไว้	10	0.21	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจ
เท่ากับ 0.73

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม ด้านความสนิทสนม (n= 92คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
11	0.48	คัดเลือกไว้	16	0.41	คัดเลือกไว้
12	0.32	คัดเลือกไว้	17	0.44	คัดเลือกไว้
13	0.25	คัดเลือกไว้	18	0.48	คัดเลือกไว้
14	0.27	คัดเลือกไว้	19	0.08	ตัดทิ้ง
15	-0.37	ตัดทิ้ง	20	0.44	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้านความสนิทสนม
เท่ากับ 0.56

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม ด้านความใกล้ชิด (n= 92คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
21	0.35	คัดเลือกไว้	27	0.41	คัดเลือกไว้
22	0.51	คัดเลือกไว้	28	0.72	คัดเลือกไว้
23	0.38	คัดเลือกไว้	29	0.07	ตัดทิ้ง
24	0.59	คัดเลือกไว้	30	0.68	คัดเลือกไว้
25	0.34	คัดเลือกไว้	31	0.30	คัดเลือกไว้
26	0.56	คัดเลือกไว้			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้านความใกล้ชิด
เท่ากับ 0.79

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม ด้านความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (n= 92คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
32	0.36	คัดเลือกไว้	36	0.06	คัดเลือกไว้
33	0.49	คัดเลือกไว้	37	0.51	คัดเลือกไว้
34	0.34	คัดเลือกไว้	38	0.34	คัดเลือกไว้
35	0.20	คัดเลือกไว้	39	0.55	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้านความสัมพันธ์
ทางอารมณ์เชิงบวกเท่ากับ 0.65

ตารางค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
เชิงสานสัมพันธ์โดยภาพรวม ด้านการสื่อสาร ($n = 92$ คน)

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ผลการ คัดเลือก
40	0.31	คัดเลือกไว้	46	0.09	ตัดทิ้ง
41	0.13	คัดเลือกไว้	47	-0.08	ตัดทิ้ง
42	0.38	คัดเลือกไว้	48	0.18	ตัดทิ้ง
43	0.34	คัดเลือกไว้	49	0.32	คัดเลือกไว้
44	0.26	คัดเลือกไว้	50	0.25	คัดเลือกไว้
45	0.47	คัดเลือกไว้			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ด้านการสื่อสาร
เท่ากับ 0.55

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ของวัยรุ่น

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่น

Interpersonal connectedness in adolescence

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....

ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษา.....

หน่วยงาน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

เพื่อศึกษาหาแนวทาง รายละเอียดของลักษณะสำคัญเชิงพฤติกรรมของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. กรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ (Interpersonal connectedness) พัฒนาจาก Montemayor. 1994. Personal Relationships During Adolescence
2. ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนำไปสู่การสร้างนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ตลอดจนแบบสังเกตพฤติกรรม ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ในวัยรุ่น

ประเด็นที่ 1 ในฐานะที่ท่านมีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ท่านคิดว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ ควรมีลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่ (ให้ตอบในลักษณะมี/ไม่มี อาจมีการแสดงความคิดเห็นประกอบ)

☐

ลักษณะที่ 1 ความไว้วางใจ (Trust)

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

☐

ลักษณะที่ 2 สัมพันธภาพใกล้ชิด (Intimacy)

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

☐

ลักษณะที่ 3 ความสนิทสนม (Closeness)

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

☐

ลักษณะที่ 4 สัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect)

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

☐ **ลักษณะที่ 5 การสื่อสาร (Communication)**

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 ท่านคิดว่าแต่ละลักษณะควรมีรายละเอียดอย่างไร (ลักษณะเชิงพฤติกรรม)

และท่านคิดว่าลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงสานสัมพันธ์ควรมีลักษณะอะไรเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร

ลักษณะที่ 1 ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง คุณลักษณะเชิงความสัมพันธ์

ของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคนอื่น ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงในการที่จะเข้าใจและเคารพบุคคลอื่น รู้สึกสบายใจที่จะพูดคุย แบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่น รู้สึกมั่นใจในคำพูด คำสัญญา ตลอดจนการกระทำของอีกฝ่าย

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ลักษณะที่ 2 สัมพันธภาพใกล้ชิด (Intimacy) หมายถึง คุณลักษณะของ

ความรู้สึกรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีลักษณะพิเศษต่อบุคคลอื่น ตอบสนองในการยอมรับ เข้าใจ
ความรู้สึก และพึงพอใจในสัมพันธภาพ ได้แก่ ความตรงไปตรงมา การแสดงออกถึงความเป็น
ธรรมชาติของตนเอง ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น กล่าวที่รับฟังและบอกความเห็นของตนแก่ผู้อื่น ไม่
พูดจาว่ำวายกันลับหลัง

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ลักษณะที่ 3 ความสนิทสนม (Closeness) หมายถึง ระดับของอารมณ์ที่บ่ง

บอกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกันหรือมีอิทธิพลร่วมกัน ได้แก่ มีอารมณ์และ
ความรู้สึกร่วมกันกับเพื่อนต่อเหตุการณ์ต่างๆ มีความคิดเห็นสอดคล้องร่วมกันกับเพื่อน ต่างฝ่าย
ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกันและกัน

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ลักษณะที่ 4 สัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวก (Relative positive affect)

หมายถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในเรื่องความสัมพันธ์ ได้แก่ ได้รับ
การสนับสนุนทางอารมณ์ได้รับความช่วยเหลือ มีการแสดงออกถึงความเป็นมิตร

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ลักษณะที่ 5 การสื่อสาร (Communication) หมายถึง วิธีสำหรับกาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน/คนใกล้ชิด ทั้งนี้วิธีการสื่อสารดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ได้แก่ การเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง การริเริ่มที่จะเป็นผู้เปิดบทสนทนา การรับฟังข้อมูลจากบุคคลอื่นโดยไม่ขัดแย้งและยอมรับบุคคลอื่นแม้ว่าข้อมูลที่ได้รับฟังจะไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ไม่สื่อสารข้อมูลทางลบหรือปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล ไม่ครอบงำหรือนำความเห็นของตนมายัดเยียดให้กับอีกฝ่าย

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่าง บุคคลเชิง

सानสัมพันธ์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ การมี

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงขอความกรุณา จากนักเรียนทุกคนให้ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริง โดยการตอบ แบบสอบถามนี้ไม่มีผลกระทบต่อคะแนนการเรียนการสอนแต่ประการใด จะกระทำและนำเสนอ ผลการวิจัยในภาพรวมเพื่อการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ได้ช่วยในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

กฤตยชญ์ ตระกูลวรานนท์

นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องสี่เหลี่ยมหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน และเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ระดับชั้น ☐ ม.1 ☐ ม.2 ☐ ม.3

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเชิงसानสัมพันธ์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ และเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่สอดคล้องกับ

ความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาเกณฑ์ในการเลือกตอบ ดังนี้

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนปานกลาง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	นักเรียนกล้าเล่าความลับของตนให้เพื่อนฟัง					
2	นักเรียนคิดว่าการเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังเป็นเรื่องปกติที่สามารถทำได้					
3	การเล่าความลับหรือเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังทำให้รู้สึกผ่อนคลายสบายใจ ที่มีเพื่อนรับฟัง					
4	การเล่าความลับหรือเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังจะช่วยให้นักเรียนกับเพื่อนสนิทกันมากขึ้น					
5	เมื่อนักเรียนไม่สบายใจ นักเรียนจะเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนจะสามารถ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
	เข้าใจนักเรียนได้					
6	ไม่มีประโยชน์ที่จะระบายความกังวลใจให้เพื่อนฟัง เพราะเพื่อนไม่สามารถเข้าใจได้					
7	นักเรียนคิดว่าเพื่อนสามารถรักษาความลับได้					
8	นักเรียนรู้สึกมั่นใจในคำพูด การกระทำ และคำสัญญาของเพื่อน					
9	นักเรียนไม่ไว้วางใจที่จะฝากสิ่งของสำคัญให้เพื่อนดูแล					
10	นักเรียนรู้สึกสบายใจเมื่อได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อน					
11	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนได้ดี					
12	นักเรียนรู้สึกอดิเรกใจที่ต้องทำงานร่วมกับเพื่อน					
13	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ นักเรียนรับรู้ได้					
14	นักเรียนรู้สึกได้ว่าเพื่อนให้การยอมรับและเข้าใจในความเป็นตัวของตัวเอง					
15	นักเรียนแสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองเมื่ออยู่กับเพื่อน					
16	นักเรียนพร้อมที่จะรับฟังและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในทุกเรื่อง					
17	นักเรียนแสดงออกถึงความตั้งใจดีต่อเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
18	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ นักเรียนรู้สึกเห็นใจต่อสิ่งที่เพื่อนต้องเผชิญ					
19	เมื่อเห็นเพื่อนเครียด นักเรียนก็ไม่รู้สึกเคียดแค้นอะไร					
20	เมื่อเพื่อนได้คะแนนสอบดี นักเรียนรู้สึกยินดีกับเพื่อน					
21	บางครั้งนักเรียนรู้สึกอิจฉา เมื่อเพื่อนได้รับคำชมจากอาจารย์หรือเพื่อนคนอื่น ๆ					
22	นักเรียนคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเพื่อนพบเจอกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก					
23	เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักเรียนคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของนักเรียนที่ต้องคอย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
	ตามช่วยเหลือเพื่อน					
24	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ นักเรียนคิดว่าการให้กำลังใจเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ					
25	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ นักเรียนจะนั่งเฉย เพราะคิดว่าการยืนหยัดด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ					
26	หากเพื่อนมาขอความช่วยเหลือ ให้ช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนมักจะหลบเลี่ยง					
27	เมื่อเพื่อนพบเจอกับปัญหา นักเรียนจะช่วยเพื่อนคิดหาทางออกด้วยวิธีการที่เหมาะสม					
28	เมื่อต้องเจอกับปัญหา เพื่อนของนักเรียนจะคอยให้ความช่วยเหลือ					
29	เพื่อนมักหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนและไม่เคยที่จะถาม ให้ความช่วยเหลือใด ๆ					
30	เพื่อนจะคอยให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนรู้สึกเครียด/ไม่สบายใจ					
31	เพื่อน ๆ ชอบพูดจาล้อเลียน/บั่นทอนกำลังใจขณะที่นักเรียนกำลังเครียด					
32	เพื่อน ๆ ชอบทำตัวไม่ใส่ใจหรือไม่แสดงความห่วงใยถึงตัวนักเรียน					
33	นักเรียนรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน เบิกบานใจเมื่ออยู่ร่วมกันกับเพื่อน					
34	นักเรียนรู้สึกอดอัดใจที่ต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อน					
35	นักเรียนไม่ใช้ถ้อยคำที่กระทบหรือทำร้ายจิตใจเพื่อน					
36	นักเรียนไม่นำเรื่องเพื่อนไปนินทาให้คนอื่นฟัง					
37	นักเรียนจะตั้งใจฟังและให้ความสนใจในสิ่งที่เพื่อนพูด					
38	นักเรียนรู้สึกเบื่อเพราะสิ่งที่เพื่อนพูดเป็นเรื่องไร้สาระ					
39	ถ้านักเรียนทราบข้อมูลที่มีประโยชน์มา นักเรียนจะเก็บข้อมูลเอาไว้คนเดียว					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
40	นักเรียนเปิดเผยข้อมูลที่มีประโยชน์กับเพื่อนเสมอ					
41	เมื่อพูดคุยร่วมกัน นักเรียนมักจะถามความเห็นจากเพื่อน เปิดโอกาสให้เพื่อนได้พูดในสิ่งที่คิด					
42	ถ้าเพื่อนพูดในสิ่งน่าเบื่อ นักเรียนจะพูดแทรกด้วยเรื่องเพื่อเปลี่ยนเรื่องคุย					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กฤตยชญ์ ตระกูลวรานนท์
วัน เดือน ปี เกิด	28 มกราคม 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศบ) เอกสารสนเทศศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	127 ซอยสมเด็จพะเจ้าตากสิน 23 แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี กทม. 10600

